

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU13

Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter och naturvård

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lagändringar. Lagändringarna syftar till att stärka regelverket för invasiva främmande arter inför införandet av en nationell förteckning över sådana arter. Ändringarna innebär bl.a. att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet för in en invasiv främmande art till Sverige från ett annat EU-land kan dömas till böter eller fängelse i högst två år. Vidare föreslås att den som för in en sådan art från ett annat EU-land ska vara skyldig att anmäla arten till Tullverket. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2026.

I ärendet behandlar utskottet även motioner med förslag på det naturpolitiska området. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsförslag, i huvudsak med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete. Motionerna handlar bl.a. om invasiva främmande arter, områdesskydd, artskydd, sanering och strandskydd.

I betänkandet finns 30 reservationer (S, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:41 Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter.

Tre yrkanden i en följdmotion.

192 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter	10
Invasiva främmande arter	12
Utgångspunkter för arbetet med biologisk mångfald.....	19
Områdesskydd.....	25
Skydd av friluftslivets förutsättningar	36
Saneringsfrågor	41
Miljöövervakning	48
Artskydd	51
Strandskydd	60
Åtgärder för att stärka ekosystemen	63
Utfasning av skadliga subventioner.....	69
Motioner som bereds förenklat.....	71
Reservationer	72
1. Insatser mot spridning av invasiva främmande arter, punkt 2 (C)	72
2. Insatser mot spridning av invasiva främmande arter, punkt 2 (MP)	73
3. Påverkansarbete globalt och inom EU, punkt 4 (V)	74
4. Påverkansarbete globalt och inom EU, punkt 4 (MP)	75
5. Naturpolitiskt ramverk, punkt 5 (V, MP)	75
6. Restaurering, återskapande och skötsel av natur, punkt 6 (V).....	76
7. Restaurering, återskapande och skötsel av natur, punkt 6 (MP)	77
8. Nya etappmål för biologisk mångfald samt skydd och restaurering av natur, punkt 7 (V)	78
9. Nationalparker och naturreservat, punkt 8 (S)	80
10. Nationalparker och naturreservat, punkt 8 (V, MP).....	80
11. Rapportering enligt art- och habitatdirektivet, punkt 9 (V)	81
12. Allemansrätten, punkt 10 (S).....	82
13. Allemansrätten, punkt 10 (MP)	83
14. Värnandet av friluftslivet, punkt 11 (V)	84
15. Värnandet av friluftslivet, punkt 11 (MP)	84
16. Sanering av förorenade områden, punkt 12 (S)	85
17. Sanering av förorenade områden, punkt 12 (V).....	86
18. Sanering av förorenade områden, punkt 12 (MP).....	86
19. Handlingsplan för sanering av PFAS, punkt 13 (V, MP)	87
20. Miljöövervakning, punkt 15 (MP)	87
21. Lagstiftningsfrågor, punkt 16 (V).....	88
22. Rovdjursfrågor, punkt 17 (V)	89
23. Skydd av fåglar, punkt 18 (C)	90
24. Strandskydd, punkt 20 (S)	90
25. Strandskydd, punkt 20 (V, MP).....	91
26. Strandskydd, punkt 20 (C).....	92
27. Åtgärder för att minska påverkan på havet, punkt 21 (V).....	93
28. Skydd av ekosystem, punkt 22 (MP)	94
29. Kalkning, punkt 23 (S)	95
30. Utfasning av skadliga subventioner, punkt 24 (V)	95

Särskilt yttrande	97
Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter, punkt 1 (S)	97
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	98
Propositionen	98
Följdmotionen	98
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	98
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	121
<i>Bilaga 3</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	125

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens proposition

1. Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i inregränslagen (1996:701).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:41 punkterna 1 och 2.

Invasiva främmande arter

2. Insatser mot spridning av invasiva främmande arter

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1856 av Johan Büser och Dzenan Cisiya (båda S) yrkande 3,
2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 14,
2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 55,
2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 37 och
2025/26:3845 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–3.

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (MP)

3. Artspecifika frågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1185 av Caroline Högström och Mikael Damsgaard (båda M)
yrkande 1,
2025/26:2075 av Sten Bergheden (M) och
2025/26:2350 av Sten Bergheden (M).

Utgångspunkter för arbetet med biologisk mångfald

4. Påverkansarbete globalt och inom EU

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3,
2025/26:3509 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 14 och
2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (MP)

5. Naturpolitiskt ramverk

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 och
2025/26:3430 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

Reservation 5 (V, MP)

*Områdesskydd***6. Restaurering, återskapande och skötsel av natur**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23,

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 28 och

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (MP)

7. Nya etappmål för biologisk mångfald samt skydd och restaurering av natur

Riksdagen avslår motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 5–7, 9–11 och 19.

Reservation 8 (V)

8. Nationalparker och naturreservat

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:200 av Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S),

2025/26:553 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2025/26:775 av Lena Bäckelin och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2025/26:881 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80 och

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 16.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (V, MP)

9. Rapportering enligt art- och habitatdirektivet

Riksdagen avslår motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 11 (V)

*Skydd av friluftslivets förutsättningar***10. Allemansrätten**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1529 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2.2,

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85 och

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (MP)

11. Värnandet av friluftslivet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2820 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5 och

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9.

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (MP)

Saneringsfrågor

12. Sanering av förorenade områden

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 8,

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 19 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 47 och 48.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (MP)

13. Handlingsplan för sanering av PFAS

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 7.3 och

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29.

Reservation 19 (V, MP)

14. Kartläggning av deponier

Riksdagen avslår motion

2025/26:541 av Inga-Lill Sjöblom (S).

Miljöövervakning

15. Miljöövervakning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:543 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) och

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 49 i denna del.

Reservation 20 (MP)

Artskydd

16. Lagstiftningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:657 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 47.

Reservation 21 (V)

17. Rovdjursfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 53 och

2025/26:2895 av Lars Beckman (M).

Reservation 22 (V)

18. Skydd av fåglar

Riksdagen avslår motion

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 23 (C)

19. Skydd av specifika arter

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M) yrkandena 1 och 3 samt

2025/26:2643 av Anders W Jonsson (C).

*Strandskydd***20. Strandskydd**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1736 av Marie Nicholson (M),

2025/26:3184 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 7 och 8,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23,

2025/26:3329 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 2 och 4,

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 86,

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39 samt

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 24 (S)

Reservation 25 (V, MP)

Reservation 26 (C)

*Åtgärder för att stärka ekosystemen***21. Åtgärder för att minska påverkan på havet**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1906 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:2653 av Louise Eklund (L) och

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 34.

Reservation 27 (V)

22. Skydd av ekosystem

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1046 av Jamal El-Haj (-) yrkande 6 och

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 25.

Reservation 28 (MP)

23. Kalkning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:778 av Lena Bäckelin (S) och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 74.

Reservation 29 (S)

*Utfasning av skadliga subventioner***24. Utfasning av skadliga subventioner**

Riksdagen avslår motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12.

Reservation 30 (V)

*Motioner som bereds förenklat***25. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 10 mars 2026

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Åsa Westlund (S), John Widegren (M), Sofia Skönnbrink (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Stina Larsson (C), Elin Nilsson (L), Chris Dahlgvist (SD), Joanna Lewerentz (M) och Andrea Andersson Tay (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:41 Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag återges i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet. Med anledning av propositionen har en motion väckts med sammanlagt tre yrkanden.

I betänkandet behandlar utskottet även 192 yrkanden från den allmänna motionstiden 2025/26 som berör frågor som behandlas i propositionen och handlar om det naturvårdspolitiska arbetet, bl.a. områdesskydd, artskydd och sanering.

Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och dessa yrkanden behandlas därför i förenklad ordning i ett särskilt avsnitt. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 3.

Vid utskottets sammanträde den 5 februari 2026 informerade landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) bl.a. om regeringens dialog med EU-kommissionen rörande Sverige rapportering av referensvärdet för varg enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet.

Vid utskottets sammanträde den 17 februari 2026 informerade Kemikalieinspektionens generaldirektör Per Ängquist med kollegor om myndighetens förslag till en bred PFAS-begränsning inom EU.

Utskottets överväganden

Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om ändringar i miljöbalken och inregränslagen.

Jämför det särskilda yttrandet (S).

Bakgrund

I oktober 2014 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Förordningen innehåller bestämmelser som syftar till att förebygga, minimera och mildra invasiva främmande arters negativa effekter på biologisk mångfald inom EU. Enligt förordningen får medlemsstaterna upprätta en nationell förteckning över invasiva främmande arter.

I juni 2023 lämnade Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten in en promemoria till regeringen med förslag om att införa en nationell förteckning över invasiva främmande arter (KN2023/03476). I promemorian föreslås även ändringar i bl.a. miljöbalken och inregränslagen (1996:701). Den aktuella propositionen behandlar endast de förslag som gäller ändringar i miljöbalken och inregränslagen. Övriga förslag bereds inom Regeringskansliet.

Propositionen

Sanktioner för otillåten hantering av invasiva främmande arter

Regeringen föreslår att den som för in en invasiv främmande art till Sverige från ett annat EU-land och därigenom bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat ska kunna dömas för otillåten hantering av en invasiv främmande art. De former av hantering som omfattas av tillämplighetsområdet ska uttryckligen anges i straffbestämmelsen.

Regeringen anger i propositionen att för att hanteringen ska medföra straffansvar ska den som utför handlingen genom hanteringen bryta mot EU-förordningen eller regeringens föreskrifter om åtgärder för att förebygga introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Det innebär att hanteringen kan avse såväl invasiva främmande arter som är upptagna på unionsförteckningen som de som kan komma att ingå i en nationell förteckning över invasiva främmande arter. Påföljden föreslås bli böter eller fängelse i högst två år. Regeringen bedömer att samma straffskala är motiverad

vid otillåten införsel av en nationellt listad invasiv främmande art till Sverige från ett EU-land eftersom en sådan hantering i straffhänseende är att likställa med otillåten införsel av en art till hela unionen.

Anmälningsskyldighet vid gränsen mot ett annat EU-land

Regeringen föreslår att inregränslagen ska vara tillämplig på invasiva främmande arter. Den som för in en invasiv främmande art från ett annat EU-land till Sverige ska därmed vara skyldig att anmäla arten till Tullverket, om arten omfattas av ett förbud mot införsel. Regeringen föreslår också att Tullverket ska få befogenheter att kontrollera införsel av främmande arter vid inre gräns och vid behov omhänderta sådana arter.

Regeringen anför att då vissa invasiva arter utgör ett så allvarligt hot mot den biologiska mångfalden i Sverige kan det vara motiverat att införa ett nationellt förbud mot införsel av arterna från ett annat EU-land. Det mest kostnadseffektiva sättet att förhindra introduktion av invasiva främmande arter är att de upptäcks i ett tidigt skede. Tullverket föreslås få utökade befogenheter för att förhindra införseln till Sverige. Tullverket har i sitt remissvar fört fram att andra myndigheter bör kunna bistå myndigheten vid kontrollerna av invasiva främmande arter. Regeringen konstaterar att detta vid behov kan regleras genom föreskrifter som regeringen meddelar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 maj 2026. Regeringen gör bedömningen att övergångsbestämmelser inte behövs.

Regeringen anser att de föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 maj 2026. Vidare anför regeringen att enligt 2 kap. 10 § regeringsformen får ingen dömas till straff eller annan brottspåföljd för en gärning som inte var belagd med brottspåföljd när den begicks och inte heller till en svårare brottspåföljd för gärningen än den som var föreskriven då. Av grunderna för 5 § brottsbalkens promulgationslag följer att straffbestämmelser inte får tillämpas så att de ges retroaktiv verkan till den tilltalades nackdel. En bestämmelse med samma innebörd finns i artikel 7 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Regeringen anser därför att det inte behövs några särskilda övergångsbestämmelser beträffande ändringen i straffbestämmelsen. Regeringen bedömer att det inte heller finns något behov av övergångsbestämmelser när det gäller den föreslagna regleringen om anmälningsskyldighet till och befogenheter för Tullverket.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen, av de skäl som anges i propositionen, bör anta regeringens förslag till ändringar i miljöbalken samt förslag till ändringar i inregränslagen. Utskottet tillstyrker således regeringens proposition.

Invasiva främmande arter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om insatser mot spridning av invasiva främmande arter samt artspecifika åtgärder.

Jämför reservation 1 (C) och 2 (MP).

Motionerna

Insatser mot spridning av invasiva främmande arter

I kommittémotion 2025/26:3845 av Stina Larsson m.fl. (C) betonas att det är positivt med de förslag till skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter som regeringen föreslår i den aktuella propositionen. Motionärerna ser dock behov av att såväl regelverket för att förhindra spridning av främmande invasiva arter som metoder för bekämpning av dessa behöver utvecklas över tid och menar därför att det skärpta regelverket behöver följas upp (yrkande 1). I samma motion anføres också att det bör ses över hur andra myndigheter kan bistå Tullverket vid kontroller (yrkande 2). Vidare anføres i motionen att det behöver göras en översyn av hur regelverket kan utvecklas för att bättre skydda mot spridning av invasiva främmande arter i havsmiljö (yrkande 3). Här lyfter motionärerna problemet med de arter som kan spridas genom att de växer på fartygsskrov.

Emma Nohrén m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3428 yrkande 55 att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att utforma och ansvara för en nationell samordning av bekämpning av invasiva växter respektive vattenlevande organismer. Idag finns en nationell samordning av bekämpningen av invasiva ryggradsdjur på land, där Naturvårdsverket är uppdragsgivare och Jägarförbundet utförare. Motionärerna menar att den samordningen och nationella överblicken saknas på växt- och vattensidan. Liknande förslag lämnas i kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 37. Även i kommittémotion 2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 14 anføres att arbetet mot främmande invasiva arter behöver samordnas. Här menar motionärerna att arbetet med att bekämpa främmande invasiva arter skulle bli mer effektivt vid bättre samordning mellan länsstyrelserna och föreslår att en länsstyrelse bör få ett särskilt uppdrag att samordna insatser över länsgränserna.

Artspecifika frågor

Enligt motion 2025/26:1185 av Caroline Högström och Mikael Damsgaard (båda M) yrkande 1 behöver förutsättningarna för kommunerna att få snabbare tillgång till myggbekämpning stärkas.

Johan Büser och Dzenan Cisiya (båda S) efterlyser i motion 2025/26:1856 yrkande 3 lättillgänglig vägledning och stöd till kommuner, fastighetsägare och markförvaltare om de bästa metoderna för att hindra spridning, hantera jord och avfall med plantskräp och rotmaterial samt förebygga att parkslide sprids via bygg- eller markarbeten.

Sten Bergheden (M) anför i motion 2025/26:2350 att regeringen bör se över möjligheten att bättra samordna och intensifiera arbetet med att få bort den invasiva arten stenmård. Liknande förslag lämnas i motion 2025/26:2075 (M) av Sten Bergheden.

Kompletterande uppgifter

Insatser mot spridning av invasiva främmande arter

Utgångspunkten för regleringen av invasiva främmande arter är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter som trädde i kraft 2015. Förordningen syftar till att förebygga, minimera och mildra invasiva främmande arters negativa effekter på den biologiska mångfalden. En invasiv främmande art är enligt förordningens definition en främmande art vars introduktion eller spridning har konstaterats hota eller inverka negativt på den biologiska mångfalden och relaterade ekosystemtjänster. Förordningen gäller arter som är upptagna i unionsförteckningen över invasiva främmande arter av unionsbetydelse. Enligt förordningen är det förbjudet att hålla, föda upp, transportera och använda invasiva främmande arter av unionsbetydelse i unionen samt att föra in sådana arter till unionen. Syftet med förordningen är att så långt som möjligt hindra att invasiva främmande arter kommer in i EU och att bekämpa de invasiva främmande arter som redan finns. Enligt förordningen är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna i unionsförteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig.

Kommissionen har i genomförandeförordning (EU) 2016/1141 tagit fram en förteckning över invasiva främmande arter av unionsbetydelse (unionsförteckningen). Förteckningen uppdaterades senast i juli 2022. Totalt omfattar den 88 arter, varav 47 djurarter och 41 växtarter.

I svensk lagstiftning har EU-förordningen genomförts genom förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Förordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2019, beskriver ansvarsfördelningen mellan olika svenska myndigheter. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten samordnar arbetet med invasiva främmande arter i landet, vilket inkluderar att vägleda

andra myndigheter och aktörer bl.a. om hur bestämmelserna ska tillämpas. Länsstyrelsen ansvarar bl.a. för att vidta snabba utrotningsåtgärder när en invasiv främmande art upptäcks, och Tullverket, Livsmedelsverket och Jordbruksverket ansvarar för gränskontroller. Skogsstyrelsen har ett särskilt ansvar för vissa skogsträdarter.

När det gäller lokala och regionala åtgärder har kommunerna en viktig roll i att förhindra och bekämpa invasiva främmande arter. Kommunen är ansvarig för många parker och andra allmänna ytor och kan i den rollen förhindra att arter som är eller riskerar att bli invasiva planteras där. Invasiva främmande arter kan förekomma inom verksamheter som omfattas av kommunal tillsyn, t.ex. den lokala avfallshanteringen, livsmedel, växtskydd och växtnäring. Om verksamheten hanterar invasiva främmande arter ingår det i kommunens tillsyn att se till att hanteringen är lagenlig. Parallellt gäller länsstyrelsens tillsynsansvar i fråga om EU-förordningen. Inom dessa områden är det viktigt att kommunen och länsstyrelsen samverkar och att kommunen informerar den ansvariga länsstyrelsen om den upptäcker överträdelser av förbuden i EU-förordningen. Samverkan med kommunerna kan handla om bl.a. informationsutbyte, expertstöd och gemensamma tillsynsbesök. Tillsynen när det gäller förbuden i EU-förordningen kan också överlåtas till kommunen, t.ex. för ett visst tillsynsobjekt. Om tillsyn delegeras till kommunen får kommunfullmäktige meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn.

Förordningen ger medlemsstaterna möjlighet att upprätta egna förteckningar med arter av nationell betydelse (artikel 12). I den svenska förordningen finns bestämmelser om processerna för att ta fram en nationell förteckning över invasiva främmande arter av betydelse för Sverige. Syftet med en nationell förteckning är främst att aktivt förhindra introduktion, etablering och spridning av invasiva främmande arter som är problematiska ur ett svenskt perspektiv men som inte finns med på EU:s förteckning. Att en art är upptagen på en nationell förteckning möjliggör t.ex. att införa tydliga förbud och utforma system för tillsyn; det ger markägare ett ansvar och ger tillsynsmyndigheterna möjlighet till markåtkomst.

Riksrevisionen granskade statens insatser mot invasiva främmande arter under 2022 (RiR 2022:12). Riksrevisionen påtalade då att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ännu inte föreslagit någon nationell förteckning över vilka sådana invasiva främmande arter som bör prioriteras för bekämpning. Enligt Riksrevisionen innebär detta att det fortfarande är oklart vilka arter, utöver de EU-listade, som är mest angelägna att bekämpa i Sverige.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten lämnade i juni 2023 en hemställan till regeringen om att införa en nationell förteckning över invasiva främmande arter av betydelse för Sverige. Förslaget innehåller också nödvändiga författningsändringar, bl.a. föreslås ett förtydligande av berörda myndigheters ansvar för att vidta åtgärder mot invasiva främmande arter. Förslaget har remitterats och regeringen har mot bakgrund av de remissvar som lämnats, tagit fram ett omarbetat förslag till reglering av invasiva

främmande arter i en nationell förteckning. Eftersom införandet av en nationell förteckning förutsätter ett stort antal nya bestämmelser och ändringar i befintlig reglering föreslås att förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter upphävs och en ny förordning om invasiva främmande arter antas. Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Innan en nationell förteckning över invasiva främmande arter kan införas behöver regelverket för invasiva främmande arter förstärkas. Som redovisas ovan lämnade regeringen därför den 6 november 2025 proposition 2025/26:41 Skärpningar av regelverket för invasiva arter till riksdagen med förslag på ändringar i miljöbalken och inregränslagen som föreslås träda i kraft den 1 maj 2026.

När det gäller handlingsplaner ställer EU-förordningen (artikel 13) krav på medlemsstaterna att ta fram en handlingsplan för att även ta itu med oavsiktlig spridning av invasiva främmande arter. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har gemensamt tagit fram en sådan handlingsplan som bl.a. omfattar information till allmänheten, i synnerhet via intresseföreningar av olika slag, och till andra aktörer via branschorganisationer m.m. Myndigheterna anser även att branschregler kan vara bra verktyg för att minska risken för oavsiktlig spridning. Genom att visa på goda exempel kan man också öka medvetenheten och underlätta beteenden som inte riskerar att bidra till spridning av invasiva främmande arter. Åtgärderna påbörjades under 2019.

Handlingsplanen ska enligt EU-förordningen uppdateras regelbundet eftersom de arter som bedöms viktiga för insatser mot oavsiktlig spridning kan ändras med tiden. Sedan den första handlingsplanen antogs har nya arter tillkommit på EU:s förteckning, och även nya arter av nationell betydelse har identifierats. Därför presenterade Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ett förslag till reviderad handlingsplan i maj 2025, Handlingsplan för spridningsvägar av invasiva främmande arter. I den reviderade handlingsplanen har det genomförts en analys hur de 101 invasiva främmande arterna riskerar att spridas i Sverige. Utgångspunkten har varit konventionen om biologisk mångfalds klassificering av spridningsvägar. I analysen bedöms tolv av spridningsvägarna vara högst prioriterade; minst sex arter bedöms spridas denna väg och arternas invasiva egenskaper och potentiella skada bedöms som höga. Eftersom endast ett fåtal marina arter omfattas av EU-förordningen har spridningsvägar som är viktiga för dessa inte visat sig vara prioriterade i analysen.

I den nya handlingsplanen bedömer myndigheterna att åtgärder för ökad medvetenhet fortfarande är viktiga när det gäller oavsiktlig spridning av invasiva främmande arter. Sedan den förra handlingsplanen har det tillkommit nya arter på EU-förteckningen och fler arter av nationell betydelse har inkluderats i den uppdaterade analysen av spridningsvägar. De åtgärder som myndigheterna föreslår är mer specifika och riktade till särskilda aktörer jämfört med den tidigare handlingsplanen där åtgärderna var något mer generellt beskrivna. Här föreslås exempelvis åtgärder för att begränsa

spridning av jätteslide (parkslide, jätteslide samt hybrider) genom transport av trädgårdsavfall.

Den 6 juni 2023 tillsatte regeringen en utredning om en ny jakt- och viltvårdsmyndighet. Utredningen fick i uppdrag att analysera om det statliga åtagandet inom jakt- och viltvårdsområdet bör omprövas och utreda formerna för samt föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet som ska ansvara för viltförvaltningen på nationell nivå. I uppdraget ingick också att utreda om ansvaret för vapentillstånd och för tillsyn av och tillståndsprövning för skjutbanor bör flyttas (dir. 2023:108). I april 2025 lämnade utredningen betänkandet En ny nationell myndighet för viltförvaltning (SOU 2025:50). I betänkandet lämnas förslag om en ny myndighet, Viltförvaltningsmyndigheten, som bl.a. föreslås ta över arbetet med invasiva främmande arter av däggdjur och fåglar. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20) föreslog regeringen en satsning på 50 miljoner kronor per år 2024–2026 för att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Den fleråriga satsningen syftar till att stärka statens förmåga att hantera de invasiva främmande arter som lever på land och det hot de utgör mot människors och djurs hälsa, jordbruksskördar, infrastruktur och skyddade arter. Arbetet med att bekämpa de invasiva främmande arterna handlar bl.a. om att stärka koordineringen av nationella insatser och vägledning, öka de bekämpningsåtgärder som beslutats regionalt och ta fram kommunikationsinsatser som ökar allmänhetens kännedom om nya och etablerade invasiva främmande arter. Riksdagen biföll regeringens förslag.

Vidare satsade regeringen 10 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2025 på Havs- och vattenmyndighetens arbete för åtgärder för att bekämpa invasiva främmande arter i vattenmiljöer.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redogör regeringen för insatser som har genomförts för att bekämpa invasiva främmande arter, arter som påverkar biologisk mångfald negativt både på land, i vatten och i havet. Där framgår att Havs- och vattenmyndigheten under 2024 fördelade 44,5 miljoner kronor från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. Det framgår också att Naturvårdsverket under samma år fördelade drygt 49 miljoner kronor från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur till länsstyrelserna för att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Det noteras att andelen medel som använts till fysiska åtgärder ökat samtidigt som den andel som använts till inventering har minskat, vilket indikerar att det sker ett skifte i länsstyrelsernas arbete, från kartläggning till bekämpning.

I budgetpropositionen för 2026 föreslogs dels en satsning på att bekämpa landlevande invasiva främmande arter, dels en satsning på bekämpning av vattenlevande invasiva främmande arter. Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökades med 5 miljoner kronor för 2026 för bekämpning av landlevande invasiva främmande arter. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 30 miljoner kronor per år. Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

ökades med 20 miljoner kronor för 2026 för bekämpning av vattenlevande invasiva främmande arter. För 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp. För 2028 beräknas anslaget öka med 30 miljoner kronor. Riksdagen biföll regeringens förslag.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat förslag om insatser mot spridning av invasiva främmande arter tidigare under mandatperioden. I betänkandet 2024/25:MJU21 Nämndöskärgårdens nationalpark och naturvård framhöll utskottet följande:

Utskottet ser mycket positivt på att regeringens insatser mot invasiva främmande arter har växlats upp avsevärt under senare år. Regeringens fleråriga satsning stärker statens förmåga att hantera invasiva främmande arter och det hot som de utgör mot människors och djurs hälsa, jordbruksskördar, infrastruktur och skyddade arter. Arbetet med att bekämpa de invasiva främmande arterna ligger bl.a. i att stärka koordineringen av nationella insatser och vägledning, öka de bekämpningsåtgärder som beslutats regionalt och ta fram kommunikationsinsatser som innebär ökad kännedom hos allmänheten om nya och etablerade invasiva främmande arter. Utskottet påminner också om att regeringen lämnat förslag till riksdagen om en förstärkning av insatserna mot invasiva främmande arter, bl.a. stenmård, under budgetåret 2025. När det gäller de ansvariga myndigheternas organisering och ansvarsfördelning påminner utskottet om att regeringen dels nyligen remitterat ett förslag till en ny förordning om invasiva främmande arter, dels aviserat en proposition till hösten 2025.

Utskottet bedömer att regeringen därmed redan bedriver ett aktivt arbete med att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter och ser därför inget skäl att förorda något av de förslag som väckts.

Artspecifika frågor

Som redovisas ovan har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten lämnat ett förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter. Regeringen har remitterat ett författningsförslag som innehåller en sådan förteckning där bl.a. parkslide ingår.

När det gäller översvämningsmygg förekommer detta framför allt vid området kring nedre Dalälven. Bekämpningen omfattar bl.a. planering, inköp av bekämpningsmedel, inventering av mygg och bekämpningsinsatser med helikopter. I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 1) framhåller regeringen att massförekomst av översvämningsmygg behöver begränsas och att det är viktigt att förbättra situationen för människor som bor och verkar i drabbade områden, liksom för husdjur och lantbrukets djur. Regeringen föreslog därför en permanent förstärkning om 10 miljoner kronor per år för åtgärder som begränsar massförekomst av översvämningsmyggor. Med denna permanenta förstärkning på 10 miljoner kronor avser regeringen att totalt satsa 15,4 miljoner kronor för att begränsa massförekomst av översvämningsmygg. Statlig finansiering ska dock även fortsättningsvis vara

ett komplement till lokal och regional finansiering. Riksdagen biföll regeringens förslag i denna del.

I vårandringsbudgeten för 2025 (prop. 2024/25:99) gjordes en förstärkning av insatserna mot invasiva främmande arter, bl.a. stenmård, med 3 miljoner kronor under budgetåret 2025, i syfte att bidra till att arten utrotas i Sverige.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat förslag om insatser mot specifika invasiva främmande arter tidigare under mandatperioden. I betänkandet 2024/25: MJU21 Nämndöskärgårdens nationalpark och naturvård framhöll utskottet följande:

I likhet med motionärerna anser utskottet att det är mycket angeläget att begränsa massförekomsten av översvämningsmygg och därigenom förbättra situationen för människor som bor och verkar i drabbade områden, liksom för husdjur och lantbrukets djur. Utskottet påminner om de medel som riksdagen anvisat till länsstyrelsernas åtgärder i denna del; för 2025 biföll riksdagen en permanent förstärkning för åtgärder som begränsar massförekomst av översvämningsmyggor. Pengarna kan t.ex. gå till bekämpningsmedel som sedan många år används i bl.a. området kring nedre Dalälven.

Utskottet ser ingen anledning att föregå frågans beredning. Därmed anser utskottet att motionsyrkandena om olika artspecifika insatser inte bör leda till något initiativ från riksdagens sida.

Utskottets ställningstagande

Insatser mot spridning av invasiva främmande arter

I likhet med vad utskottet uttalat tidigare är utskottet mycket positivt till att regeringen de senaste åren har intensifierat arbetet för att förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Regeringen har bl.a. stärkt koordineringen av nationella insatser och vägledningar, ökat de bekämpningsåtgärder som beslutats regionalt och genomfört kommunikationsinsatser för att öka allmänhetens kännedom om nya och etablerade invasiva främmande arter. Vidare har riktade satsningar genomförts för att bekämpa såväl landlevande som vattenlevande invasiva främmande arter. Utskottet noterar att fördelningen av de medel som använts indikerar att insatserna går från kartläggning till bekämpning.

Utskottet konstaterar att de lagändringar som nu föreslås kommer att stärka regelverket för invasiva främmande arter inför införandet av en nationell förteckning över sådana arter. Utskottet förutsätter att regeringen fortsatt kommer att följa utvecklingen och att regelverket vid behov kommer att uppdateras. Utskottet vill framhålla att ansvarsfördelningen för arbetet med invasiva främmande mellan olika svenska myndigheter är reglerad i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Utskottet noterar vidare att regeringen som ett led i att se över förordningen med anledning av

den nationella förteckningen även kommer att beakta de ansvariga myndigheternas organisering och ansvarsfördelning när det gäller invasiva främmande arter.

Med beaktande av det arbete som redan pågår avstyrker utskottet motionerna 2025/26:2824 (C) yrkande 14, 2025/26:3428 (MP) yrkande 55 och 2025/26:3845 (C) yrkandena 1–3.

Artspecifika frågor

När det gäller artspecifika frågor vill utskottet inledningsvis framhålla det pågående arbetet med att ta fram en nationell förteckning över invasiva främmande arter. När det gäller bekämpning av översvämningsmygg vill utskottet påminna om den permanenta budgetförstärkning som gjorts för att begränsa massförekomsten av översvämningsmygg. Utskottet vill slutligen framhålla den förstärkning av insatserna mot invasiva främmande arter, bl.a. stenmård, som beslutades i samband med vårandringsbudgeten 2025. Motionerna 2025/26:1185 (M) yrkande 1, 2025/26:1856 (S) yrkande 3, 2025/26:2075 (M) och 2025/26:2350 (M) lämnas därmed utan vidare åtgärd.

Utgångspunkter för arbetet med biologisk mångfald

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om påverkansarbete globalt och inom EU, ett riksdagsbundet mål om biologisk mångfald samt ett naturpolitiskt ramverk.

Jämför reservation 3 (V), 4 (MP) och 5 (V, MP).

Motionerna

Påverkansarbetet globalt och inom EU

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 anför motionärerna att Sverige globalt och inom EU ska verka för tydliga målsättningar för att uppnå hållbara produktions- och konsumtionsmönster som stärker den biologiska mångfalden, minskar det ekologiska fotavtrycket samt fördelar miljöutrymmet rättvist. I samma motion anför att Sverige globalt och inom EU dels ska verka för att säkerställa att offentliga och privata finansiella medel bidrar till att bevara och stärka den biologiska mångfalden (yrkande 2) dels ska verka för att grundläggande principer för deltagande, miljömässig och social rättvisa samt mänskliga rättigheter ska tillämpas vid såväl exploatering som skydd och restaurering av naturområden (yrkande 3).

I kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 4 anför motionärerna att det finns ett behov av ett riksdagsbundet övergripande mål om att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030, i enlighet med det övergripande målet i Kunming–Montreal-ramverket inom

ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald. Motionärerna menar att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

Daniel Helldén m.fl. (MP) anför i partimotion 2025/26:3509 yrkande 14 att Sverige måste ratificera det globala avtalet BBNJ om skydd av biologisk mångfald bortom nationell jurisdiktion för att vända den negativa utveckling som pågår i havet med överfiske, artutrotning, uppvärmning, döende korallrev, miljögifter och plastföroreningar.

Naturpolitiskt ramverk

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 anföras att Sverige bör anta ett naturpolitiskt ramverk motsvarande det nuvarande klimatpolitiska ramverket. Enligt motionärerna skulle ett naturpolitiskt ramverk liksom det klimatpolitiska ramverket omfatta lagstiftning, målsättningar och ett naturpolitiskt råd. Motionärerna föreslår vidare att det långsiktiga målet i ramverket skulle basera sig på Sveriges åtaganden globalt och inom EU. Ett likande förslag lämnas i kommittémotion 2025/26:3430 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP). Även här föreslår motionärerna en uppbyggnad som liknar den i det klimatpolitiska ramverket och där det långsiktiga målet knyter an till Sveriges åtaganden inom det globala ramverket och EU:s strategi för biologisk mångfald.

Kompletterande information

Konventionen om biologisk mångfald

Konventionen om biologisk mångfald (Convention on Biological Diversity, CBD) syftar till att den biologiska mångfalden bevaras och används på ett hållbart sätt samtidigt som vinster vid användning av genetiska resurser fördelas rättvist. Vid FN:s konferens om biologisk mångfald i december 2022, CBD COP 15, enades världens länder om ett globalt ramverk för biologisk mångfald, även kallad Kunming–Montreal-ramverket. Ramverket innehåller mål för att vända den negativa trenden för biologisk mångfald och för att stoppa utrotningen av djur och växter. Ramverket omfattar mål och åtgärder som vänder sig till staten, näringslivet, akademien, civilsamhället och allmänheten. Dessutom innehåller ramverket mål om genomförandeåtgärder såsom finansiering och olika aktörers deltagande. I konventionens bestämmelser och arbetsprogram beskrivs övergripande riktlinjer för hur varje part ska arbeta med biologisk mångfald i det egna landet.

På EU-nivå genomförs konventionens åtaganden bl.a. genom arbetet med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030. Sveriges nationella genomförande av åtaganden i konventionen sker framför allt genom miljöarbetet med nationella miljö kvalitetsmål och etappmål.

I regleringsbrevet för 2022 fick Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram ett förslag till nationell strategi och handlingsplan kopplat till konventionen, med utgångspunkt i det globala ramverket till 2030 som beslutats vid COP 15.

Arbetet skulle bedrivas tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Energimyndigheten, Trafikverket, Sametinget och Boverket och i dialog med intressenter.

Uppdraget redovisades i november 2023 (NV-09908-21). Förslaget till nationell strategi och handlingsplan innehåller ett övergripande mål för perioden 2023–2030: Sverige har stoppat och vänt förlusten av biologisk mångfald senast 2030. För att nå det övergripande målet föreslår Naturvårdsverket att arbetet bedrivs inom tre strategiska temaområden:

- minskade hot mot biologisk mångfald genom bevarande, restaurering och samhällsplanering
- hållbart samhälle och nyttodelning av biologisk mångfald
- kunskap, bred delaktighet och gemensamt genomförande.

De strategiska temaområdena innehåller i sin tur förslag på 21 åtgärdsområden. Naturvårdsverket konstaterar att det krävs ytterligare steg för att fullt ut leva upp till ramverket. Fortsatt arbete behövs för att bl.a. utveckla konkreta åtgärder och indikatorer för uppföljning.

I augusti 2022 fick Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (dir. 2022:126). I februari 2025 lämnade Miljömålsberedningen sitt delbetänkande (SOU 2025:21) i vilket det bl.a. föreslås etappmål, styrmedel och åtgärder som bidrar till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald. Åtagandena har som sammantaget syfte att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. Samtliga förslag bidrar till att generationsmålet och de nationella miljökvalitetsmålen kan nås. Miljömålsberedningen föreslår även hur Sverige ska utveckla sin tillämpning av s.k. andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder, och därigenom rapportera fler områden än i dag som skyddade till Europeiska miljöbyrån.

Arbetet med att genomföra ramverket för biologisk mångfald följdes upp vid FN:s 16:e partsmöte, COP 16, i Cali Colombia i november 2024. Parterna samlades även i Rom i februari 2025 för att slutföra de förhandlingar som inletts på COP 16. En prioriterad fråga för den svenska delegationen var ramverkets genomförande, dvs. att mötet fattar beslut om ett uppdaterat system för övervakning och en transparent process för uppföljning av de globala målen, inklusive rapportering. Parterna enades om hur man ska följa upp och utvärdera att arbetet med att genomföra ramverket går åt rätt håll. Enligt regeringen är det nu tydligare för länderna vad de ska rapportera, och under 2026 kommer en global rapport att tas fram som ska visa vilka framsteg som gjorts och behovet av ytterligare arbete. Ett annat beslut var att sätta en riktning och ambition i arbetet med att mobilisera nödvändiga resurser för att hejda och vända förlusten av biologisk mångfald. Parterna kom överens om en resursmobiliseringsstrategi som lyfter fram behovet av en bred mobilisering för att nå de finansieringsmål som finns i ramverket.

Regeringen presenterade den 9 februari 2026 en nationell strategi och handlingsplan för biologisk mångfald i enlighet med åtagandena inom det globala ramverket, En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (KN2026/00242). Såväl Naturvårdsverkets förslag till nationell strategi och handlingsplan som Miljömålsberedningens betänkande har utgjort underlag till den nu presenterade nationella handlingsplanen. Handlingsplanen visar hur Sverige ska arbeta för att uppnå de globala åtagandena och därigenom hur Sverige bidrar till att nå EU:s mål till 2030. Miljömålssystemet, med generationsmål, miljökvalitetsmål och etappmål, och andra riksdagsbundna samhällsmål med bäring på åtgärdsmålen i Kunming–Montreal-ramverket, utgör grunden för Sveriges nationella strategi och bidrag till att nå de globala målen för biologisk mångfald. I samband med presentationen av handlingsplanen presenterades två nya etappmål för biologisk mångfald, ett om pollinatörer och ett om stadströnskade.

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för 2026 i uppdrag att i dialog med relevanta myndigheter och aktörer verka för samverkan, erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning om näringslivets beroende av och påverkan på biologisk mångfald. Syftet är att uppmärksamma konkreta och effektiva möjligheter för företag att genom sin värdekedja arbeta för minskad direkt och indirekt påverkan och därigenom stärka företagets konkurrenskraft och beredskap, både lokalt, regionalt och inom EU samt globalt. Arbetet ska bidra till genomförandet av det globala ramverket för biologisk mångfald. I uppdraget ingår att göra en analys av näringslivets arbete med biologisk mångfald och lämna förslag till fortsatt arbete. Uppdraget ska redovisas senast den 31 september 2028.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) presenterade regeringen en satsning på totalt 260 miljoner kronor för miljöåtgärder som ska stärka den biologiska mångfalden. Satsningen består av ett antal olika åtgärder, bl.a. insatser för att minska övergödningen och förekomsten av invasiva främmande arter. Riksdagen biföll regeringens förslag.

Riksdagen biföll även regeringens förslag i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr 20, rskr 2025/26:128) att öka anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur med 65 miljoner kronor för 2026 för att genomföra EU:s naturrestaureringsförordning. Regeringen anför i propositionen att satsningen görs för att nå de målsättningar som antagits inom EU:s strategi och det globala ramverket för biologisk mångfald. För 2027 beräknas anslaget öka med 80 miljoner kronor och för 2028–2030 beräknas anslaget öka med 95 miljoner kronor.

Under debatten av interpellation 2025/26:326 den 20 februari 2026 anförde klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) bl.a. följande:

År 2019 presenterade FN:s panel för biologisk mångfald, IPBES, den första övergripande rapporten om tillståndet för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster. Situationen beskrevs som allvarlig. Fler arter än någonsin i mänsklighetens historia hotas av utrotning, och många ekosystem förändras i snabb takt. Kunming–Montreal-ramverket, ett nytt

globalt ramverk som förhandlades fram 2022, har som övergripande målsättning att hejda och vända den förlusten.

Sverige är part till FN:s konvention om biologisk mångfald och hade en central roll i arbetet med att ta fram Kunming–Montreal-ramverket. I samband med att världens länder enades om ramverket fattades även beslut om att parterna skulle uppdatera sina strategier för biologisk mångfald och ekosystemtjänster och anpassa sina planer till de nya målen i ramverket.

Regeringen beslutade därför den 5 februari om en ny svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I strategin beskriver regeringen arbetet för att nå målen i Kunming–Montreal-ramverket. Därigenom bidrar också Sverige till att nå målsättningarna inom EU:s strategi för biologisk mångfald till 2030.

Regeringen har gjort flera satsningar för att skydda och restaurera ekosystem. Ett exempel är våra historiskt höga satsningar på att återväta utdikade våtmarker och på att minska koldioxidutsläpp och främja biologisk mångfald, vilket också sker genom det arbetet. Riksdagen har även beslutat om regeringens havsmiljöproposition, den första sedan 2009. Där ingår ett ökat skydd av marina områden, minskad övergödning och ett hållbart fiske. Målet är att säkerställa att minst 30 procent av alla inlandsvattenområden och kust- och havsområden bevaras och förvaltas effektivt senast år 2030.

Till följd av kraven i EU:s naturrestaureringsförordning om att upprätta en nationell restaureringsplan har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Boverket ta fram ett förslag till en sådan plan. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet den 27 februari 2026. Därefter behöver underlaget beredas av regeringen innan ett utkast till plan kan lämnas till kommissionen. Det ska ske senast september 2026.

Regeringen gör år 2026 även satsningar på att möjliggöra implementering av naturrestaureringsförordningen. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har bland annat fått medel för att skala upp arbetet med miljöövervakning, inklusive övervakning av tillståndet för pollinatörer.

Sedan 1999 har Sverige ett miljömålssystem som i dag består av ett generationsmål och 16 olika miljökvalitetsmål som har beslutats av riksdagen. Systemet inkluderar ett flertal etappmål. Regeringen beslutade den 5 februari om ett nytt etappmål om vilda pollinatörer samt uppdaterade etappmålet om stadsgrönska. Miljömålen följs upp på regelbunden basis, inte minst genom vår årliga budgetproposition till riksdagen. Genom miljömålssystemet tillsammans med våra internationella åtaganden har vi i dag ett robust system för styrning, målsättning och regelbunden uppföljning av regeringens miljöarbete.

Avtal inom ramen för FN:s havsrättskonvention

FN:s generalförsamling antog i juni 2023 ett nytt avtal inom ramen för FN:s havsrättskonvention, det s.k. BBNJ-avtalet (Biodiversity Beyond National Jurisdiction). Avtalet innehåller bestämmelser till skydd för biologisk mångfald i det fria havet och Området, det vill säga i havsområden bortom nationell jurisdiktion. Avtalets övergripande syfte är att säkerställa bevarandet och en hållbar användning av sådan biologisk mångfald. EU ratificerade BBNJ-avtalet den 28 maj 2025, och kommissionen presenterade i april ett

förslag till direktiv för att genomföra BBNJ-avtalet i medlemsstaternas lagstiftning. Förslaget förhandlas för närvarande inom EU.

För att Sverige ska kunna bli part i ett internationellt avtal måste detta först genomföras i nationell lagstiftning. Regeringen tillsatte därför i maj 2024 en utredning för att ta fram förslag på vilka lagändringar som är nödvändiga för att Sverige ska kunna bli part i BBNJ-avtalet. Utredningen presenterade sitt betänkande i mars 2025 (SOU 2025:36). Betänkandet har sedan dess remitterats. Förslaget bereds inom Regeringskansliet. Målsättningen är att regeringen ska presentera sitt förslag i en proposition innan sommaren och att Sverige ska ratificera BBNJ-avtalet under slutet av 2026.

Havs- och vattenmyndigheten fick i sitt regleringsbrev för 2026 i uppdrag att påbörja nödvändiga förberedelser för ett effektivt genomförande av BBNJ-avtalet. Förberedelserna ska innefatta att stödja regeringen inför och under de internationella förhandlingarna för att bygga kompetens och inhämta kunskap om avtalets tillämpning, samt att möjliggöra handläggning och prövning av frågor om miljöbedömningar, marina skyddade områden och marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion.

Utskottets ställningstagande

Påverkansarbete globalt och inom EU

Utskottet konstaterar att det sedan antagandet av det globala ramverket för biologisk mångfald pågår ett intensivt arbete hos såväl Regeringskansliet som berörda myndigheter för att säkerställa att Sverige genomför de åtaganden som följer av ramverket. Utskottet är mycket positivt till att regeringen nyligen presenterade en nationell strategi och handlingsplan som beskriver hur Sverige ska arbeta för att uppnå målen inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter arbeta i enlighet med handlingsplanen.

När det gäller det s.k. BBNJ-avtalet konstaterar utskottet att förberedelser för en ratificering av avtalet pågår hos såväl Regeringskansliet som Havs- och vattenmyndigheten samt att regeringen aviserat att BBNJ-avtalet ska ratificeras innan årets slut.

Mot bakgrund av det som anförts ovan och då utskottet inte vill föregripa det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2025/26:2784 (V) yrkandena 1–3, 2025/26:3774 yrkande 4 och 2025/26:3509 (MP) yrkande 14 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Naturpolitiskt ramverk

Utskottet konstaterar att regeringen i sin nyligen presenterade handlingsplan för biologisk mångfald beskriver hur Sverige ska arbeta för att nå de nationella åtagandena inom både det globala ramverket och EU:s strategi för biologisk mångfald. Utskottet konstaterar vidare att regeringen valt att utgå ifrån miljömålssystemet med generationsmål, miljökvalitetsmål och etappmål och

andra riksdagsbundna mål med bäring på det globala ramverket. Regeringen redovisar i budgetpropositionen varje år hur arbetet med miljömålssystemet fortlöper. Utskottet vill framhålla att arbetet med miljömålssystemet har pågått sedan 1999 och att det därmed är ett väl etablerat system för uppföljning av miljöarbetet. Utskottet noterar att regeringen framhåller att miljömålssystemet tillsammans med internationella åtaganden utgör ett robust system för styrning, målsättning och regelbunden uppföljning av regeringens miljöarbete. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2025/26:2784 (V) yrkande 4 och 2025/26:3430 (MP) kan lämnas utan åtgärd.

Områdesskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skydd, restaurering och återförvildande av områden, förslag på nya etappmål samt om rapporteringen enligt art- och habitatdirektivet.

Jämför reservation 6 (V), 7 (MP), 8 (V), 9 (S), 10 (V, MP) och 11 (V).

Motionerna

Restaurering, återskapande och skötsel av natur

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl (V) yrkande 23 anför motionärerna att regeringen bör få i uppdrag att se till att inventering och kartering genomförs för att kartlägga kvarvarande natur- och urskogar samt övriga skogar med höga naturvärden i Sverige i syfte att dessa skyddas, restaureras eller förvaltas för att gynna den biologiska mångfalden.

Enligt kommittémotion 2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl (MP) yrkande 28 ska Naturvårdsverket tillsammans med berörda myndigheter peka ut åtgärder som är speciellt viktiga för klimatanpassning och förebyggande av katastrofer i förslaget till ny nationell naturrestaureringsplan.

Rebecka Le Moine m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2025/26:3780 yrkande 1 att Sveriges nationella plan för restaurering ska baseras på vetenskap och fakta. Motionärerna menar också att ansvaret mellan olika relevanta aktörer inom s.k. rewilding eller återförvildande behöver tydliggöras (yrkande 2) och att det bör skapas incitament för återförvildande (yrkande 3). Dessutom anför motionärerna att all relevant lagstiftning behöver uppdateras i linje med restaureringslagens intention för att underlätta en effektiv implementering (yrkande 4).

Nya etappmål för biologisk mångfald samt skydd och restaurering av natur

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) anför i partimotion 2025/26:2784 att en rad nya etappmål bör införas. Motionärerna föreslår i yrkande 5 att regeringen bör införa ett nytt etappmål om minst 30 procent representativt skydd av svensk natur till 2030, i enlighet med det globala ramverket för biologisk mångfald. Motionärerna ställer sig bakom Miljömålsberedningens förslag om att införa två nya etappmål i miljömålssystemet för att stärka förvaltningen och skötseln av våra skyddade områden. I yrkande 6 föreslås därför ett etappmål med målsättningen att alla formellt skyddade områden senast 2030 ska förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de naturvärden de syftar till att bevara, och i yrkande 7 föreslås ett etappmål med målsättningen att all mark inom statligt skyddade områden som är möjlig att restaurera till en naturtyp enligt art- och habitatdirektivet ska vara restaurerad till en naturtyp senast 2030, eller att en sådan restaurering då ska vara påbörjad. Vidare föreslår motionärerna, också i likhet med Miljömålsberedningen, att två etappmål om restaurering av natur införas. Därmed föreslås att ett etappmål införs med målsättningen att restaureringsåtgärder ska genomföras senast 2030 för minst 30 procent av de i Sverige förekommande naturtyper enligt EU:s restaureringsförordning som inte är i gott tillstånd, restaureringsåtgärder ska genomföras senast år 2040 för minst 60 procent och restaureringsåtgärder ska genomföras senast år 2050 för minst 90 procent av respektive grupp av dessa naturtyper (yrkande 9). Vidare föreslås att ett etappmål införs med målsättning att mångfalden av vilda pollinatörer senast 2030 ska förbättras och populationer av vilda pollinatörer ska påvisa en ökande trend (yrkande 10).

Motionärerna menar också i yrkande 11 att ett etappmål bör införas med målsättningen att förutsättningarna för biologisk mångfald senast 2030 har förbättrats påtagligt genom bevarad, restaurerad eller återskapad grön infrastruktur i den omfattning som anges i länsstyrelsernas handlingsplaner och andra beslutade planer och strategiska dokument om grön infrastruktur. Slutligen föreslås ett nytt etappmål för skydd av tätortsnära natur (yrkande 19).

Nationalparker och naturreservat

I kommittémotion 2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 16 betonas vikten av att skötsel av naturreservat och nationalparker säkerställer en långsiktigt hållbar förvaltning och tillgänglighet. Motionärerna menar att Sveriges naturreservat, nationalparker och naturskogar är ovärderliga för friluftslivet, folkhälsan och den biologiska mångfalden och ser med oro på att anslagen för skötsel har minskat kraftigt de senaste åren. Denna oro för neddragningarna som skett i budgeten framförs även i kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80. Motionärerna anför att förutsättningarna för skötsel av naturreservat, nationalparker, vandringsleder m.m. behöver stärkas och föreslår därför en förstärkning av anslaget för

skötsel av värdefull natur. Även i motion 2025/26:775 av Lena Bäckelin och Anna-Caren Säterberg (båda S) anføres att staten bör se över behovet av att åtgärda eftersatt förvaltning samt långsiktigt sköta och skydda våra nationalparker, naturreservat och annan värdefull natur, i ljuset av de nedskärningar som gjorts. Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S) menar att neddragningar i anslaget för naturvård har resulterat i omfattande neddragningar på skötsel och vård av värdefulla naturområden i Skåne och föreslår därför i motion 2025/26:200 att det bör övervägas att göra en översyn av de skånska nationalparkernas och naturreservatens bevarande samt utveckling. I motion 2025/26:533 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) betonas vikten av långsiktig och effektiv förvaltning av skyddad natur, samt att svensk natur är en central folkhälsoresurs.

Magnus Manhammar (S) föreslår i motion 2025/26:881 att regeringen inrättar Blekinges första nationalpark, benämnd Tromtö-Blekinge skärgårdsnationalpark.

Rapportering enligt art- och habitatdirektivet

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 anføres att regeringen bör få i uppdrag att se till att Sveriges rapportering till EU enligt art- och habitatdirektivet ska utgå från referensarealer som baseras på vetenskaplig grund om vad som ekologiskt krävs. Motionärerna menar att regeringen, genom att besluta om att ändra rapporteringen så att istället för att utgå från ett ekologiskt perspektiv rapportera en referensareal som jämförs med arealen av naturtyper som fanns 1995, begränsar nationella åtgärder för att återställa ekosystemen.

Kompletterande information

Restaurering, återskapande och skötsel av natur

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (naturrestaureringsförordningen) syftar till att återställa ekosystem och livsmiljöer för arter som annars riskerar att försvinna eller dö ut. En mängd olika åtgärder ska leda till en varaktig motståndskraftig natur med rik biologisk mångfald i hela EU. Naturrestaureringsförordningen innehåller tidssatta och bindande mål som gäller alla medlemsstater och gäller både för skyddad och icke skyddad natur. Medlemsstaterna har från det att förordningen trädde i kraft i augusti 2024 två år på sig att ta fram en nationell naturrestaureringsplan, vilket innebär att Sverige ska lämna sitt förslag till restaureringsplan till EU-kommissionen för granskning den 1 september 2026. Den slutliga versionen av den nationella restaureringsplanen ska lämnas in den 1 september 2027.

I den första versionen av planerna ska medlemsstaterna redovisa vilka åtgärder som behövs och planeras för att nå mål till 2030. Naturrestaurerings-

planen ska omfatta många olika naturtyper såsom odlingslandskap, skogslandskap, fjäll, sötvattenmiljöer och marina miljöer. Planerna ska också beskriva hur målkonflikter ska hanteras. Tiden bortom 2032 ska beskrivas översiktligt. Planerna ska sedan uppdateras efterhand för att förtydliga vad som behövs för att nå målen till 2040 respektive 2050. Under 2024 och början av 2025 tog kommissionen fram ett utkast till gemensamt format för vad planerna ska innehålla.

I september 2024 fick Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Boverket utarbeta ett förslag till nationell naturrestaureringsplan. I uppdraget ingår att ta fram:

1. ett förslag till nationell restaureringsplan utformad på en miniminivå och enligt EU-kommissionens format
2. en konsekvensutredning av förslaget till plan
3. en miljökonsekvensbeskrivning av förslaget till plan
4. en analys av nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen, eventuella nödvändiga författningsändringar och en konsekvensutredning av dessa.

Samtidigt som naturrestaureringsplanen arbetas fram ska det göras en strategisk miljöbedömning enligt kap. 6 miljöbalken. Under den processen ska ett avgränsningssamråd hållas med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen. Naturvårdsverket gör i sin delredovisning av uppdraget (NV-07136-24) bedömningen att planen och de åtgärder som kommer att behöva föreslås för att uppnå målet med kraven i förordningen kan komma att ge upphov till betydande positiv miljöpåverkan. Det är en följd av planens syfte att restaurera natur och därmed bidra aktivt och genomgripande till att klara målen för biologisk mångfald samt bidra till klimatanpassning och minskning av utsläpp och ökning av upptag av växthusgaser.

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 26 februari 2026. Förslaget på plan för restaurering innehåller 201 åtgärder för hela Sveriges natur och omfattar alla ekosystem – skogs- och jordbrukslandskap, sjöar och vattendrag, marina miljöer och urbana ekosystem. Kostnader för samtliga åtgärdsförslag uppskattas till 20 miljarder kronor årligen fram till 2032. Förslaget till nationell naturrestaureringsplan bereds nu i Regeringskansliet och ett utkast till plan ska lämnas till kommissionen senast den 1 september 2026.

Det pågår redan ett arbete för att förbättra bevarandestatusen genom skydd av värdefull natur och genom skötsel och andra åtgärder såväl inom skyddade områden som i andra områden. Inom Life, som är EU:s finansieringsinstrument för miljö och klimat, genomför länsstyrelser och andra aktörer i projekten åtgärder i skyddade områden. Ett exempel är naturvårdsbränning. Även i landskapet utanför skyddade områden genomför länsstyrelser, andra myndigheter och organisationer åtgärder via statliga medel och inom ramen

för åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper. Totalt pågår arbete med 129 landprogram och 21 vattenprogram.

Som det redogjorts för ovan presenterade regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) en satsning på totalt 260 miljoner kronor för miljöåtgärder som ska stärka den biologiska mångfalden. Satsningen består av ett antal olika åtgärder, bl.a. restaurering av betesmarker och slåtterängar. Regeringen påpekar att dessa naturtyper har sämst status i Sverige och att närmare hälften av de inhemska hotade arterna är knutna till dessa marker. Regeringen framhåller att det finns många lantbrukare och markägare som önskar stöd för naturrestaureringsåtgärder på sina marker exempelvis för att slå igenvuxna ängs- eller betesmarker eller låta djur beta markerna. Regeringen föreslog därför en flerårig satsning på skötsel och restaurering av ängs- och betesmarker och att 30 miljoner kronor skulle avsättas för detta ändamål för 2025. Riksdagen biföll regeringens förslag i denna del.

I budgetpropositionen för 2026 (2025/26:1 utg.omr. 20) föreslås satsningar för att genomföra och tillämpa naturrestaureringsförordningen. Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 65 miljoner kronor för 2026. Det får särskilt användas till utgifter för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning, för artbevarande och viltförvaltning, samt i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur utökas med 65 miljoner kronor för 2026. För 2027 beräknas anslaget ökas med 80 miljoner kronor och för 2028–2030 med 95 miljoner kronor årligen. Dessutom görs en satsning på 100 miljoner kronor årligen 2027–2030 för akvatisk restaurering inom ramen för genomförandet av naturresursförordningen. Utöver detta ökas Naturvårdsverkets förvaltningsanslag med 3 miljoner kronor årligen för 2026–2030 och miljöövervakningsanslaget med 14 miljoner kronor för 2026 och 25 miljoner kronor för 2027–2030. Förslaget bifölls av riksdagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat motioner om återförvildande tidigare. Återförvildande innebär att återskapa ekosystem med stora, landskapspåverkande växtätare och rovdjur, och används i vissa delar av världen, framförallt i Nordamerika, där rovdjur och växtätare återetablerats i vissa områden genom återintroduktioner. I betänkande 2023/24:MJU12 Naturvård konstaterar utskottet följande:

Arbetet med att sätta ut och återintroducera utdöda arter är i mångt och mycket i ett undersökande skede. Utskottet noterar att det pågår forskning om dels återinförande av visenter i den svenska naturen, dels attityden till att använda bioteknik för att återställa bestånd av utrotningshotade och utdöda arter. I likhet med motionärerna är utskottet övertygat om att förutsättningarna för biologisk mångfald behöver förbättras. Liksom utskottet anfört tidigare är finns det dock goda skäl att inrikta detta arbete på att förhindra att arter dör ut. I detta avseende hänvisar utskottet till de åtgärdsplaner som ansvariga myndigheter tar fram samt till arbetet med att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald på en mer övergripande nivå, inte minst inom ramen för konventionen om biologisk mångfald.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna.

Nya etappmål för biologisk mångfald samt skydd och restaurering av natur

Våren 2020 presenterade kommissionen en strategi för biologisk mångfald till 2030 (COM(2020) 380). Strategin beskriver mål och åtgärder för att skydda och återställa naturen i unionen genom att utvidga nätverket av skyddade områden och utarbeta en plan för återställande av natur och restaurering av ekosystem på land och i havet. Centrala åtaganden för naturskydd till 2030 inkluderar

- att rättsligt skydda minst 30 procent av EU:s landyta och 30 procent av havsområdet och integrera ekologiska korridorer som en del av det transeuropeiska nätverket; fokus bör ligga på områden med mycket högt värde eller mycket hög potential för biologisk mångfald
- att strikt skydda minst 30 procent av EU:s skyddade areal
- att effektivt förvalta alla skyddade områden genom att definiera tydliga bevarandemål och bevarandeåtgärder för vart och ett av dem och övervaka dem på lämpligt sätt.

I oktober 2020 godkände rådet slutsatser om strategin (11829/20). Rådet ställde sig bakom målen i strategin och målen om skydd och återställande av natur. Rådet välkomnade målet att skapa ett sammanhängande nätverk av väl förvaltade skyddade områden och att skydda minst 30 procent av EU:s landyta och 30 procent av dess havsområden. Rådet betonade att detta är ett mål som ska uppnås gemensamt av medlemsländerna och att varje medlemsstat deltar i den gemensamma insatsen samtidigt som hänsyn tas till nationella förhållanden.

Att skydda naturområden och sköta dessa ingår även i Sveriges internationella åtaganden inom det globala ramverket för biologisk mångfald. Det är även en del i det nationella arbetet för att nå de 16 nationella miljökvalitetsmålen och Sveriges friluftslivsmål.

I maj 2023 redovisade Naturvårdsverket ett uppdrag om rapportering av utfästelser om skydd och återställande enligt EU:s strategi för biologisk mångfald (NV-02553-23). Syftet med uppdraget var att skydda EU:s natur och stoppa försämringen av ekosystemen inom EU till nytta för människor och klimatet. Uppdraget genomfördes i nära samarbete med Havs- och vattenmyndigheten och rapporterades enligt scenario 1 i det underlag myndigheten hade lämnat till regeringen i november 2022. Utfästelserna om skydd av natur innebär att arealen av Sveriges formellt skyddade områden ökar från 15,5 procent till 17,7 procent 2022–2030. De arealer som kommer att förverkliga detta scenario består i stor utsträckning av pågående och planerade områden för formellt skydd och utgår från en fortsatt inriktning mot ett värdebaserat skydd, funktionalitet och prioriterade naturtyper.

Som nämnts ovan presenterade Miljömålsberedningen i februari 2025 sitt delbetänkande SOU 2025:21 med förslag om en strategi för hur Sverige ska

leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn till 2030. I betänkandet ingår förslag om etappmål, styrmedel och åtgärder som bidrar till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald. De etappmål som föreslås av Miljömålsberedningen handlar om förvaltning av skyddade områden, restaurering av natur samt minimal förlust av biologisk mångfald. Åtagandena har som sammantaget syfte att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. Miljömålsberedningen lämnar förslag om bl.a. skydd, förvaltning och restaurering av biologisk mångfald. I naturvårdsarbetet till 2030 föreslås att områden med naturtyp enligt restaureringsförordningen ska prioriteras.

Miljömålsberedningens betänkande har tillsammans med underlaget från Naturvårdsverket legat till grund för den nationella strategi och handlingsplan för biologisk mångfald som presenterades den 9 februari 2026. I handlingsplanen anger regeringen sin inriktning för skydd och bevarande av natur och arter. Enligt handlingsplanen ska Sverige bidra till att nå de politiska åtagandena inom såväl det globala ramverket som EU:s strategi för biologisk mångfald som innebär mål att minst 30 procent av land- och inlandsvattenområden ska skyddas, varav minst en tredjedel ska vara strikt skyddade, till 2030. Regeringen framhåller att EU:s medlemsstater i rådsslutsatserna för EU:s strategi för biologisk mångfald betonade att detta är ett mål som ska uppnås gemensamt av medlemsländerna där varje medlemsland deltar i den gemensamma insatsen samtidigt som hänsyn tas till nationella förhållanden. Handlingsplanen ska genomföras genom att fortsätta arbetet med formellt skydd av värdefulla områden och utveckling av arbetet med s.k. andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder.

I samband med presentationen av handlingsplanen presenterades även två nya etappmål för biologisk mångfald, ett om pollinatörer och ett om stadsgrönka. Etappmålet om vilda pollinatörer innebär att mångfalden av vilda pollinatörer senast 2030 ska förbättras och minskningen av deras populationer stoppas. Etappmålet säkerställer viktiga ekosystemtjänster. Det andra etappmålet, om stadsgrönka, innebär att en majoritet av kommunerna senast 2030 ska ta tillvara och integrera stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter. Etappmålet ska bidra till levande gröna städer.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat förslag i motioner om mål för skydd av natur tidigare under mandatperioden. I betänkande 2022/23:MJU17 Naturvård och biologisk mångfald anförde utskottet bl.a. följande:

Utskottet vill framhålla de siffrsatta mål för skydd av natur som finns både i EU:s strategi för biologisk mångfald och i det nya globala ramverket för den biologiska mångfalden. Det senare innehåller bl.a. ett tydligt mål om att 30 procent av områden på land och till havs ska skyddas till 2030. Utskottet konstaterar att regeringen arbetar med att analysera den globala

avsiktsförklaringen och vilka nationella åtgärder som krävs för att förverkliga de uppsatta målen. Utskottet ser därför inget skäl att i nuläget förorda något av de förslag som väckts.

Nationalparker och naturreservat

I maj 2024 presenterade Riksrevisionen sin granskningsrapport Förvaltningen av skyddad natur (RiR 2024:11). I rapporten har Riksrevisionen granskat om statens insatser för förvaltningen av skyddad natur är effektiva. Granskningens utgångspunkt är att en effektiv förvaltning innebär att skyddade områden förvaltas i enlighet med de syften som de har bildats för och att förvaltningen kan bidra effektivt till att relevanta miljökvalitetsmål och friluftslivsmål uppnås. Detta innebär att ansvariga myndigheter behöver ha kunskap om skötselbehoven samt vilka åtgärder som genomförs och hur effektiva de är.

Riksrevisionens övergripande bedömning är att statens insatser för förvaltning av skyddad natur brister i flera avseenden. Riksrevisionen lämnar därför en rad rekommendationer till regeringen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Regeringen har i sin skrivelse Riksrevisionens rapport om förvaltningen av skyddad natur (Skr. 2024/25:55) behandlat de iakttagelser och rekommendationer som rör regeringen. Riksrevisionen rekommenderar regeringen dels att se till att uppföljningen av förvaltningen av de skyddade områdena utvecklas så att den kan användas för att följa upp måluppfyllelsen, identifiera skötselbehov och utgöra underlag för den finansiella styrningen, dels att se över om den finansiella styrningen möjliggör för Naturvårdsverket och länsstyrelserna att förvalta de skyddade områdena med den höga ambitionsnivå som riksdagen beslutat om.

Regeringen anger att den avser att följa upp att Naturvårdsverkets redovisning av förvaltningen av skyddad natur utformas så att den ger en samlad nationell bild av statusen för de bevarandevärden som har skyddats och går att använda för att bedöma måluppfyllelse och om förvaltningen bedrivs effektivt. När gäller den finansiella styrningen redovisar regeringen sina satsningar i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) för att stärka förutsättningarna för skötsel av naturreservat, nationalparker, vandringsleder m.m. Regeringen föreslog där att 1,35 miljarder kronor skulle anvisas till anslaget 1.3 Åtgärder för värdefull natur. Anslaget får användas till utgifter för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv samt för statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får särskilt användas till utgifter för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning, för artbevarande och viltförvaltning, samt i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur. I budgetpropositionen föreslog regeringen att anslaget ökas med 100 miljoner kronor för skötsel av naturreservat. Dessutom ökades anslaget med 25 miljoner kronor för vandringsleder i Jämtland och övriga fjällområden för att förbättra förutsättningar för friluftslivet. För anslaget 1.14 Skydd av värdefull natur anvisades 1,19 miljarder kronor. Detta anslag får bl.a. användas till utgifter för skydd och bevarande av värdefulla

naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv samt för statsbidrag inom dessa områden. Riksdagen biföll regeringens förslag i budgetpropositionen (bet. 2024/25:MJU1, rskr. 2024/25:119).

Riksdagen biföll även regeringens förslag i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:MJU1 rskr. 2025/26:128) om att en öka anslagen med 50 miljoner kronor för upprustning av vandringsleder och med 50 miljoner kronor för förvaltning och skötsel av nationalparker och naturreservat.

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att utveckla arbetet med landets vandringsleder och fjälleder. I uppdraget ingår att när staten är huvudman knyta ihop vandringsleder, utveckla vandringsleder i skyddade områden och i skyddade fjällnära skogar, fortsätta upprustningen av det statliga ledsystemet i fjällen samt, i den mån det är möjligt, förlänga Kungsleden genom fjällregionen. Utöver det ska Naturvårdsverket utveckla samordningen i fråga om vandringsleder i landet tillsammans med andra huvudmän. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 februari 2028.

När det gäller att inrätta nya nationalparker fick Naturvårdsverket i juni 2022 i uppdrag av regeringen att öka takten i arbetet med att ta fram förslag till nya och utvidgade nationalparker (M2022/01239). Uppdraget redovisades i juni 2025. I uppdraget ingick att öka takten i att föreslå nya nationalparker som kan bidra till landsbygdsutveckling genom att utgöra en destination för en växande besöksnäring samtidigt som de har stor betydelse för att bevara värdefull natur, skydda den biologiska mångfalden och bidra till vårt gemensamma natur- och kulturarv samt skapar förutsättningar för att bedriva friluftsliv. I uppdraget ingick också att göra en analys av hur naturturism kan främjas i nationalparker och välbesökta skyddade områden samt att genomföra förberedande arbete i fyra ekoparker på Sveaskogs mark för att delar av dessa senare ska kunna föreslås som nationalparker. I slutredovisningen gör Naturvårdsverket bedömningen att delar av ekoparkerna Hornslandet, Hornsö och Böda är möjliga nationalparks kandidater. Ekoparken Halle- och Hunneberg bedöms inte leva upp till det som krävs för en nationalpark. Myndigheten betonar att det är förknippat med stora kostnader att bilda nationalparker inom de tre aktuella ekoparkerna och utesluter inte att det kan finnas andra kandidater till nationalparker som är mer kostnadseffektiva eller enklare att bilda. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Rapportering enligt art- och habitatdirektivet

Syftet med EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden i unionen genom att bevara livsmiljöer samt vilda djur och växter. I direktivet listas de särskilda naturtyper och de arter som ska bevaras. Av dessa förekommer 174 arter och 89 naturtyper i Sverige. Direktivet är införlivat i svensk lag och de arter och naturtyper som ingår omfattas av svenska bestämmelser i bl.a. artskyddsförordningen

(2007:845) och miljöbalken. Sverige har ett nationellt ansvar för att alla här förekommande arter och naturtyper i direktivet uppnår gynnsam bevarandestatus.

Enligt artikel 17 i direktivet ska medlemsländerna vart sjätte år rapportera om de åtgärder som vidtagits till följd av direktivet. Naturvårdsverket samordnar Sveriges rapportering till EU. Den senaste rapporteringen lämnades in till kommissionen i augusti 2025. Rapporteringen visar att knappt 40 procent av arterna och bara 20 procent av naturtyperna har gynnsam bevarandestatus i alla regioner där de förekommer. I många fall går utvecklingen dessutom i en negativ riktning. Naturvårdsverket gör bedömningen att fler insatser behövs för att stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Regeringen har i ett uppdrag i Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2025 preciserat hur 2025 års rapportering enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet ska göras när det gäller hävdade gräsmarker och skogliga livsmiljötyper. I uppdraget ingår också att i samarbete med Jordbruksverket kvalitetssäkra och vid behov se över metoden och modellen för att ta fram en gynnsam referensareal för hävdade gräsmarker. Uppdraget slutredovisades den 27 februari 2026 och bereds nu i Regeringskansliet.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en regelbunden översyn av formellt skyddade områden med möjligheter till förändringar (prop. 2021/22:58, bet. 2021/22: MJU18, rskr. 2021/22:206). Regeringen redovisar i skrivelse 2024/25:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2024 att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Restaurering, återskapande och skötsel av natur

Utskottet konstaterar inledningsvis att förslaget till nationell naturrestaureringsplan med mål och åtgärder för att stoppa den nedåtgående trenden för den biologisk mångfalden nyligen redovisades till Regeringskansliet. Utskottet fäster särskild vikt vid att planens syfte, att restaurera natur, även bidrar till klimatanpassning, minskning av utsläpp och ökning av upptag av växthusgaser. Utskottet noterar att förslaget till naturrestaureringsplan omfattar många olika naturtyper och att det även beskriver hur målkonflikter ska hanteras. I sammanhanget vill utskottet också framhålla de budgetsatsningar som gjorts för att stärka den biologiska mångfalden och för att genomföra och tillämpa naturrestaureringsförordningen. I fråga om s.k. återförvildande vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande. Utskottet konstaterar att arbetet med att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald snarare bör inriktas på att förhindra att arter dör ut än på att sätta ut och återintroducera utdöda arter.

Med hänvisning till det ovan anförda och för att inte föregripa det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2025/26:2784 (V) yrkande 23, 2025/26:3432 (MP) yrkande 28 och 2025/26:3780 (MP) yrkandena 1–4 avslås.

Nya etappmål för biologisk mångfald samt skydd och restaurering av natur

Som framförts tidigare vill utskottet framhålla de siffersatta mål för skydd av natur som finns i EU:s strategi för biologisk mångfald och i det globala ramverket för biologisk mångfald där det senare bl.a. innehåller ett mål om att 30 procent av områden på land och till havs ska skyddas till 2030. Utskottet ser mot denna bakgrund mycket positivt på den nyligen presenterade nationella strategin och handlingsplanen för biologisk mångfald. Utskottet välkomnar strategins och handlingsplanens ansats som, i likhet med det övergripande målet i det globala ramverket, är att hejda och vända förlusten av biologisk mångfald. Utskottet konstaterar att strategin och handlingsplanen visar inriktningen för det fortsatta arbetet för att nå målen. Vidare konstaterar utskottet att regeringen i samband med presentationen av den nationella handlingsplanen även presenterade två nya etappmål för biologisk mångfald, ett om vilda pollinatörer och ett om stadsgrönska. Mot bakgrund av genomförda åtgärder och med hänvisning till det pågående arbetet föreslår utskottet att motion 2025/26:2784 (V) yrkandena 5–7, 9–11 och 19 avslås.

Nationalparker och naturreservat

När det gäller finansieringen av skötsel av nationalparker och naturreservat vill utskottet påminna om de satsningar som gjordes i budgetpropositionen för 2025. Riksdagen beslutade då att 1,35 miljarder kronor får användas till utgifter för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv samt för statsbidrag inom dessa områden. Även medel inom anslaget 1:14 är viktiga för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer. I samma budget avsattes det även medel för förbättrade förutsättningar för friluftslivet med fokus på vandringsleder. Utskottet konstaterar vidare att satsningarna fortsatt i budgetpropositionen för 2026 med en utökning om 50 miljoner kronor för upprustning av vandringsleder och 50 miljoner kronor för förvaltning och skötsel av nationalparker och naturreservat.

När det gäller inrättandet av nya nationalparker påminner utskottet om att Naturvårdsverket har haft i uppdrag att ta fram förslag till nya och utvidgade nationalparker och att frågan är under beredning i Regeringskansliet.

Med anledning av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2025/26:200 (S), 2025/26:533 (S), 2025/26:775 (S), 2025/26:881 (S), 2025/26:3732 (MP) yrkande 80 och 2025/26:3776 (MP) yrkande 16.

Rapportering enligt art- och habitatdirektivet

Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket och Jordbruksverket har haft i uppdrag av regeringen att kvalitetssäkra och vid behov se över metoden och modellen för att ta fram en gynnsam referensareal för hävdade gräsmarker vid rapportering enligt art- och habitatdirektivet. Uppdraget redovisades den 27 februari 2026 och är nu under beredning i Regeringskansliet. För att inte föregripa resultatet av detta arbete föreslår utskottet att motion 2025/26:2784 (V) yrkande 8 lämnas utan åtgärd.

Skydd av friluftslivets förutsättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om säkerställandet av allemansrättens efterlevnad samt åtgärder för att värna friluftslivet. Jämför reservation 12 (S), 13 (MP), 14 (V) och 15 (MP).

Motionerna

Allemansrätten

I kommittémotion 2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås att Naturvårdsverket och länsstyrelserna ska få i uppdrag att långsiktigt säkerställa att allemansrätten värnas, tillämpas och efterlevs, särskilt i områden med högt besöksstryck. Även i kommittémotion 2025/26:3732 Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85 framhålls att allemansrätten bör värnas. Bristande kunskap är enligt motionärerna ett hot som kan leda till oavsiktliga överträdelser som skadar miljön eller konflikter mellan markägare och allmänheten. För att värna allemansrätten vill motionärerna öka kunskapen om allemansrätten genom information och kommunikation.

Emma Ahlström Köster (M) menar i motion 2025/26:1529 yrkande 2.2 att en förstärkning av bötesnivåer för eldning på fel plats och andra överträdelser av allemansrättens grundprinciper bör övervägas.

Värnandet av friluftslivet

I kommittémotion 2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 7 anförs att skyddet för den biologiska mångfalden i våra skogar behöver stärkas för att inte riskera att minska tillgången till upplevelserika och artrika skogsområden för friluftslivet. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 9 att Naturvårdsverket ska få i uppdrag att prioritera stöd till kommuner för utveckling av friluftsinfrastruktur. Enligt kommittémotion 2025/26:2820 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5 bör regeringen ge länsstyrelserna i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag med områden som är värdefulla för friluftslivet.

Kompletterande information

Allemansrätten

Allemansrätten föreskrivs i 2 kap. 18 § regeringsformen och behandlas även i 7 kap. 1 § miljöbalken. Allemansrätten är den begränsade rätt som var och en har att använda någon annans fastighet, framför allt genom att åtminstone till fots, färdas över den och att under en kortare tid vistas på den. Nyttjandet får inte gå så långt att fastighetens ägare (eller någon annan med särskild rätt till fastigheten, t.ex. en nyttjande rättshavare) får nämnvärda besvär eller lider ekonomisk skada. Markägaren får inte utsättas för negativ påverkan, såsom påverkan på ekonomiska intressen eller kränkning av hemfriden. Den som rör sig i skog och mark ska visa hänsyn till sin omgivning, vilket inkluderar såväl växt- och djurliv som andra människor i närheten, bl.a. andra som ägnar sig åt friluftsliv. Enligt 7 kap. 1 § miljöbalken ska de som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ”visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den”. Allemansrätten är därmed inte bara en rättighet utan innebär också skyldigheter, vilka brukar sammanfattas ”inte störa eller förstöra”.

När det gäller eldning i skog och mark är det bara tillåtet om det görs med största försiktighet. Vid torrt väder utfärdas ofta allmänt eldningsförbud i kommunen och även annars kan viss eldning utomhus vara förbjuden. Den som överträder ett sådant förbud kan straffas, även om det inte uppstår brand (10 kap. 3 § lagen [2003:778] om skydd mot olyckor). I de fall det uppkommer fara för omfattande förstörelse av annans egendom, t.ex. en skogsbrand, kan den som eldat dömas för det allvarligare brottet allmänfarlig vårdslöshet (13 kap. 6 § brottsbalken). Dessutom kan den som orsakat skadan bli skyldig att ersätta den skada som gjorts på mark eller vegetation, t.ex. när ett träd ovanför platsen torkar eller kanske till och med en berghäll spricker av hettan.

Naturvårdsverket har nationellt ansvar för samordning av och vägledning om allemansrätten. Myndighetens arbete syftar till att värna allemansrätten och ta fram information för att öka kunskapen om den. Naturvårdsverket tar även fram information som andra ska kunna använda sig av i sitt arbete med allemansrätten samt fördelar bidrag till ideella föreningar och organisationer som arbetar med att öka kunskapen om allemansrätten. I årsredovisningen för 2024 beskriver Naturvårdsverket hur de har arbetat med information om allemansrätten under året:

Under året har Naturvårdsverket genomfört en större kommunikations-satsning för att höja kunskapen om allemansrätten hos allmänheten. Prioriterade målgrupper i satsningen har varit naturovana och naturvana friluftslivsutövare. Ett material med stöd, budskap, tonalitet och checklista för allemansrättskommunikation togs fram. Över 300 organisationer beställde det nya materialet. Naturvårdsverket genomförde en kampanj i sociala medier som nådde ca 1,6 miljoner användare. Kampanjen genererade också cirka 8 700 länkklick för fördjupad information om allemansrätten på Naturvårdsverkets webbplats. 87 procent av de som nåtts av satsningen upplevde att kampanjen i stor eller i mycket stor utsträckning bidrog med kunskap om allemansrätten och nästan 50 procent uppgav att de lärt sig något nytt.

Naturvårdsverket är också ansvarig myndighet för samordningen av arbetet med friluftslivsmålen och för uppföljningen av bl.a. friluftslivsmål 3 om allemansrätten. Ett av målen är att genom dialog med nationella aktörer förbättra samverkan för aktörer som arbetar med allemansrätten för att öka förståelsen för olika perspektiv och på sikt förebygga konflikter mellan olika intressen. Däremot har Naturvårdsverket inget operativt ansvar för allemansrätten, vilket innebär att myndigheten inte uttalar sig i enskilda ärenden om allemansrätten utan endast ger generell vägledning i enskilda frågor.

På regional nivå har länsstyrelsen ansvar för att leda arbetet med att förverkliga regeringens friluftspolitik. I detta ingår att samordna och vägleda kommuner, företag, föreningar m.fl. i länet. I rollen ingår även att bevaka och eventuellt överklaga strandskyddsärenden, ha samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, hantera ärenden om stängselgenombrott samt att granska kommunens översiktsplaner och detaljplaner. I länsstyrelsens uppgifter ingår också kunskapsspridning om natur och friluftsliv, både inom och utanför statliga skyddade områden. Myndigheten ansvarar också för operativ tillsyn i statligt skyddade områden och inom statliga regleringsområden för körning med terrängskoter. Länsstyrelsen ansvarar även för att genomföra åtgärder som finns i handlingsplaner som tagits fram för grön infrastruktur där bl.a. värdefulla områden för friluftsliv ingår.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tagit ställning till förslag i motioner om regleringen av allemansrätten tidigare under mandatperioden. I betänkande 2022/23: MJU17 Naturvård och biologisk mångfald framförde utskottet följande:

Allemansrätten är en grundlagsfäst rättighet som tryggar allmänhetens tillgång till naturen, men den innebär givetvis också skyldigheter och ska tillämpas med omtanke och med hänsyn till natur och djurliv, markägare och andra besökare. I likhet med motionärerna anser utskottet att det är angeläget att denna sedvana värnas, och för detta ändamål är det avgörande att allemansrättens innebörd kontinuerligt kommuniceras. Utskottet ser därför mycket positivt på de informationsinsatser som den ansvariga myndigheten gör samt den samordnande funktion som finns på central nivå. Utskottet bedömer emellertid att det huvudsakliga arbetet i övrigt är en regional och kommunal fråga, inte minst vad gäller det operativa ansvaret. Med det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna.

Värnandet av friluftslivet

Allemansrätten har stor betydelse för friluftslivet. År 2010 antog riksdagen mål för friluftslivspolitik (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37–38). Målet är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

År 2012 beslutade regeringen om tio mål för friluftslivspolitikens genomförande. Utgångspunkten är att utveckla och vidta åtgärder för att

förbättra förutsättningarna för friluftsliv. Bland annat ska befolkningen ha tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden. Friluftslivets tillgång till natur- och kulturlandskap ska säkerställas genom bevarande (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278).

Som redovisats ovan är Naturvårdsverket samordnande myndighet för uppföljningen av friluftslivspolitik. Av myndighetens instruktion (förordning 2012:989) framgår att myndigheten vartannat år ska redovisa en samlad uppföljning av friluftslivsmålen och vart fjärde år ska lämna förslag om hur målen ska nås. I december 2025 redovisades den fjärde uppföljningen av målen (skrivelse NV-08405-24). Naturvårdsverket uppger att syftet med uppföljningen är att genomföra en resultatredovisning och analys med fokus på statligt initierade satsningar eller insatser som är en följd av statliga styrmedel. Vidare ingår att bedöma resultatet av förra uppföljningens föreslagna åtgärder för respektive mål. Syftet är också att uppföljningen ska utgöra underlag till Regeringskansliets budgetprocess.

Av resultatredovisningen i Naturvårdsverkets senaste uppföljning framgår att många aktörer har bidragit till att stärka friluftslivets roll i samhället och gjort stora insatser. Flera statliga satsningar har haft positiv påverkan på friluftslivsmålens utveckling exempelvis den pågående statliga satsningen på vandringsleder. Svenskt Friluftsliv har genom strategiarbete, ökad finansiering och riktade insatser utvecklat sin verksamhet och nått nya målgrupper. Kommuner och länsstyrelser har fortsatt att samverka och planera för friluftsliv, och antalet skyddade områden har ökat. Planering, stöd och samverkansmodeller för friluftsliv har utvecklats och förbättrats samtidigt som det ofta är svårt att finansiera åtgärder för att förbättra förutsättningarna för friluftslivet, både fysiskt och strukturellt.

I den sammanfattande analysen konstaterar Naturvårdsverket att friluftslivets betydelse för samhällsutveckling, folkhälsa och hållbarhet har stärkts under uppföljningsperioden, men utvecklingen är inte entydigt positiv. Myndigheten bedömer att regeringens satsningar på friluftslivsorganisationer och vandringsleder har bidragit till ökad inkludering och fysisk aktivitet och har förbättrat organisering och kvalitetssäkring av vandringsleder. Samtidigt har det minskade anslaget till skyddade områden påverkat både förvaltning och tillgänglighet negativt. Fortsatt stabil och långsiktig finansiering till friluftslivsorganisationerna, vandringsleder och ökade anslag till förvaltning av skyddade områden anses vara avgörande för att alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Samverkan mellan friluftslivets aktörer har utvecklats under uppföljningsperioden. Att ta fram och sprida kunskap, stöd och metoder samt att driva nätverk för dialog och samarbete mellan aktörer bedöms ha stärkt förutsättningarna för natur- och kulturturism. Även kommunal och regional samverkan bedöms fungera väl, bl.a. inom ledsamordning och mellan länsstyrelser och kommuner vilket ger bättre förutsättningar för långsiktiga positiva effekter för friluftslivet. Samtidigt

behöver vissa strukturer förstärkas, exempelvis intern samverkan inom länsstyrelserna. Allemansrätten har en stark förankring hos allmänheten och kunskapsnivån om den är hög. Naturvårdsverket bedömer att återkommande kommunikationsinsatser för att vidmakthålla kunskapsnivån krävs för att målet om en fortsatt stark allemansrätt ska uppnås.

Grundförutsättningarna för friluftslivet – tillgång, tillgänglighet och kvalitet – har enligt myndighetens bedömning troligen inte stärkts under uppföljningsperioden. Majoriteten av kommunerna inkluderar friluftslivet i planering och kartläggning, vilket är positivt. Det är dock få kommuner som har tagit fram friluftslivsplaner och exploatering av tätortsnära områden och förändringar i strandskyddet innebär troligen minskad tillgång till natur för friluftsliv. Naturvårdsverket konstaterar att det trots stora insatser kvarstår många utmaningar och att fler insatser behövs. Skrivelsen bereds inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) konstaterar regeringen att det finns många naturreservat och nationalparker i Sverige som skyddar höga naturvärden och är viktiga platser för friluftsliv. Regeringen framhåller att allemansrätten ska värnas samtidigt som markägarnas intressen beaktas. De naturskyddade områdena är en tillgång för hållbar lokal och regional utveckling, turism och landsbygdsutveckling. Som det redogjorts för ovan föreslog regeringen därför en satsning på 50 miljoner kronor per år 2026–2028 för upprustning av vandringsleder och en satsning på 50 miljoner kronor per år 2026–2028 för förvaltning och skötsel av nationalparker och naturreservat för att åstadkomma en kontinuerlig, långsiktig och uthållig återhämtning av biologisk mångfald och motståndskraftig natur.

Utskottets ställningstagande

Allemansrätten

Det finns en bred samsyn inom utskottet om att allemansrätten ska värnas. Allemansrätten är en grundlagsfäst rättighet som tryggar allmänhetens tillgång till naturen, men som också innebär skyldigheter och ska tillämpas med omtanke och med hänsyn till natur och djurliv, markägare och andra besökare. Som utskottet tidigare anfört är kontinuerlig kommunikation en nyckelfaktor för att värna och upprätthålla efterlevnaden av allemansrätten. Utskottet ser därför mycket positivt på de informationsinsatser som Naturvårdsverket gör och har stort förtroende för att insatserna har avsedd verkan. Mot denna bakgrund föreslås att motionerna 2025/26:1529 (M) yrkande 2.2, 2025/26:3732 (S) yrkande 85 och 2025/26:3776 (MP) yrkande 5 lämnas utan vidare åtgärd.

Värnandet av friluftslivet

Skyddade naturområden är en förutsättning för friluftslivet. Utskottet vill därför påminna om de satsningar som görs på förvaltning och skötsel av

nationalparker och naturreservat. Utskottet vill vidare framhålla att Naturvårdsverket i sin uppföljning av friluftspolitiken konstaterar att även om utvecklingen inte är entydigt positiv har friluftslivets betydelse för samhällsutveckling, folkhälsa och hållbarhet stärkts under de senaste åren. Utskottet noterar också att regeringens satsningar på friluftslivsorganisationer och vandringsleder har bidragit till ökad inkludering och fysisk aktivitet samt förbättrat organiseringen och kvalitetssäkringen av vandringsleder. Utskottet noterar även att samverkan om friluftslivet mellan kommuner och länsstyrelser bedöms fungera väl. Vidare ser utskottet positivt på att majoriteten av landets kommuner i dagsläget inkluderar friluftslivet i sin planering. Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det görs en regelbunden uppföljning av friluftslivsmålen med förslag om hur målen ska nås. Med hänsyn till det arbete som pågår ser utskottet inget skäl att förorda något av förslagen i motionerna 2025/26:2820 (V) yrkande 5 och 2025/26:3776 (MP) yrkande 7 och 9. Yrkandena avstyrks.

Saneringsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om sanering av PFAS-förorenade områden, en nationell handlingsplan för sanering av PFAS samt kartläggning av deponier.

Jämför reservation 16 (S), 17 (V), 18 (MP) och 19 (V, MP).

Motionerna

Sanering av förorenade områden

Enligt kommittémotion 2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 19 bör det införas ett förbud mot att släppa ut PFAS i vatten. Enligt kommittémotion 2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 8 bör regeringen se till att statliga bolag och myndigheter får i uppdrag att intensifiera arbetet med att sanera områden som är förorenade av PFAS.

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 47 anfördes att det är viktigt att säkerställa att förorenade områden återställs effektivt och att förorenaren har betalningsansvaret. Regeringen bör tillsätta en utredning för att se hur man kan säkerställa att principen om att förorenaren betalar följs för en effektiv och rättvis ansvarsfördelning. Motionärerna tillägger i samma motion yrkande 48 att innovation och utveckling av nya saneringsmetoder behöver stimuleras för att påskynda sanering och bättre ta vara på de medel som avsätts.

Handlingsplan för sanering av PFAS

I kommittémotion 2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 7.3 anför motionärerna att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda saneringen av PFAS i mark och vatten. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29, där motionärerna anför att regeringen ska ta fram en finansierad nationell handlingsplan mot föroreningar som PFAS i mark och vatten.

Kartläggning av deponier

Enligt motion 2025/26:541 av Inga-Lill Sjöblom (S) behöver det göras en studie av förutsättningarna för att starta nationellt pilotprojekt för kartläggning av deponier. Syftet med kartläggningen skulle enligt motionären vara att identifiera innehållet för att kunna återvinna material, minska deponiernas miljöpåverkan och förbättra vårt kretsloppssystem.

Kompletterande information

Sanering av förorenade områden

När det gäller ansvaret för att efterbehandla förorenade områden är huvudregeln i miljöbalken att det är den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som orsakat en förorening som bär ansvaret. Med utgångspunkt i miljöbalkens allmänna hänsynsregler (2 kap. 8 §) ansvarar verksamhetsutövaren för att skadan eller olägenheten avhjälpas i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. miljöbalken. Ansvaret gäller till dess att skadan eller olägenheten upphört. Tillämplighetsområdet för 10 kap. miljöbalken är mark- och vattenområden, inklusive grundvatten, samt byggnader och anläggningar som är så pass förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (10 kap. 1 §).

När det gäller PFAS lämnade klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) den 26 november 2025 följande svar på en skriftlig fråga av Björn Söder (SD) om vilka planer det finns för att ta fram en samhällsstrategi för sanering av PFAS (2025/26:199):

Användningen av PFAS i samhället är bred vilket också syns genom den omfattande spridningen av PFAS i miljön. Det stämmer att PFAS-problematiken inte togs om hand i den stora inventeringssatsningen över förorenade områden som pågick mellan åren 1999–2015. Därför genomför regeringen en ny inventeringssatsning fr.o.m. 2023 med fokus på just PFAS-förorenade områden. Pågående inventeringsarbete visar att det finns över 21 000 misstänkt PFAS-förorenade områden. Satsningen innehåller också bidrag för verifierande provtagning runt om i landet för att få bättre kunskap om föroreningssituationen.

Det pågår redan mycket arbete för att på olika sätt minska spridningen av PFAS i miljön, ett arbete som måste fortsätta och utvecklas. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2026 (2025/26:1) att anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden (saneringsanslaget)

tillförs 85 miljoner kronor 2026 för fortsatt arbete med att minska spridning av PFAS i miljön. Dessutom beräknas 110 miljoner kronor tillföras för 2027 och 135 miljoner kronor för 2028. Satsningen framåt ska bidra till ökad kunskap om PFAS i miljön, genom t.ex. fortsatt inventering och provtagning, tillsyn och tillsynsvägledning samt teknikutveckling och pilotprojekt för att hitta effektiva åtgärdsmetoder för tex. rening eller sanering.

En viktig utgångspunkt för arbetet med förorenade områden inklusive områden som har förorenats av PFAS är principen att förorenaren betalar. Saneringsanslaget kan användas för att åtgärda de värst förorenade områdena när det inte finns någon som kan hållas ansvarig.

Statsministern aviserade i regeringsförklaringen att regeringen avser att ta fram en handlingsplan för att minska spridningen av PFAS. Regeringen planerar att ta fram en plan under mandatperioden i syfte att bättre hantera den problematik som spridning av PFAS i miljön utgör.

Den nationella handlingsplanen för att förhindra spridning av PFAS i miljön som nämns ovan är under beredning i Regeringskansliet.

Den statliga finansieringen av arbetet med sanering av PFAS sker huvudsakligen via saneringsanslaget inom utgiftsområde 20 och i viss utsträckning via vissa myndigheters förvaltningsanslag eller andra anslag som myndigheterna disponerar. Saneringsanslaget finansierar insatser där det inte finns någon ansvarig som kan betala, eller där någon bara till en begränsad del kan hållas ansvarig för att betala. Naturvårdsverket ansvarar för nationell samordning och prioritering av avhjälpande av föroreningsskador, administrerar det statliga anslaget och fattar beslut om bidrag till utredningar och åtgärder med stöd av förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsskador och statligt stöd för sådant avhjälpande. På regional nivå är det länsstyrelserna som har det övergripande ansvaret, delar in områden i riskklasser och gör prioriteringar. För 2025 anslog riksdagen ca 1 miljard kronor för detta ändamål (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20, bet. 2024/25: MJU1, rskr. 2024/25:119). Satsningarna fortsätter, som nämns i frågesvaret ovan, i budgetpropositionen för 2026.

Den statliga finansieringen för efterbehandling av förorenade områden ger möjlighet att arbeta för att åtgärda föroreningsskador och minska risken för människors hälsa och miljön. Regeringen framhöll i budgetpropositionen för 2025 att ny och effektiv teknik är viktig för att åtgärda föroreningar och att arbetet fortsätter med att på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt sanera de värst förorenade områdena. Vid flera myndigheter i Sverige pågår ett omfattande arbete inom förorenade områden med allt från kunskapsuppbyggnad till faktiska åtgärder.

Kemikalieinspektionen är pådrivande i arbetet med att fasa ut all användning av PFAS-ämnen som inte anses samhälls nödvändig och saknar alternativ, bl.a. genom att fortsätta arbetet med den begränsningsdossier som lämnats in till den europeiska kemikaliemyndigheten, Echa. Kemikalieinspektionen har även inventerat vilka PFAS som används i godkända växtskyddsmedel på den svenska marknaden. Sverige har även varit aktivt inom EU-arbetet och har inom ramen för förhandlingen av en ny förordning

om leksakers säkerhet framgångsrikt drivit på för förbud mot PFAS i leksaker. Sverige har även varit pådrivande för det förbud mot PFAS som införts i EU:s förpackningsförordning. I september 2024 beslutades en begränsning av PFHxA, en grupp PFAS-ämnen, enligt Reach-förordningen. Inom EU:s forskningsprogram PARC har det pågått ett projekt för att utveckla metoder för tillsyn av PFAS där Sverige bidrar med finansiering. Ansvariga myndigheter har också tagit fram en nationell vägledning om tillsyn av rutiner för att minimera negativa effekter av förorenat släckvatten och insatser för utfasning av släckskum, särskilt PFAS-baserat skum.

När det gäller arbetet med PFAS-förorenade områden har Naturvårdsverket tillsammans med flera andra myndigheter sedan 2022 haft i uppdrag att förbättra kunskapen om PFAS-förorenade områden och hur de kan åtgärdas. I regleringsbrevet för 2025 förlängdes uppdraget. Naturvårdsverket ska därför under 2025–2027 fortsätta att arbeta med att utveckla och stärka den nationella samordningen av och tillsynsvägledningen om hantering av PFAS-förorenade områden i syfte att driva arbetet framåt. Detta är en fortsättning på det arbete som påbörjades under 2022 och som kallas RUPFO (från en tidigare regeringsuppdragsformulering om stärkt samordning och vägledning om PFAS-förorenade områden). I samordningsansvaret ingår att i dialog med länsstyrelserna utveckla kartläggningen av PFAS-förorenade områden samt att ge förslag på en samhällsekonomiskt och miljömässigt effektiv hantering av PFAS-förorenade områden och på eventuella åtgärder.

När Naturvårdsverket genomför uppdraget ska myndigheten inhämta synpunkter från berörda offentliga aktörer med betydande innehav av PFAS-förorenade områden. Naturvårdsverket ska också inhämta synpunkter från Sveriges geologiska undersökning (SGU), Myndigheten för civilt försvar (MCF) och länsstyrelserna. Naturvårdsverket ska årligen lämna en lägesredovisning om myndigheternas arbete. Den senaste redovisningen lämnades i april 2025 (NV-07845-24). Där redovisar Naturvårdsverket att det vid flera myndigheter pågår ett omfattande arbete inom förorenade områden med allt från kunskapsuppgyggnad till faktiska åtgärder.

När det gäller myndigheternas arbete med förorenade sediment i allmänhet redovisar Naturvårdsverket att arbetet med att undersöka sediment har intensifierats över hela landet under 2024. Resultaten av dessa undersökningar bidrar till en bättre bild av föroreningarnas förekomst och förståelse för hur föroreningar sprider sig och varifrån de kommer. Utifrån resultaten återstår nu ett stort och utmanande arbete med att komma vidare till faktiska åtgärder för att minska risken för människors hälsa och miljön.

Under 2024 fördelade Naturvårdsverket 75 procent av det tillgängliga anslaget, vilket kan jämföras med 2023 då 58 procent fördelades. Under 2024 pågick 90 åtgärder som finansierades med det statliga anslaget. Myndigheten framhåller att en stabil anslagsnivå och ett tillräckligt bemyndigande för att kunna planera även större framtida arbeten utgör viktiga förutsättningar för ett framgångsrikt arbete med efterbehandling av förorenade områden. Projekt

som tidigare stannat av i utrednings- och åtgärdsförberedelsefasen har nu nått fram till efterbehandlingsåtgärden.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr.20) ökades saneringsanslaget med 85 miljoner kronor för 2026 för fortsatt arbete för att minska spridningen av PFAS. Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2026 framgår att dessa medel ska användas till inventering av PFAS-förorenade områden och ansvarsutredningar för PFAS-förorenade områden för komplicerade ärenden eller där arbetet annars riskerar att stanna upp. Medlen ska också användas till pilotprojekt för att öka kunskap om PFAS och hitta nya effektiva åtgärdsmetoder med målsättning att minska spridning av PFAS i miljön. Även andra myndigheter tilldelas medel. SGU får 15 miljoner kronor för att genomföra åtgärder på statligt förorenade områden som förorenats av PFAS. MCF tilldelas 2 miljoner kronor för att stärka vägledningsinsatser för hantering av PFAS-förorenade områden samt för insatser för hantering av släckvatten och skumvätskor. Dessutom får SGU använda 7 miljoner kronor för att undersöka förekomst och bakgrundshalter av PFAS i mark och vatten.

Under debatten av interpellation 2024/25:547 den 8 april 2025 anförde klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) bl.a. följande:

För regeringen är det viktigt att både förebygga och åtgärda exponering för PFAS, och det pågår många insatser vad gäller att minska spridning av PFAS. På uppdrag av regeringen arbetar många myndigheter aktivt med frågor kring förorening av PFAS i mark och vatten, och de samarbetar med varandra för att hantera PFAS-problematiken. Syftet med arbetet är att bättre hantera PFAS-förorenade områden genom att bl.a. förbättra riskbedömning, regelutveckling, miljöövervakning, forskning och teknikutveckling samt den offentliga tillsynen och kontrollen.

Ett stort fokus för det pågående arbetet med att sanera förorenade områden är just att komma åt problemen med PFAS. Regeringen har därför avsatt medel för att driva arbetet framåt. Just nu pågår bl.a. ett stort arbete över hela Sverige där länen på uppdrag av regeringen genom inventering och provtagning verifierar var det faktiskt finns PFAS-förorenade områden. [...]

Sammanfattningsvis vill regeringen se ett PFAS-förbud i EU för all användning där det inte har visats att PFAS är nödvändigt för samhället och att alternativ helt saknas. Regeringen fortsätter att arbeta aktivt tillsammans med EU-kollegor för att så snabbt som möjligt få ett sådant förbud på plats. Samtidigt arbetar vi för att minska risker och spridning av PFAS som redan finns ute i samhället och i miljön – allt för att skydda både vår miljö och människors hälsa.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat förslag i motioner om förbud mot PFAS och sanering av PFAS-förorenade områden tidigare under mandatperioden. I betänkande 2022/23:MJU17 Naturvård och biologisk mångfald anförde utskottet bl.a. följande:

När det gäller omhändertagande av PFAS-förorenade områden ser utskottet mycket positivt på att de ansvariga myndigheterna förstärkt sina insatser under senare år. Utskottet noterar att det pågår arbete för att dels utveckla den nationella samordningen och vägledningen, dels identifiera

och kartlägga potentiellt PFAS-förorenade områden. Utskottet noterar även regeringens insatser nationellt och inom EU för att förhindra att PFAS sprids till naturen. Därmed anser utskottet att regeringen redan visat att den tillskriver frågan om hanteringen av PFAS mycket hög prioritet. Således avstyrker utskottet även motionerna.

I betänkande 2024/25: MJU21 Nämndöskärgårdens nationalpark och naturvård anförde utskottet följande om återställande av förorenade områden där förorenaren har betalningsansvar:

När det gäller sanering av förorenade områden och verksamhetsutövarens ansvar i detta arbete påminner utskottet om att principen om att förorenaren betalar är vägledande för bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken. Utskottet bedömer att principen att efterbehandling ska ske utan belastning på statens budget haft stor genomslagskraft i reglerna om efterbehandlingsansvar och företagsförvärv. Därmed ser utskottet i dagsläget inget skäl att förorda förslag på åtgärder för att stärka principens tillämpning som väckts i motion.

Kartläggning av deponier

En deponi definieras enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken som en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden. Närmare bestämmelser om deponier finns i förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen). Förordningen reglerar bl.a. vilket slags avfall som inte får deponeras, vilka förutsättningar avfall måste uppfylla för att få deponeras, vilka skyldigheter verksamhetsutövaren har i samband med att avfall tas emot för deponering, lokalisering och utformning av deponier samt sluttäckning. Av förordningen framgår bl.a. att en deponi ska vara lokaliserad så att den inte utgör någon allvarlig risk för miljön med beaktande av avståndet från deponin till bl.a. vattenområden och vattenleder samt förekomst av ytvatten, grundvatten, kustvatten och skyddade naturområden (18 §).

Sedan 2002 är det förbjudet att deponera brännbart avfall och 2005 utökades förbudet till att omfatta allt organiskt avfall. Länsstyrelsen kan ge dispens för deponering om det saknas kapacitet för att ta hand om avfall genom förbränning eller materialåtervinning. Enligt Naturvårdsverket finns det idag hundratals avfallsdeponier som fortfarande är i drift i Sverige. Dessutom finns flera tusen nedlagda deponier. Deponierna kan innehålla allt från gruvavfall och industriavfall till hushållsavfall. Där finns en mängd olika föroreningar som kan hota människors hälsa och miljön. Organiskt material som deponerats kan leda till utsläpp av starkt klimatpåverkande metangas.

Under 2014 publicerade Statens geotekniska institut information och råd för inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier med stöd av Naturvårdsverket. Syftet med vägledningen är att främja kommunernas och länsstyrelsernas inventeringsarbete, möjliggöra likvärdiga bedömningar samt underlätta för tillsynsmyndigheterna att fokusera arbetet med nedlagda deponier. Inventering och riskklassning av nedlagda deponier ger en överblick över problemets omfattning liksom ett underlag för prioritering av åtgärder.

Enligt EU:s avfallsdirektiv ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att uppnå målet om att förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 55 viktprocent till 2025, minst 60 viktprocent till 2030 och minst 65 viktprocent till 2035.

Sveriges materialåtervinningsgrad för kommunalt avfall låg 2023 ca 16 procentenheter under målet på 55 viktprocent för 2025. Därför tillsatte regeringen i maj 2023 en bokstavsutredning med uppdrag att föreslå förbättringar för återanvändning och materialåtervinning. Utifrån utredningens förslag beslutade regeringen i somras om ett första reformpaket med förordningsändringar. I december 2025 presenterade regeringen ytterligare reformer av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning, med bl.a. en lagrådsremiss som innehåller förslag på ändringar i miljöbalken vilka innebär en reformerad och moderniserad avfallslagstiftning. Syftet med ändringarna är att förebygga uppkomsten av avfall och öka materialåtervinningen och därmed bidra till att Sverige kan nå de mål på området som beslutats inom EU. Dessutom syftar förslagen till att öka resurseffektiviteten och skapa långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag, kommuner och statliga verksamheter. Vidare ska de främja investeringar i innovativa tekniska lösningar.

Utskottets ställningstagande

Sanering av förorenade områden

Utskottet ser positivt på att det sedan flera år tillbaka pågår ett intensivt arbete som involverar flera myndigheter för att förhindra spridning av PFAS i mark och vatten. Utskottet vill framhålla de satsningar som görs för att bidra till ökad kunskap om PFAS i miljön, bl.a. genom fortsatt inventering och provtagning, tillsyn och tillsynsvägledning samt teknikutveckling och pilotprojekt för att hitta effektiva åtgärdsmetoder för rening eller sanering. Utskottet vill i sammanhanget särskilt betona att en viktig utgångspunkt för arbetet med sanering av förorenade områden, inklusive områden som har förorenats av PFAS, är principen att förorenaren betalar. Utskottet noterar att regeringen även på internationell nivå bedriver ett aktivt arbete för att förhindra utsläpp och spridning av PFAS till miljön. Vidare noterar utskottet att regeringen vill se ett PFAS-förbud i EU för all användning där det inte har visats att PFAS är nödvändigt för samhället och att alternativ helt saknas. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2025/26:324 (V) yrkande 8, 2025/26:3419 (MP) yrkande 19 och 2025/26:3732 (S) yrkandena 47 och 48 kan lämnas utan åtgärd.

Handlingsplan för sanering av PFAS

Utskottet konstaterar inledningsvis att det sedan flera år tillbaka pågår ett omfattande arbete hos berörda myndigheter för att hantera PFAS-förorenade områden genom att bl.a. förbättra riskbedömning, regelutveckling,

miljöövervakning, forskning och teknikutveckling samt den offentliga tillsynen och kontrollen. Utskottet vill framhålla betydelsen av detta arbete och välkomnar därför de utökningar som gjorts av saneringsanslaget. Utskottet välkomnar även att statsministern i höstens regeringsförklaring aviserade en handlingsplan för att minska spridningen av PFAS. Utskottet noterar att regeringen under mandatperioden har för avsikt att ta fram en plan för att bättre hantera den problematik som spridningen av PFAS i miljön medför. För att inte föregripa det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2025/26:324 (V) yrkande 7.3 och 2025/26:3419 (MP) yrkande 29 avslås.

Kartläggning av deponier

Idag finns ett hundratal deponier som är i drift och flera tusen nedlagda deponier som kan innehålla allt från gruvavfall till hushållsavfall. Som framgår ovan finns det tydliga regelverk för vad som gäller både för deponier och materialåtervinning. Utskottet konstaterar att Statens geotekniska institut och Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning med information och råd för inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier. Vägledningen syftar till att främja kommunernas och länsstyrelsernas inventeringsarbete, möjliggöra likvärdiga bedömningar samt underlätta för tillsynsmyndigheterna att fokusera arbetet med nedlagda deponier. Med hänvisning till det som nu anförts föreslår utskottet att motion 2025/26:541 (S) lämnas utan vidare åtgärd.

Miljöövervakning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om gränsvärden för undervattensbuller och att utöka det nationella miljöövervakningsprogrammet. Jämför reservation 20 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 49 i denna del anfördes att det bör tas fram gränsvärden för undervattensbuller. Enligt motion 2025/26:543 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) bör Hjälmaren ingå i det nationella miljöövervakningsprogrammet.

Kompletterande information

I havsmiljöpropositionen (prop. 2023/24:156) gjorde regeringen bedömningen att när det gäller undervattensbuller så är det angeläget att förstärka myndighets- och aktörssamverkan, utveckla kunskapsunderlaget och analysera vilka förvaltningsåtgärder och innovativa teknologier som kan bidra

till att minska belastningen av kontinuerligt lågfrekvent undervattensbuller. Kontinuerligt lågfrekvent buller ger en negativ belastning på marina djur, såväl fiskar som tumlare, som är beroende av hörseln för att söka föda och kommunicera. Regeringen framhåller att EU inom ramen för arbetet med havsmiljödirektivet har definierat tröskelvärden för buller för att kunna bedöma bullernivåer och vidta åtgärder för att nå god miljöstatus. Sverige har aktivt medverkat i detta arbete. Regeringen framhåller vidare att den avser att verka för att berörda myndigheter förstärker samverkan, utvecklar kunskapsunderlaget och analyserar vilka förvaltningsåtgärder och innovativa teknologier som kan bidra till att minska belastningen av kontinuerligt lågfrekvent buller.

Havs- och vattenmyndigheten beslutade den 15 april 2025 om ändringar i föreskrift HVMFS 2012:18 om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön (HVMFS 2025:12). Ändringarna innehåller beskrivningar om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer såväl för impulsivt undervattensljud som för kontinuerlig ljudenergi.

För att minska undervattensbuller från vindkraftsanläggningar vid pålning har Havs- och vattenmyndigheten tagit fram en vägledning kring hur negativa miljökonsekvenser för tumlare, säl och fisk ska bedömas och hur de kan begränsas med hjälp av skyddsåtgärder. Myndigheten arbetar också tillsammans med Transportstyrelsen för att sprida mer information om möjliga åtgärder för att minska undervattensbullret från sjöfart och fritidsbåtar.

Sverige har skrivit på en global deklaration (koalitionen med höga ambitioner för ett tyst hav) tillsammans med drygt 35 andra länder. Koalitionens gemensamma mål att minska undervattensbuller från sjöfarten och dess påverkan på marina ekosystem. Initiativet bygger på samverkan mellan flera pågående forskningsprojekt, och arbetar för att stärka kunskapsbasen och utveckla gemensamma lösningar. Fokus ligger på både tekniska åtgärder, exempelvis tystare fartygsdesign, och operativa insatser som ruttval och hastighetsanpassning. Syftet är att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för ett tystare hav för både djur- och naturliv.

När det gäller inkludering av Hjälmaren i det nationella miljöövervakningsprogrammet lämnade klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) den 3 december 2025 följande svar på skriftlig fråga 2025/26:236:

Martina Johansson har frågat mig om jag avser att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att inkludera Hjälmaren i det nationella miljöövervakningsprogrammet så att kunskapsbaserade åtgärder för att trygga ekosystem, dricksvattenförsörjning, livsmedelsproduktion och attraktivitet kan genomföras.

Övervakningen ligger till grund för uppföljningen av miljötillståndet och för att identifiera behovet av eventuella insatser. Dessutom är miljöövervakningen ett viktigt verktyg för att bedöma effekten av genomförda insatser och för att följa upp de nationella miljömålen, inte minst i havs- och vattenmiljöer.

I dag omfattas miljöövervakningen i Hjälmaren i delar av programområde Sötvatten i den nationella samordnade miljöövervakningen. Resursövervakning av fisk i Hjälmaren bestäms av Havs- och vattenmyndigheten och ingår i delprogrammet, men övrig miljöövervakning i Hjälmaren ingår inte i programområdet för de stora sjöarna. Utöver miljöövervakning som utförs i regi av Hjälmarens vattenvårdsförbund så utförs miljöövervakning inom ramen för den nationella miljöövervakningens delprogram ”Omdrevsstationer sjöar”. Provtagningen sker i ett omdrev om sex år i totalt 4 800 sjöar där resultatet utgör underlag för en statistiskt säkerställd analys av utvecklingen av miljötillståndet i Sveriges alla sjöar.

I budgetpropositionen för 2026 (Prop. 2025/26:1) föreslår regeringen en förstärkning på miljöövervakning av havs- och vattenmiljöer med 20 miljoner kronor 2026. För 2027 och 2028 beräknas även 20 miljoner kronor per år avsättas. Regeringen är mån om att den nationellt samordnade miljöövervakningen bedrivs på ett resurseffektivt sätt, och därför har arbetet utformats av Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Naturvårdsverket.

Jag har därför inga planer på att Havs- och vattenmyndigheten ska få ett särskilt uppdrag om att ta med Hjälmaren som en del i den nationella samordnade miljöövervakningen av de största insjöarna utöver vad som redan gäller.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat frågor om undervattensbuller tidigare under mandatperioden. I betänkande 2024/25: MJU5 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske framhöll utskottet bl.a. följande:

När det gäller undervattensbuller vill utskottet framhålla betydelsen av att begränsa negativa effekter på det marina djurlivet. Utskottet välkomnar att det vidtagits åtgärder på nationell nivå såväl som EU-nivå och ser positivt på att Sverige varit aktivt i arbetet med att ta fram rekommendationer om tröskelvärden för såväl impulsivt som kontinuerligt undervattensbuller. Utskottet noterar att Havs- och vattenmyndigheten arbetar med genomförandet och att reviderade kriterier och indikatorer för såväl impulsivt som kontinuerligt buller föreslagits samt att det i nästa steg ska beslutas om miljökvalitetsnormer.

Utskottet ser positivt på att regeringen avser att verka för att berörda myndigheter förstärker samverkan, utvecklar kunskapsunderlag och analyserar förvaltningsåtgärder och innovativa teknologier som kan bidra till att minska belastningen av kontinuerligt lågfrekvent buller. Vidare välkomnar utskottet regeringens ansats att verka inom IMO för att försöka minska sjöfartens bullerrelaterade havsmiljöpåverkan globalt. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motionerna [...] avslås.

Utskottets ställningstagande

Kontinuerligt lågfrekvent buller har en negativ påverkan på livet i haven. Utskottet vill därför framhålla betydelsen av att begränsa den negativa effekt som undervattensbuller har på det marina djurlivet. Utskottet välkomnar därför de åtgärder som vidtagits på nationell nivå såväl som EU-nivå för att minska uppkomsten av undervattensbuller. Utskottet är positivt till Sveriges engagemang i arbetet med att ta fram EU-gemensamma rekommendationer

om tröskelvärden för såväl impulsivt som kontinuerligt undervattensbuller. Utskottet vill även framhålla att Havs- och vattenmyndigheten nyligen beslutat om miljökvalitetsnormer med indikatorer för såväl impulsivt som kontinuerligt undervattensbuller. Utskottet noterar att berörda myndigheter arbetar aktivt för att begränsa uppkomsten av undervattensbuller exempelvis från vindkraftsanläggningar och från sjöfart och fritidsbåtar. Vidare välkomnar utskottet regeringens ansats att verka globalt för att minska undervattensbuller från sjöfarten och dess påverkan på marina ekosystem. Mot bakgrund av redan vidtagna och pågående åtgärder anser utskottet att motion 2025/26:3774 (MP) yrkande 49 i denna del kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om att inkludera Hjälmarén i det nationella miljöövervakningsprogrammet noterar utskottet att Hjälmarén idag omfattas av ett par delprogram i miljöövervakningen: resursövervakning av fisk och Omdrevsstationer sjöar. Utskottet noterar vidare att regeringen anför att den är mån om att den nationellt samordnade miljöövervakningen sker på ett kostnadseffektivt sätt och att detta arbete har utformats av expertmyndigheterna. Utskottet konstaterar att regeringen inte har några planer på att ta med Hjälmarén som en del i den nationella samordnade miljöövervakningen av stora sjöar. Utskottet gör ingen annan bedömning och avstyrker således motion 2025/26:543 (S).

Artskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om Artskyddsutredningen, vargstammens referensvärde, en förteckning över skyddsvärda fågelarter och skydd av specifika arter.

Jämför reservation 21 (V), 22 (V) och 23 (C).

Motionerna

Lagstiftningsfrågor

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 47 anför att regeringen bör återkomma till riksdagen med en proposition som innehåller huvuddelen av förslagen i SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar. Motionärerna menar att många av utredningens förslag skulle stärka naturvårdsarbetet och möjligheterna att uppnå miljömålen. Kristoffer Lindberg m.fl. (S) anför i motion 2025/26:657 yrkande 1 att det behöver göras en undersökning av förutsättningarna för att inom ramen för europeisk lagstiftning tillämpa mer flexibel artskyddslagstiftning. Motionärerna menar att det i grunden är bra att arter skyddas men att de gällande reglerna innebär problem för landets skogsägare eftersom staten förbjuder avverkning utan att det finns bestämmelser om kompensation till skogsägaren.

Rovdjursfrågor

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) anför i partimotion 2025/26:2784 yrkande 53 att våra stora rovdjurs referensvärde, inklusive vargen, ska baseras på forskarnas rekommendationer. Motionärerna menar att regeringen har gått emot forskarnas rekommendationer genom att sänka referensnivån för vargar från 300 till 170. Ett sådant beslut kan, enligt motionärerna, gå emot EU:s art- och habitatdirektiv. Lars Beckman (M) anför att regeringen har instruerat myndigheterna att nivån för vargstammen ska regleras ned till 170 individer och yrkar i motion 2025/26:2895 att möjligheten att genomföra en översyn av relevanta nivåer på Sveriges rovdjursstam ska ses över eftersom det finns de som menar att även den nivån kan vara skadlig för lantbruket.

Skydd av fåglar

Enligt kommittémotion 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3 behövs ett mer ändamålsenligt, förutsägbart och proportionerligt skydd av fåglar. Motionärerna föreslår att en nationell förteckning upprättas över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredställande nivå. Där ska det också framgå vilken hänsyn eller vilka åtgärder som behövs för att bevara eller återupprätta berörda populationer, i enlighet med skogsutredningens förslag (SOU 2025:93).

Skydd av specifika arter

I motion 2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) framhålls att bin och humlor är en förutsättning för både biologisk mångfald och svensk livsmedelsproduktion. Därför bör regeringen enligt yrkande 1 se över möjligheten att ta fram en nationell strategi för att långsiktigt stärka och säkra binas och andra pollinatörers överlevnad, med särskilt fokus på både vilda och odlade arter. Motionärerna föreslår i yrkande 3 samma motion att se över möjligheten att ge kommunerna incitament att minska artfattiga gräsytor och i stället skapa blommande miljöer, såsom ängsmarker, blommande kantzoner, buskage och bibatterier i stads- och tätortsmiljöer,

Enligt motion 2025/26:2643 av Anders W Jonsson (C) bör myskoxen ges ett formellt stöd i form av klassificering som statligt vilt enligt 33§ jaktförordningen.

Kompletterande information

Lagstiftningsfrågor

Regeringen beslutade den 20 maj 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över artskyddsförordningen och ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås. Utredningen hade två huvuduppdrag: dels att se över artskyddsförordningen med fridlysningsreglerna, dels att förbättra

förutsättningarna för arbetet med att förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet. Utredningen presenterade sin slutrapport Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51) i juni 2021. I utredningen lämnas ett antal förslag till författningsändringar och uppdrag. Flertalet förslag som följer av översynen av artskyddsförordningen kan sorteras in under de två huvuduppgifterna om fridlysning respektive artskyddsrelaterad brottslighet. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen har utgjort underlag till promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen (KN2025/01529). I promemorian föreslås ett undantag som innebär att förbuden i de nationella fridlysningsbestämmelserna inte ska gälla om det i det enskilda fallet är uppenbart att syftet inte är att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden. Vidare föreslås ett undantag som innebär att förbuden inte ska gälla i den utsträckning de i det enskilda fallet innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Undantagen föreslås gälla för vissa nationellt fridlysta arter. Det föreslås också en ny grund för dispens från förbuden i de nationella fridlysningsbestämmelserna. Om det inte finns någon annan lämplig lösning ska dispens kunna beviljas även om dispensen försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd, under förutsättning att dispensen behövs för att tillgodose ett allt överskuggande allmänintresse och att dispensen förenas med en skyldighet att vidta eller bekosta kompensationsåtgärder som så långt som möjligt motverkar att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos beståndet försvåras. Dessutom föreslås att bestämmelserna om nationell fridlysning av djur ska ändras. Utöver det befintliga skyddet för nationellt fridlysta djur ska djur kunna skyddas även genom förbud mot störningar av betydelse och mot att skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatser. Arter av alla slags djur ska kunna skyddas genom nationell fridlysning. Slutligen föreslås att Naturvårdsverket regelbundet ska göra en översyn av nationellt fridlysta djur- och växtarter och att översynen ska göras utifrån kriterier som slås fast i artskyddsförordningen. De arter som är nationellt fridlysta ska anges i en bilaga till förordningen. I bilagan ska även skälen för fridlysningen framgå. Promemorian remitterades i juni 2025 och är nu under beredning i Regeringskansliet.

Den 24 juli 2025 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att se över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta. I uppdraget ingår även att ta ställning till om s.k. förväxlingsarter bör kunna vara nationellt fridlysta och, i så fall, föreslå vilka förväxlingsarter som bör vara nationellt fridlysta, samt vid behov föreslå andra åtgärder än fridlysning för förväxlingsarter, och föreslå hur en regelbunden översyn av arter som bör vara nationellt fridlysta kan göras (KN2025/01532). Uppdraget ska slutredovisas den 17 april 2026.

Den 21 november 2025 lämnade Naturvårdsverket en delredovisning med förslag till arter som bör vara nationellt fridlysta. Regeringskansliet remitterade den 30 januari 2026 en promemoria med förslag på vilka arter som ska

omfattas av nationell fridlysning och vilket skydd och vilka undantag som ska gälla för dessa (KN2026/00195). Remittering pågår till den 30 mars 2026.

Utredningen SOU 2021:51 ligger också till grund för promemorian Ersättning vid rådhetsinskränkningar till följd av artskyddet (KN2026/00002), som innehåller förslag för att säkerställa att fastighetsägare får en fullgod kompensation vid begränsningar i pågående markanvändning till följd av bestämmelser om skydd för djur och växter. Förslagen innebär att miljöbalkens regler om ersättning vid ingripanden av det allmänna, som bl.a. gäller vid rådhetsinskränkningar på grund av vissa beslut om områdesskydd, även ska gälla vid rådhetsinskränkningar på grund av beslut om att helt eller delvis neka dispens från artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser. Förslaget är att Skogsstyrelsen för statens räkning ska försöka komma överens om ersättning med berörda fastighetsägare. Frågan regleras av miljöbalken och ersättningens storlek motsvarar exempelvis beloppet vid inrättande av ett naturreservat. Regeringen aviserade i samband med att promemorian skickades på remiss att den har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen som kan hanteras under nuvarande mandatperiod.

Rovdjursfrågor

Med referensvärde avses det lägsta antalet individer av en art som måste finnas på nationell nivå för att arten ska anses ha en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. EU:s medlemsstater ska vart sjätte år rapportera referensvärden för populationsstorleken för ett antal listade arter, bl.a. järv, lo, varg och björn.

På regional nivå bryts referensvärdena ned till miniminivåer. En miniminivå anger det lägsta antalet individer av en rovdjursart som måste finnas i länet, eller för vargen inom ett visst rovdjursförvaltningsområde. Miniminivåerna är en anpassning av referensvärdet och syftar till att säkerställa att den regionala populationen bibehåller en gynnsam bevarandestatus. Processen för att fastställa miniminivåer framgår av förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Som en del i regeringsuppdraget att utveckla vargförvaltningen (M2022/01143) fick Naturvårdsverket i maj 2022 i uppdrag att utifrån bästa tillgängliga kunskap och vetenskaplig expertis analysera om, och i så fall under vilka förutsättningar, vargens referensvärde när det gäller populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara inom det intervall på 170–270 som angavs i propositionen En hållbar rovdjursförvaltning (prop. 2012/13:191). Analysen ska utgå från riktlinjer från kommissionen, riktlinjerna för rapportering enligt art- och habitatdirektivets artikel 17 och riktlinjerna för förvaltning av stora rovdjur på populationsnivå. Analysen ska göras utifrån ekologiska och biologiska faktorer.

Regeringen ändrade uppdraget i juli 2023 (LI2023/02916) i den del som avser en analys av referensvärde på följande sätt: Naturvårdsverket ska utifrån bästa tillgängliga kunskap och vetenskapliga expertis analysera hur vargens

referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara i enlighet med intervallet på 170–270 individer. I analysen ska det särskilt redovisas under vilka förutsättningar referensvärdet kan vara i den lägre delen av intervallet.

Den 20 juni 2024 redovisade Naturvårdsverket uppdraget om referensvärde för varg (NV-05942-22). Naturvårdsverket bedömer att populationsstorleken för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara inom ett intervall på 170–270 under vissa förutsättningar, bl.a. att födslo- tal och dödlighet i populationen inte försämras jämfört med dagens nivåer.

Den 28 november 2024 fick Naturvårdsverket i uppdrag att utreda och lämna förslag på vilka ytterligare förvaltningsåtgärder som krävs för att den svenska vargstammen ska bibehålla en gynnsam bevarandestatus vid ett referensvärde på 170 individer. I uppdraget ingick även att beräkna kostna- derna för att genomföra de förvaltningsåtgärder som krävs för olika referens- värden i intervallet 170–270 individer samt lämna förslag på en tidsplan för genomförande av föreslagna åtgärder som innebär att åtgärderna genomförs så snart som möjligt. Uppdraget redovisades den 13 mars 2025.

Den 10 mars 2025 fick Naturvårdsverket i uppdrag att initiera processen att se över fördelningen av miniminivåerna när det gäller förekomst av varg (LI2025/00549) enligt förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Den 26 juni 2025 fick Naturvårdsverket i uppdrag att rapportera 170 som referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen (LI2025/01301). Minskningen av vargstammen ska genomföras stegvis. Som ett första delmål angavs att vargstammen vid licensjakten 2026 ska minska till 270 individer. I uppdraget ingår också att Naturvårdsverket ska ta fram en nationell förvaltningsplan för varg med en övergripande vägledning för den stegvisa minskningen av populationen ned mot referensvärdet.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) tilldelades Naturvårdsverket 81,3 miljoner kronor för 2026, 124,9 miljoner kronor för 2027 och 132,1 miljoner kronor för 2028 för att genomföra förvaltningsåtgärder för varg. Syftet är att minska vargstammen på ett stegvis och kontrollerat sätt så att skydds- och licensjakten kan fortsätta och en gynnsam bevarandestatus bibehålls.

Länsstyrelserna i Dalarna, Södermanland, Västmanland, Västra Götaland och Örebro beslutade under hösten 2025 om licensjakt efter totalt 48 vargar under 2026. Beslutet överklagades till Förvaltningsrätten i Luleå som den 15 december biföll överklagandena och upphävde länsstyrelsernas beslut. Därefter överklagades förvaltningsrättens domar till kammarrätten.

Den 22 januari avslog Kammarrätten i Sundsvall Västmanland läns överklagande och den 26 januari avslogs de övriga överklagandena. Kammar- rätten anförde bl.a. att den aktuella licensjakten på varg inte kan ske utan att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen försvåras. Domarna kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

Vid ett sammanträde i miljö- och jordbruksutskottet den 5 februari 2026 informerade landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) utskottet om dels regeringens dialog med EU-kommissionen om Sveriges rapportering av referensvärde för varg enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet, dels regeringens långsiktiga strategi för utformningen av den svenska vargförvaltningen.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen har tillkännaggett för regeringen det som utskottet anför om referensvärdet för varg och regionala förvaltningsplaner (bet. 2021/22: MJU24 punkt 12, rskr. 2021/22:96). Av tillkännagivandet framgår att riksdagsbeslutet om referensnivå för vargstammen från 2013 ska ligga till grund för Sveriges förvaltning av vargen. Under rådande omständigheter, med en mer förtätad vargpopulation i landet, bör referensvärdet ligga i det nedre spannet om 170 individer. Eftersom vargstammen varierar över landet behöver förvaltningen av varg vara lokalt anpassad. Det bör därför tas fram regionala förvaltningsplaner för att reglera antalet vargar på regional nivå. Regeringen redovisar i skrivelse 2024/25:75 att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Tidigare riksbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om referensvärde för varg. I betänkande 2023/24: MJU12 Naturvård framhöll utskottet bl.a. följande:

Utskottet noterar att Naturvårdsverket sedan 2022 har i uppdrag att på olika sätt se över förvaltningen av varg. För att säkerställa att man tillgodoser riksdagens tillkännagivande har regeringen förtydligat den del av arbetet som rör referensvärdet. Myndigheten har helt nyligen presenterat uppdaterade riktlinjer för skydds jakt som ska användas som stöd för länsstyrelsernas beslut om skydds jakt på bl.a. varg. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen och den ansvariga myndigheten prioriterar arbetet med att utveckla den svenska vargförvaltningen för att på så sätt möjliggöra en ändring av referensvärdet samtidigt som Sverige uppfyller sina åtaganden inom art- och habitatdirektivet.

Således bedömer utskottet att förslagen om att begränsa vargstammens storlek i betydande utsträckning redan är omhändertagna. Därmed avstyrks motionerna.

Skydd av fåglar

Den 7 februari 2024 beslutade regeringen att tillsätta en utredning för att genomföra en översyn av den nationella skogspolitiken givet utvecklingen sedan den skogspolitiska reformen 1993, inklusive policyutvecklingen inom EU samt överväga åtgärder för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk som stärker näringsfriheten och investeringsviljan. I uppdraget ingick även att lämna förslag på ett effektivare miljömålsarbete i skogen. Det ingick dessutom att lämna ett delbetänkande där utredaren ger förslag för en effektiv, enkel och väl fungerande tillsyn av skogsbruket. Utredningen syftar till att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en

långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. Delbetänkandet Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91) lämnades den 19 december 2024 och slutbetänkandet En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk (SOU 2025:93) den 28 augusti 2025.

I slutbetänkandet föreslås åtgärder för klimatanpassning och ökad skogstillväxt, bl.a. förtydligade regelverk för gödsling och viltförvaltning. Ett produktionsmålssystem för skogsbruket motsvarande miljömålets miljömålssystem föreslås, parallellt med att preciseringar och indikatorer för miljökvalitetsmål kopplade till skogen justeras för att göras mer tydliga. Vidare föreslås att rådgivningsverksamheten förstärks, eftersom Skogsstyrelsens rådgivning till skogsbrukarna bedöms vara ett kraftfullt verktyg för att nå de skogspolitiska målen. Ett utvecklat och förstärkt arbetssätt inom EU-samarbetet i förhandlingar och vid genomförande av regelverk föreslås. När det gäller skydd av fåglar så anser utredaren att Sverige tillämpar fågeldirektivet på ett sätt som är mer långtgående och ingripande för markägare än vad som är nödvändigt, vilket får konsekvenser för både markägare och andra samhällsintressen. Utredaren föreslår därför att regeringen på lämpligt sätt upprättar en nationell förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå. Förteckningen bör även innehålla den hänsyn eller de åtgärder som behövs för att bevara eller återupprätta berörda populationer, och den bör användas som gemensam vägledning för de myndigheter som tillämpar regler till skydd för fåglar. Om en fågelart är på en otillfredsställande nivå ska de områden där livsmiljöer behöver bevaras eller skyddas hanteras med de verktyg för skydd som finns i 7 kap. miljöbalken eller genom naturvårdsavtal snarare än genom förbud vid enskilda åtgärder. För att skapa en mer ändamålsenlig och proportionerlig tillämpning av artskyddsförordningen föreslås att kvalificeringen av vad som utgör en otillåten störning ändras. Bedömningen bör fokusera på om skogsbruksåtgärder väsentligt påverkar möjligheten att bibehålla eller återupprätta den tillfredsställande nivån av fågelarten. Denna förändring syftar till att tydligare koppla regleringen till artskyddets övergripande syfte och ge bättre förutsebarhet för markanvändare. Slutbetänkandet har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet.

Skydd av specifika arter

De viktigaste grupperna av pollinatörer i Sverige är vildbin (inklusive humlor), fjärilar och blomflugor. Under 2020–2022 beviljades Naturvårdsverket särskilda anslag för att för stärka förutsättningarna för vilda pollinatörer. I samband med detta fick Naturvårdsverket i uppdrag att samordna och vägleda de myndigheter som har verksamheter som direkt eller indirekt påverkar förutsättningarna för vilda pollinatörer. Naturvårdsverket skulle även bistå länsstyrelserna i deras kommunikationsinsatser riktade till kommuner, allmänhet och markägare. I februari 2023 redovisade Naturvårdsverket

resultatet av uppdraget (NV 00097-20). I fråga om övervakning av pollinatörer anges att det är viktigt att kunna kartlägga vilda pollinatörers utbredning, tillstånd och utveckling för att kunna vidta och följa upp effektiva åtgärder. Satsningen under 2020–2022 gjorde det möjligt för myndigheten att ta fram ett förslag till övervakning av vilda pollinatörer. Detta utvecklingsarbete behöver enligt myndigheten fortsätta så att Sverige kan svara upp mot förväntningarna i EU:s reviderade initiativ om pollinatörer, t.ex. i fråga om övervakning av pollinatörer på medlemsstatsnivå. Den riktade satsningen på pollinatörer har inte förnyats.

Under senare år har många studier visat att pollinerande insekter minskar kraftigt både i individ- och artantal. Det beror bl.a. på att det svenska landskapet har förändrats. Mängden blommor och lämpliga livsmiljöer för vilda pollinatörer har minskat. Från och med 2025 finns det möjlighet för jordbruksföretag att inom ramen för Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik söka ersättning för blommande åker och fältkant. Syftet är att öka mängden blommande örter i odlingslandskapet och därmed gynna pollinatörer och andra insekter samt fåglar och däggdjur. Från och med 2026 kan ersättningen bara sökas på en viss andel av åkermarken. Det kommer att gå att söka ersättningen för upp till 10 hektar, och därutöver för 20 procent av den areal åkermark som överstiger 10 hektar. Regeringen anför i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) att det nya stödet ger jordbruksföretagen möjligheter att leverera ytterligare miljönytta.

Som det redogjorts för ovan presenterade regeringen i samband med handlingsplanen för biologisk mångfald även två nya etappmål, varav ett gällde vilda pollinatörer. Etappmålet, som innebär att mångfalden av vilda pollinatörer senast 2030 ska förbättras och minskningen av deras populationer stoppas, säkerställer viktiga ekosystemtjänster.

I januari 2024 tillsatte regeringen en utredning för att se över jaktlagstiftningen. Syftet med utredningen är att kunna skapa en modern lagstiftning för långsiktigt hållbar jakt och viltvård som är enkel att tillämpa. I april 2025 överlämnade utredningen ett delbetänkande, SOU 2025:32 Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. I delbetänkandet föreslår utredaren bl.a. att myskoxe ska styrkas strykas ur 33 § jaktförordningen (1987:905). Delbetänkandet har remitterats och förslaget bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Lagstiftningsfrågor

Utskottet konstaterar att betänkandet SOU 2021:51 Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar redan har utgjort underlag till förslag från regeringen om dels ändrade bestämmelser om nationell fridlysning, dels rådighetsinskränkningar till följd av artskydd. Utskottet konstaterar också att betänkandet fortfarande är under beredning inom Regeringskansliet.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:657 (S) yrkande 1 och 2025/26:2784 (V) yrkande 47.

Rovdjursfrågor

Inledningsvis vill utskottet framhålla det tillkännagivandet som riksdagen riktat till regeringen om referensvärdet för varg. I detta tillkännagivande konstaterar utskottet att vargpopulationen på sikt ska uppgå till 170 individer för att uppnå en fungerande samexistens mellan människor och varg. Vidare konstaterar utskottet att Naturvårdsverket bedömt att populationsstorleken för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet kan ligga i spannet 170–270 individer, under vissa förutsättningar.

Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen redovisat vilka förvaltningsåtgärder som krävs för att den svenska vargstammen ska bibehålla en gynnsam bevarandestatus vid ett referensvärde på 170 individer. Utskottet konstaterar att ytterligare medel har tillförts Naturvårdsverket för att möjliggöra ett effektivt genomförande av förvaltningsåtgärder. Regeringen har anfört att det pågår ett arbete för att tillgodose riksdagens tillkännagivande. Utskottet följer frågan noga. Mot bakgrund av det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2025/26:2784 (V) yrkande 53 och 2025/26:2895 (M) lämnas utan åtgärd.

Skydd av fåglar

Utskottet konstaterar att skogsutredningen (SOU 2025:93) bl.a. föreslagit att en nationell förteckning upprättas över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en gynnsam nivå. Förteckningen föreslås innehålla uppgifter om den hänsyn eller de åtgärder som behöver vidtas för att bevara eller upprätthålla berörda populationer. Utskottet noterar vidare att förslaget om nationell förteckning över fågelarter tillsammans med utredningens övriga förslag är under beredning i Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motionen 2025/26:2833 (C) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Skydd av specifika arter

Pollinatörer är viktiga för biologisk mångfald, fungerande ekosystem och livsmedelsförsörjningen. Utskottet ser med oro på det förhållandet att många studier under senare år pekar på att antalet pollinatörer minskar både i individ och artantal. Utskottet vill därför framhålla betydelsen av de satsningar som nu görs inom ramen för Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att öka blommande åkrar och fältkanter vilket gynnar pollinatörer. Utskottet välkomnar också det nya etappmålet för vilda pollinatörer som innebär att mångfalden av vilda pollinatörer senast 2030 ska förbättras och att minskningen av deras populationer stoppas.

När det gäller myskoxen konstaterar utskottet att frågan om myskoxens klassificering som statligt vilt ingår i den pågående översynen av jaktlagstiftningen.

Med anledning av det anförda och för att inte föregripa det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2025/26:1521 (M) yrkandena 1 och 3 och 2025/26:2643 (C) lämnas utan vidare åtgärd.

Strandskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återinförandet av strandskydd, ett mer differentierat strandskydd och ett reformerat strandskydd med lätnader och ett stärkt lokalt inflytande.

Jämför reservation 24 (S), 25 (V, MP) och 26 (C).

Motionerna

Emma Nohrén m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2025/26:3774 yrkande 39 att regeringen bör återinföra strandskydd vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag och vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975. Regeringen bör enligt motionärerna också möjliggöra utökade och förtydligade dispensregler för exempelvis anlagda vatten samt underlätta för vattenbruket utan att försvaga miljöskyddet. I samma motion yrkande 38 framhålls att ett starkt strandskydd är nödvändigt för människors tillgång till stränder och en bevarad och stärkt allemansrätt samt för att skydda strandzonens känsliga djur- och växtliv. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6 där motionärerna anför att strandskyddet ska bevaras och stärkas som ett skydd för både biologisk mångfald och friluftsliv.

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 86 anför motionärerna att reglerna kring strandskyddet behöver differentieras utifrån landets varierande tillgång till sjöar och stränder, liksom efter befolkningstäthet och exploateringsstryck. Motionärerna menar att det i tätbefolkade områden behövs ett starkare strandskydd, medan möjligheterna att bygga strandnära behöver utökas glesbefolkade områden.

Enligt partimotion 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23 bör kraftfulla lätnader i strandskyddet genomföras för att ge möjlighet till utveckling av boende och näringsverksamhet. Motionärerna vill bl.a. stärka det lokala inflytandet och upphäva det generella strandskyddet vid anlagda vatten, små insjöar och mindre vattendrag. De menar också att det bör bli lättare att vidta klimatanpassningsåtgärder i strandnära områden. Liknande förslag om klimatanpassningsåtgärder framförs av Alireza Akhondi m.fl. (C) i kommittémotion 2025/26:3184 yrkande 7. I samma kommittémotion yrkande 8 anför också att ytterligare reformer av strandskyddet behöver införas. Motionärerna menar att strandskyddet behöver göras om i grunden genom att det avskaffas och ersätts med stärkt lokal makt för kommunerna att peka ut särskilt skyddsvärda områden där begränsningar för byggande bör gälla.

Camilla Brunsberg (M) ser i motion 2025/26:3329 behov av att överväga att dels säkerställa en mer förutsägbar och mindre restriktiv tillämpning av strandskyddsreglerna vid dispensprövning och detaljplanering (yrkande 2), dels genomföra en samlad översyn av strandskyddet i syfte att förenkla regelverket, öka rättssäkerheten och påskynda bostadsbyggandet i hela landet (yrkande 4). I motion 2025/26:1736 av Marie Nicholson (M) föreslås att ett särskilt undantag för bastubad införs i strandskyddslagstiftningen.

Kompletterande information

Riksdagen biföll den 15 maj 2025 regeringens förslag till ändringar i strandskyddet i proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg (2024/25: MJU16, rskr. 2024/25:194). Ändringarna innebär att generellt strandskydd inte längre ska gälla vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag och inte heller vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975. Det ska dock vara möjligt att i enskilda fall införa strandskydd i ett område upp till 100 meter från strandlinjen vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag om det är av särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften. Vidare ska lättnader och förtydliganden införas i undantaget från strandskyddet när det gäller behov inom areella näringar, och detta undantag ska även omfatta vattenbruk. Det införs också en ny möjlighet till dispens från strandskyddet för förvärvsverksamhet med begränsad påverkan på strandskyddets syften i områden med låg bebyggelsegrad och lågt bebyggelsetryck. Dessutom kommer kommuner att enkelt kunna besluta att ett upphävt strandskydd inte återinträder när en ny detaljplan antas, och det införs förtydliganden i fråga om att strandskydd i vissa fall inte ska återinträda bl.a. när en generalplan upphävs. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2025.

Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) lämnade den 26 februari 2025 nedanstående svar på skriftlig fråga 2024/25:818 om effekter av slopat strandskydd:

Regeringen genomför nu en liberalisering av strandskyddet. Regeringen föreslår därför bland annat att strandskyddet ska avskaffas vid små sjöar och vattendrag, men har även presenterat flera andra förslag som sammantaget kommer att leda till att fler kan leva och verka nära naturen i hela vårt avlånga land.

Det finns idag betydande skillnader mellan länen vad gäller strandskyddets omfattning vid små insjöar och smala vattendrag till följd av tidigare bestämmelser. I ungefär hälften av landets län gäller strandskydd i dag inte alls eller endast i begränsad utsträckning vid små insjöar och smala vattendrag, något som inte kan motiveras av dessa vattens betydelse för strandskyddets syften. Genom förslaget minskar omotiverade skillnader, i fråga om små insjöar och smala vattendrag, i strandskyddets omfattning mellan länen.

Sveriges klimatberedskap och klimatanpassning behöver stärkas. Regeringen beslutade därför om en ny nationell klimatanpassningsstrategi under 2024. Där konstaterar vi att det behövs ny lagstiftning för att effektivisera det lokala klimatanpassningsarbetet och att det finns behov av att tydliggöra både ansvarsfördelning och finansieringsmodeller. Därför

har regeringen också tillsatt en utredning - Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna - som ska analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning senast den 30 april i år.

Det är angeläget att förhindra byggnation på platser med hög risk för översvämning, men strandskyddet har andra syften och det är inte genom strandskyddsbestämmelserna som vi bäst stärker Sveriges klimatberedskap. Bestämmelserna i plan- och bygglagen har stor betydelse och kommunerna har en viktig roll i och med sitt planmonopol och genom sitt arbete med översiktsplaner och detaljplaner.

Jag konstaterar att regeringens förslag om att insjöar och vattendrag som har anlagts efter den 30 juni 1975 inte ska omfattas av strandskydd innebär att det bör bli mer attraktivt att anlägga vatten, inklusive våtmarker, i landskapet. Eftersom våtmarker är viktiga för landskapets vattenhållande förmåga bör detta förslag kunna bidra till minskade risker för översvämningar.

Den 12 juni 2025 fick en särskild utredare i uppdrag att analysera strandskyddsbestämmelserna och föreslå ändringar för att reformera strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna att bygga nära vatten (dir. 2025:59). Utredaren ska bl.a. ta fram förslag för att det ska bli lättare att få bygga nära vatten. Bland annat ska det bli lättare att få bygga inom och i anslutning till tomtplats, att ersätta nedbrunna eller förfallna byggnader och att uppföra, ersätta eller ändra bl.a. byggnader som behöver ligga vid eller i vatten. Vidare ska utredaren kartlägga hur strandskyddslagstiftningen påverkar förutsättningarna för att kunna utveckla mindre samhällen längs kusten och på öar och föreslå vad som ska gälla i fråga om strandskydd för dem. Dessutom får utredaren i uppdrag att analysera hur kommunerna kan ges en större roll i frågor som rör strandskydd. Regeringen gör bedömningen att kommunerna behöver få ökade möjligheter att tillåta att bostäder byggs i strandnära områden. I uppdraget ingår därför att föreslå nya möjligheter för kommuner att upphäva strandskyddet eller ge dispens från strandskyddet med hänvisning till ett lokalt behov av att bygga bostäder. Utredaren ska även föreslå en helt ny modell som innebär att kommunen i fråga om kuststräckor, insjöar och vattendrag får besluta i vilken utsträckning strandskydd ska gälla. I områden där exploateringstrycket bedöms som exceptionellt högt eller det annars finns synnerliga skäl ska ett oförändrat strandskydd gälla. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare under mandatperioden behandlat förslag om strandskyddets syfte och omfattning. I betänkande 2024/25: MJU16 framhöll utskottet följande:

Grundtanken med strandskyddet är att säkerställa att strandområden inte exploateras på ett sätt som äventyrar förutsättningarna för dels allemansrättslig tillgänglighet, dels bevarande av goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Utskottet anser att gällande rätt på ett ändamålsenligt sätt tillgodoser dessa båda syften och ser ingen anledning att förorda något tillägg i denna del. Utskottet anser vidare att strandskyddets omfattning och

möjligheterna att utvidga strandskyddsområdet är väl avvägt utifrån dessa syften. Därmed avstyrker utskottet motionerna.

Tillkännagivande om strandskyddet

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om strandskyddet (bet. 2016/17:MJU9, rskr. 2016/17:180). Av tillkännagivandet följer att strandskyddet i viss utsträckning har förändrats men att ytterligare steg bör tas. Tillkännagivandet tillgodosågs delvis genom proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg. Regeringen har därefter tillsatt utredningen Ett reformerat strandskydd (dir. 2025:59) som ska föreslå hur regelverket bör utformas för att ytterligare reformera strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna för bebyggelse nära stränder. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inget behov av att återinföra det generella strandskyddet vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag och vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975. Vidare konstaterar utskottet att det finns en bred uppslutning i riksdagen bakom ett mer ändamålsenligt, differentierat och lokalt anpassat regelverk för strandskyddet. Utskottet ser därför positivt på att regeringen har tillsatt en utredning om möjligheterna att ytterligare reformera strandskyddsregelverket med inriktningen att öka möjligheterna för bebyggelse nära stränderna.

Med hänvisning till det som nu anförts och för att inte föregripa det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2025/26:1736 (M), 2025/26:3184 (C) yrkandena 7 och 8, 2025/26:3185 (C) yrkande 23, 2025/26:3329 (M) yrkandena 2 och 4, 2025/26:3732 (S) yrkande 86, 2025/26:3774 (MP) yrkandena 38 och 39 och motion 2025/26:3776 (MP) yrkande 6 avslås.

Åtgärder för att stärka ekosystemen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att minska näringstillförseln, stärka arbetet med våtmarker och kalkning.

Jämför reservation 27 (V), 28 (MP) och 29 (S).

Motionerna

Åtgärder för att minska påverkan på havet

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 34 anfördes att regeringen bör se till att åtgärdsprogram inom vatten- och havsmiljöförvaltningen samt den strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik

samordnas så att de innehåller de åtgärder som krävs för att minska näringsämnestillförseln till nivåer som möjliggör en vattenmiljö fri från övergödning. Även Magnus Manhammar (S) efterfrågar i motion 2025/26:1906 fler åtgärder för att minska övergödningen i Östersjön och särskilt fler våtmarker. I motion 2025/26:2653 av Louise Eklund (L) anförs att det bör initieras ett fördjupat samarbete kring miljö- och fiskefrågorna inom Östersjöstaternas råd.

Skydd av ekosystem

Katarina Luhr m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2025/26:3421 yrkande 25 att regeringen bör stärka arbetet med våtmarker i syfte att reglera grundvattennivåer för att stärka befintliga dricksvattenresurser och att reglera vattenflöden för att minska risken för både översvämningar under blöta perioder och torka under torra perioder.

I motion 2025/26:1046 av Jamal El-Haj (-) yrkande 6 anförs att skydd och återställning av ekosystem – skogar, hav, våtmarker och biologisk mångfald – ska ses som en grundpelare i klimatarbetet.

Kalkning

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 74 betonas vikten av kalkning så att våra sjöar och vattendrag förblir livskraftiga ekosystem. Lena Bäckelin (S) efterlyser en samordnad kalkningsstrategi för hela landets vattendrag och adekvata resurser för detta i motion 2025/26:778.

Kompletterande information

Åtgärder för att minska påverkan på havet

Åtgärdsprogram för havsmiljön

Åtgärdsprogrammet för havsmiljön anger vilka åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för havet ska kunna följas, så att god havsmiljö ska uppnås på sikt. Havs- och vattenmyndigheten har hittills tagit fram två åtgärdsprogram för havsmiljön för Nordsjön och Östersjön som beslutats enligt havsmiljöförordningen och är det svenska genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv. Det nu gällande programmet ska genomföras under perioden 2022–2027 och innehåller 14 nya åtgärder men omfattar även åtgärder från det första åtgärdsprogrammet; vissa har modifierats medan andra fortsätter oförändrade.

Havs- och vattenmyndigheten arbetar nu med en uppdatering av åtgärdsprogrammet. Det tredje åtgärdsprogrammet ska vara klart 2027 och kommer sedan att gälla för perioden 2028–2033. Syftet med åtgärdsprogrammet är att förbättra havsmiljön för att på sikt uppnå god miljöstatus i Nordsjön och Östersjön. Det uppdaterade åtgärdsprogrammet kommer att peka ut åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för havsmiljön enligt

föreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärderna riktar sig till myndigheter och kommuner.

I uppdateringen görs en bedömning av om miljö kvalitetsnormerna följs eller inte. Dessutom analyseras de mest betydande belastningarna och pågående åtgärdsarbete inventeras. Myndigheten kommer även att undersöka möjliga nya åtgärder till det uppdaterade åtgärdsprogrammet. Samråd om förslag till åtgärdsprogram kommer att genomföras mellan november 2026 och april 2027. Då ges myndigheter, organisationer och allmänhet möjlighet att komma med synpunkter på programmets innehåll. Havs- och vattenmyndigheten genomför arbetet i samverkan med berörda myndigheter. Arbetet koordineras med annat pågående åtgärdsarbete och relevant EU-lagstiftning. Myndigheten samordnar också åtgärdsarbetet med våra grannländer, bl.a. inom de regionala havsmiljökonventionerna Oskar och Helcom samt på EU-nivå.

I budgetpropositionen för 2026 (prop 2025/26:1 utg.omr. 20) föreslog regeringen att 27 miljoner kronor avsätts under 2026 för att genom havsregionala åtgärdsplaner stärka arbetet för ökad biologisk mångfald, insatser mot övergödning och farliga ämnen i haven, omställning till hållbart fiske och omställningen av sjöfarten för minskade utsläpp och minskat buller. Satsningen beräknas fortsätta åren 2027 och 2028 med 27 miljoner kronor respektive 20 miljoner kronor. Syftet är att stärka arbetet med en ekosystem-baserad förvaltning av våra kuster och hav, för en hållbar blå ekonomi. Dessutom fortsätter satsningen på åtgärder inom lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) med 250 miljoner kronor årligen över tre år. Utöver det förstärker regeringen miljöövervakningen av havs- och vattenmiljöer med 20 miljoner kronor. Riksdagen biföll regeringens förslag.

Den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) har medlemsländerna inför den innevarande reformperioden för jordbrukspolitiken 2023–2027 tagit fram strategiska planer. De strategiska planerna beskriver vilka stöd och ersättningar som länderna har behov av, hur de ska vara utformade och hur de bidrar till att uppnå den gemensamma jordbrukspolitikens allmänna och särskilda mål.

Det finns möjlighet att inom ramen för Sveriges strategiska plan söka ersättning för olika miljö- och klimatåtgärder. Det gäller exempelvis för skyddszoner längs vattenområden och för anpassade skyddszoner inne på åkern. Syftet med ersättningen är att minska ytavrinning, erosion och läckage av näringsämnen så som fosfor och kväve från åkermark. Skyddszoner minskar också risken för att växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Vidare lämnas ersättning för att sköta anlagda eller restaurerade våtmarker och dammar som hör till odlingslandskapet så att de behåller sin funktion och inte växer igen. Våtmarker gynnar den biologiska mångfalden och skiljer av näringsämnen som annars kommer ut i sjöar och vattendrag. Det lämnas också investeringsstöd för olika vattenvårdsåtgärder.

Den 14 maj 2025 presenterade kommissionen ett förslag om att förenkla regelverket och genomförandet av medlemsstaternas strategiska planer i syfte att minska den administrativa bördan för jordbrukare och öka konkurrenskraften. Ändringarna som föreslås ska enligt kommissionen minska den administrativa bördan och skapa förutsättningar för att anpassa det nationella genomförandet av GJP till de specifika behoven i olika medlemsstater och hos olika jordbrukare, förbättra konkurrenskraften och ge medlemsstaterna mer flexibilitet i förvaltningen av GJP.

Samarbete för förbättrad havsmiljö

I proposition 2023/24:156 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske gör regeringen bedömningen att det internationella samarbetet är avgörande för att förbättra havsmiljön, i synnerhet det havsregionala samarbetet inom och mellan Helcom och Oskar samt genomförandet av Helcoms aktionsplan för Östersjön (BSAP) och Oskars miljöstrategi för Nordostatlanten. För att särskilt komma till rätta med övergödningss problemen behövs ett aktivt arbete inom EU, havsregionalt, nationellt och lokalt. Regeringen anför i propositionen att det havsregionala samarbetet inom Helcom, inte minst BSAP, har varit avgörande för Östersjöländernas överenskommelser om mål och utsläppsbeting för näringsämnen. Även EU-samarbetet är avgörande för åtgärdsarbetet, genom ett stort antal relevanta direktiv, den gemensamma jordbrukspolitiken och strategin för Östersjöregionen. Därtill är de åtgärder som behöver genomföras inom vattenförvaltningen centrala för att nå miljökvalitetsnormerna i vattendrag, sjöar och kustvatten och för att nå målen även i Östersjön och Västerhavet. Alla länder runt Östersjön behöver ta sitt ansvar för att reducera tillförseln av näringsämnen.

Östersjöstaternas råd är en mellanstatlig samarbetsorganisation för staterna runt Östersjön som bildades 1992 för att främja en demokratisk och ekonomisk utveckling i Östersjöregionen. Organisationen har tre långsiktiga prioriteringar: en säker och trygg region, en hållbar och välmående region samt regional identitet. Rådet deltar i genomförandet av EU:s Östersjöstrategi och arbetar för att uppnå FN:s globala mål. Rådet samarbetar med myndigheter från lokal till överstatlig nivå för att samordna konferenser, workshops och seminarier.

Skydd av ekosystem

I samband med regeringens presentation av den nationella strategin och handlingsplanen för biologisk mångfald den 9 februari 2026 som det redogjorts för ovan pekades restaurering och återskapande av våtmarker genom bl.a. återvätning av utdikade organogena marker ut som ett av regeringens prioriterade områden. Regeringen betonade sina stora och långsiktiga satsningar på restaurering och återvätning av våtmarker, vilka bidrar både till ökad biologisk mångfald och får positiva effekter för klimatet.

Riksdagen beslutade genom att anta budgetpropositionen för 2023 om en permanent satsning på återvätning av våtmarker på 200 miljoner kronor årligen. Riksdagen beslutade också genom att anta budgetpropositionen för 2024 om ytterligare en satsning på återvätning av våtmarker som omfattade 155 miljoner kronor för 2024, 235 miljoner kronor för 2025 och 375 miljoner kronor årligen för 2026–2030. Dessutom kanaliseras medel från EU:s gemensamma jordbrukspolitik till skötsel och anläggning av våtmarker i odlingslandskapet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit en satsning på 50 miljoner kronor årligen från 2026 till 2030 för att påskynda länsstyrelsernas arbete med prövning av våtmarksåtgärder och därmed åstadkomma en ökad takt i restaurering och återskapande av våtmarker genom bl.a. återvätning av utdikade organogena marker. Vidare föreslås en ny satsning på återvätning av nedlagd jordbruksmark med fokus på att minska utsläppen av koldioxid och bidra till Sveriges åtagande inom markanvändningssektorn. Satsningen omfattar 50 miljoner kronor för 2026 och beräknas öka till 100 miljoner kronor 2027 och 150 miljoner kronor 2028. Satsningen ger ett bidrag till Sveriges åtaganden om klimat och biologisk mångfald och kan bidra till klimat-anpassning. Betydelsen av återvätningen förväntas öka i takt med att anslagen ökar, verksamheten skalas upp och ekosystemen återställs. I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen även en satsning på Skogsstyrelsens information och rådgivning till skogsägare om ökat kolupptag samt biologisk mångfald. Anslaget beräknas öka med 20 miljoner kronor år 2026 och beräknas sedan öka med 40 miljoner kronor år 2027. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

Den vanligaste hydrologiska åtgärden är igenläggning och pluggning av diken. Ett ökat fokus på klimatnyttan med våtmarker har lett till att en högre andel våtmarker på torvmark har restaureras. Som nämnts ovan finansieras åtgärder även som investeringar i form av anläggning och restaurering av våtmarker i odlingslandskapet genom GJP. Utöver anläggning och restaurering har Jordbruksverket betalat ut miljöersättningsstöd för skötsel av drygt 11 383 hektar våtmarker under 2024. Regeringen anger även att Skogsstyrelsen restaurerar och anlägger våtmarker. Under 2024 skrev Skogsstyrelsen 157 återvätningsavtal på sammanlagt ca 490 hektar och dikespluggade 176 hektar. Sammanlagt för de olika stödformerna har ca 3 500 hektar våtmarker anlagts och restaurerats under 2024.

Kalkning

Kalkning av sjöar och vattendrag för att motverka försurningens effekter har bedrivits i över 40 år och är på många platser en viktig åtgärd. Sedan 1976 har drygt 6 miljarder kronor i statliga medel anslagits till kalkning och det bedöms därmed över tid ha varit en av de mest omfattande miljövårdsåtgärder som genomförts i Sverige.

Havs- och vattenmyndigheten har det nationella ansvaret för kalkningsverksamheten och beslutar om kalkningsmedlens fördelning till länsstyrelserna. Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för att pröva frågor om bidrag för kalkning och ställer villkor om bl.a. arbetets utförande som de sökande ska följa. Frågor om bidrag till kommunerna prövas av länsstyrelsen i enlighet med förordning (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag, som också reglerar vad bidragsmedlen får användas till. Vid prövningen av frågor om bidrag ska hänsyn tas till vattenområdets betydelse från natur- och miljövårdssynpunkt, för fisket eller för vattenförsörjningen.

Det finns inget specifikt kalkningsanslag i regeringens budget. Kalkningen är en del av det samlade åtgärdsarbetet som finansieras genom Havs- och vattenmyndighetens anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. Anslaget får användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Kalkning ingår som en del av det ordinarie arbetet med vattenförvaltningen. För att säkerställa att kalkningen har hög effektivitet och ges i rätt omfattning pågår ett arbete inom Havs- och vattenmyndigheten med att ta fram en nationell strategi för kalkning. Syftet med kalkningsstrategin är att anpassa kalkningen till ett långsiktigt optimerat åtgärdsprogram. Nyttan med fortsatt kalkning ska övervägas för varje enskilt vatten. I budgetpropositionen för 2026 ökade anslaget med 317 miljoner kronor 2026, varav 250 miljoner kronor var för arbete mot övergödning, inklusive lokala vattenvårdsprojekt och 27 miljoner kronor för genomförande av regionala åtgärdsplaner för Östersjön och Västerhavet.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder för att minska påverkan på havet

Utskottet noterar att Havs- och vattenmyndigheten arbetar med en uppdatering av åtgärdsprogrammet för havsmiljön och att detta arbete ska vara klart 2027. Det uppdaterade åtgärdsprogrammet ska bl.a. innehålla de åtgärder som krävs för att följa miljökvalitetsnormerna för havsmiljön. I samband med uppdateringen kommer myndigheten att bedöma om miljökvalitetsnormerna följs samt vilka de mest betydande källorna till belastning är och hur väl det pågående åtgärdsarbetet fungerar. Åtgärdsarbetet ska samordnas med våra grannländer genom de regionala havsmiljökonventionerna och EU. Utskottet ser ingen anledning till att ifrågasätta organiseringen av detta arbete.

Utskottet vill också framhålla vikten av havsregionalt samarbete. Arbetet inom och mellan Helcom och Ospar samt genomförandet av Helcoms aktionsplan för Östersjön är av avgörande betydelse för att uppnå varaktiga resultat. Utskottet påminner om att kommissionen vid upprepade tillfällen har framhållit nödvändigheten av att EU:s medlemsstater gemensamt vidtar åtgärder för att skydda Östersjöns känsliga ekosystem.

Mot bakgrund av det som anförts ovan och i avvaktan på det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2025/26:1906 (S), 2025/26:2653 (L) och 2025/26:2784 (V) yrkande 34 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Skydd av ekosystem

Utskottet konstaterar att återvätning av våtmarker har flera positiva effekter, eftersom den bidrar till den biologiska mångfalden, minskar klimatpåverkan och stärker klimatanpassningen. Utskottet välkomnar därför de stora satsningar som regeringen gör på restaurering och anläggning av våtmarker. Utskottet är positivt till regeringens ambition att öka takten i arbetet med återvätning av våtmarker. Med hänsyn till det arbete som nu pågår avstyrker utskottet motionerna 2025/26:1046 (-) yrkande 6 och 2025/26:3421 (M) yrkande 25.

Kalkning

För att motverka effekterna av försurning på vattenmiljön kalkas många sjöar och vattendrag. Utskottet konstaterar att detta arbete pågått under lång tid och att det utgör en del av det samlade åtgärdsarbetet för havs- och vattenmiljön. Utskottet delar motionärernas uppfattning att kalkning är viktigt för att upprätthålla livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag. Utskottet är därför positivt till att Havs- och vattenmyndigheten arbetar med att ta fram en nationell strategi för kalkning. Mot denna bakgrund och för att inte föregripa det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2025/26:778 (S) och 2025/26:3732 (S) yrkande 74.

Utfasning av skadliga subventioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en handlingsplan för att fasa ut skadliga subventioner.

Jämför reservation 30 (V).

Motionen

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 anfördes att regeringen bör återkomma med ett förslag på en handlingsplan för hur subventioner som är skadliga för biologisk mångfald kan fasas ut och hur hållbara alternativ istället kan stödjas.

Kompletterande information

Som det redogjorts för ovan hölls i december 2022 FN:s konferens om biologisk mångfald, COP15 i Montreal i Kanada, där världens länder enades

om ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald, även kallat Kunming–Montreal-ramverket. Det nya globala ramverket innehåller mål för att vända den negativa trenden för biologisk mångfald och för att stoppa utrotningen av djur och växter. Ramverket innehåller även mål om genomförandeåtgärder såsom finansiering och olika aktörers deltagande, däribland urfolk och lokala samhällen, kvinnor och ungdomar. Ramverket omfattar mål och åtgärder som vänder sig till staterna, näringslivet, akademien, civilsamhället och allmänheten. Enligt åtgärds mål 18 i ramverket ska länderna senast 2025 ha identifierat, och på ett proportionerligt, rimligt, verkkningsfullt och rättvist sätt eliminerat, fasat ut eller reformerat incitament, inklusive subventioner, som är skadliga för den biologiska mångfalden, och väsentligt och successivt minska sådana subventioner med minst 500 miljarder amerikanska dollar per år fram t.o.m. 2030, med de skadligaste incitamenten först. Länderna ska även utöka de positiva incitamenten för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. I ett svar på en skriftlig fråga om miljöskadliga subventioner (fr. 2024/25:163) anförde klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) den 16 oktober 2024 följande:

Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag i regleringsbrev för budgetåret 2024 att ta fram underlag för Sveriges rapportering av miljöskadliga subventioner till EU-kommissionen. I uppdraget ingår även att redovisa svårigheter med att identifiera och bedöma subventionerna, för att kunna bidra till utvecklingen av gemensam metod och vägledning. Naturvårdsverket ska även inhämta kunskap och underlag från andra myndigheter. I uppdraget ingår även att undersöka hur rapporteringen kan koordineras med rapporteringen av energisubventioner och fossila bränslesubventioner (NEKP). Rapporteringen bidrar till Sveriges arbete med att identifiera och bedöma subventioner, men även till att utveckla metoden för rapportering och därmed transparens gällande miljöskadliga subventioner inom EU. Rapporteringen bidrar till att kunna följa upp åtaganden inom Kunming-Montreal ramverket.

Naturvårdsverket redovisade uppdrag till Regeringskansliet den 13 februari 2025 (NV-07134-24). I rapporten kom Naturvårdsverket till slutsatsen att det finns svenska subventioner som ger en miljöpåverkan men omfattningen av negativ påverkan har inte kunnat bedömas utifrån tillgängligt underlag. Regeringen lämnade därefter anvisningar till Naturvårdsverket för Sveriges rapportering till kommissionen av miljöskadliga subventioner (KN2025/00364). Av anvisningarna framgår att eftersom det saknas uppgifter som visar att subventionerna är väsentligt miljöskadliga ska Sverige inte rapportera några miljöskadliga subventioner. Vidare ska Sverige redogöra för anledningen till att några väsentligt miljöskadliga subventioner inte har identifierats. Det ska framgå av rapporteringen att Sverige saknar underlag för att bedöma om subventionerna är väsentligt miljöskadliga enligt kommissionens vägledning. I anvisningarna ingick att rapporteringen ska lämnas senast den 15 mars 2025. Nästa rapporteringstillfälle är 2027. Uppdrag inför detta bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det inom ramen för det globala ramverket för biologisk mångfald pågår ett arbete med att identifiera och bedöma subventioner som är skadliga för den biologiska mångfalden. Som ett led i detta arbete har Naturvårdsverket haft i uppdrag att ta fram underlag för Sveriges rapportering av miljöskadliga subventioner. Utskottet noterar att Sverige inte har rapporterat några miljöskadliga subventioner på grund av att det saknas underlag för att göra korrekta bedömningar av subventionernas negativa inverkan på den biologiska mångfalden. Utskottet utgår ifrån att regeringen inför nästa rapporteringstillfälle vidtar de åtgärder som krävs för att Sverige ska kunna genomföra en rapportering i enlighet med åtagandena genom det globala ramverket. Utskottet ser således inte något behov av att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2025/26:2784 (V) yrkande 12. Utskottet föreslår att yrkandet avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns listade i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2024/25:MJU1 Utgiftsområde 20 Klimat miljö och natur, 2024/25:MJU5 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske, 2024/25:MJU9 Övergripande miljöfrågor, 2024/25:MJU11 Riksrevisionens rapport om förvaltning av skyddad natur, , 2024/25:MJU16 Lättnader i strandskyddet – ett första steg, 2024/25:MJU21 Nämndöskärgårdens nationalpark och naturvård, 2023/24:MJU12 Naturvård, 2022/23:MJU7 Vattenvård, 2022/23:MJU17 Naturvård och biologisk mångfald. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Insatser mot spridning av invasiva främmande arter, punkt 2 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 14 och

2025/26:3845 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–3 och

avslår motionerna

2025/26:1856 av Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S) yrkande 3,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 55 och

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 37.

Ställningstagande

Med klimatkrisen försvåras också situationen med spridning av invasiva främmande arter. Det är därför positivt att skärpningar sker i regelverket för dessa. Tyvärr är detta ett växande och svårhanterat problem och såväl regelverk för att förhindra spridning som metoder för bekämpning av dessa arter behöver utvecklas över tid. Därför bör det göras en uppföljning av hur det skärpta regelverket har fungerat för att också kunna se om det behövs fler åtgärder.

Det är t.ex. bra att Tullverket ska få befogenheter att såväl kontrollera införsel som vid behov omhänderta invasiva främmande arter. Tullverket lyfter emellertid också själva i sitt remissvar att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör analyseras hur andra myndigheter kan bistå Tullverket vid kontroller av invasiva främmande arter för att göra bestämmelsen verkkningsfull. Det är mycket viktigt att de skärpningar som görs av regelverken leder till önskad effekt. Därför bör ett arbete snarast inledas för att se över hur andra myndigheter kan bistå Tullverket vid dessa kontroller.

Det är centralt med breda samarbeten mellan bl.a. myndigheter för att åstadkomma ett så effektivt arbete som möjligt. I vissa fall behövs också ett internationellt regelverk som exempelvis barlastvattenkonventionen. I Sverige täcks kraven från konventionen i barlastvattenlagen och barlastvattenförfordningen. Av propositionen framgår att om en hantering är tillåten enligt barlastvattenlagen kommer det inte att dömas till ansvar utifrån de nya delarna i miljöbalken. Det som sker genom transporter i haven är särskilt svårt att få

bättre kontroll över och det gäller också t.ex. biofouling, de arter som kan spridas genom att de växer på fartygsskrov. Med tanke på att man heller inte vet vilka av de nya arter som kommer in som kommer att bli invasiva är det viktigt att agera brett i förebyggande syfte. Därför kan det bl.a. vara av intresse att se vilka ytterligare verktyg som finns för att minska riskerna med biofouling. Det bör därför även ses över hur regelverk kan utvecklas för att i högre grad skydda mot spridning av invasiva främmande arter i havsmiljö.

Jag och mitt parti menar också att eftersom spridningen av främmande invasiva arter går över länsgränser skulle arbetet kunna bli mer effektivt vid bättre samordning mellan länsstyrelserna. Det bör därför övervägas att ge en länsstyrelse ett särskilt uppdrag att samordna insatser över länsgränser.

2. Insatser mot spridning av invasiva främmande arter, punkt 2 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 55 och

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 37 och

avslår motionerna

2025/26:1856 av Johan Büser och Dzenan Cisijs (båda S) yrkande 3,

2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 14 och

2025/26:3845 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Enligt Naturvårdsverket finns det 2 000 främmande arter i Sverige varav 257 har hög risk, dvs. är eller riskerar att bli invasiva. Dessa arter utgör ett växande hot mot ekosystemen, infrastruktur och människors hälsa, och de kan leda till betydande skador på jord- och skogsbruket. Ett exempel på en art som väckt oro är blomsterlupinen, vars spridning på åkrar och ängar hotar att utkonkurrera inhemska grödor och påverka biodiversiteten negativt. När det gäller bekämpning av invasiva ryggradsdjur på land finns det en nationell samordning, där Naturvårdsverket är uppdragsgivare och Jägarförbundet utförare. Den samordningen och nationella överblicken saknas däremot på växt- och vattensidan där det är upp till varje länsstyrelse och markägare att utrota invasiva arter. Det gör att arter riskerar att sprida sig och att insatser som görs lokalt eller regionalt blir ett slag i luften om det inte görs likadant i närområdet. Därför behöver Naturvårdsverket och Havs- och

vattenmyndigheten få i uppdrag att ansvara för nationell samordning av bekämpning av invasiva växter respektive vattenlevande organismer.

3. Påverkansarbete globalt och inom EU, punkt 4 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2025/26:3509 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 14 och

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att klimatkrisen och utarmningen av biologisk mångfald måste mötas gemensamt och med intensifierad kraft både nationellt och globalt. Kommande internationella överläggningar som påverkar biologisk mångfald måste sikta på att bruka våra naturresurser hållbart och rättvist inom naturens gränser. Jag och mitt parti vill att Sverige på den globala arenan och inom EU ska verka för nedanstående åtgärder framöver.

Sverige ska globalt och inom EU verka för tydliga målsättningar för att uppnå hållbara produktions- och konsumtionsmönster som stärker den biologiska mångfalden och minskar det globala ekologiska fotavtrycket samt fördelar miljöutrymmet rättvist. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska globalt och inom EU verka för att säkerställa att offentliga och privata finansiella medel bidrar till att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska globalt och inom EU verka för att grundläggande principer för del tagande, miljömässig och social rättvisa samt mänskliga rättigheter ska tillämpas vid såväl exploatering som skydd och restaurering av naturområden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4. Påverkansarbete globalt och inom EU, punkt 4 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3509 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 14 och

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 4 och

avslår motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Havet täcker 70 procent av jordens yta och är livsavgörande för livet på vår planet: det reglerar klimatet, ger oss syre, och ger mat och försörjning för miljarderna människor världen över. Men havet är i akut kris. Vi ser en negativ spiral av överfiske, artutrotning, uppvärmning, döende korallrev, miljögifter och plastföroreningar. Det är en utveckling som måste vändas och det kräver krafttag från hela världssamfundet. Sverige måste ratificera det globala avtalet BBNJ om skydd av biologisk mångfald bortom nationell jurisdiktion och driva på för att den havslag som EU-kommissionen annonserat för 2027 blir så stark som möjligt, och med en ekosystemansats där även jordbruket är inkluderat.

5. Naturpolitiskt ramverk, punkt 5 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 och

2025/26:3430 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

Ställningstagande

För att möta krisen för biologisk mångfald och leva upp till våra åtaganden krävs en omställning av hela samhället. Av samma skäl som riksdagen antagit ett klimatpolitiskt ramverk behövs ett naturpolitiskt ramverk för att möta

denna naturkris. Ramverket bör på samma sätt som det klimatpolitiska ramverket omfatta lagstiftning, målsättningar och ett naturpolitiskt råd. Det långsiktiga målet i ramverket ska basera sig på Sveriges åtaganden globalt och inom EU. Varje regering ska vid en ny mandatperiods början ta fram en naturpolitisk handlingsplan som redogör för vilka åtgärder som man avser vidta för att nå målen samt årligen redovisa hur arbetet mot naturkrisen fortlöper. På samma sätt som Klimatpolitiska rådet ska det naturpolitiska rådet stödja arbetet samt utvärdera regeringens arbete. Sverige bör anta ett naturpolitiskt ramverk motsvarande det nuvarande klimatpolitiska ramverket.

6. Restaurering, återskapande och skötsel av natur, punkt 6 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23 och avslår motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 28 och

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Naturvårdsverket har konstaterat att det saknas kunskap om var kvarvarande skogar med höga naturvärden finns. Därmed riskerar dessa skogar med höga naturvärden att avverkas och den biologiska mångfalden utarmas ytterligare. Det behövs därför ökade resurser för att kartlägga s.k. nyckelbiotoper, naturskogar och övriga skogar med höga naturvärden. Ett sådant kunskapsunderlag är nödvändigt för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden om biologisk mångfald och för att stärka kunskapsunderlaget för landets skogsägare. Jag och mitt parti menar att staten aktivt bör ha en viktig roll i att stötta skogsägarna i deras kunskapskrav om den biologiska mångfalden. En nationell inventering skulle även stärka kunskapsunderlaget för de naturrestaureringar som Sverige ska genomföra. Vänsterpartiet anser att en nationell inventering av skog med höga naturvärden därför bör inledas för att stärka bevarandearbetet för biologisk mångfald.

Regeringen får i uppdrag att se till att inventering och kartering genomförs för att kartlägga kvarvarande natur- och urskogar samt övriga skogar med höga naturvärden i Sverige i syfte att dessa skyddas, restaureras eller förvaltas för

att gynna den biologiska mångfalden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7. Restaurering, återskapande och skötsel av natur, punkt 6 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 28 och

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och

avslår motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23.

Ställningstagande

Förlusten av natur och arter är en allvarlig kris som kräver kraftfulla åtgärder. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) riskerar 1 miljon arter globalt att utrotas inom de kommande decennierna. I Sverige är över 2 000 arter rödlistade. Vi behöver reparera trasiga ekosystem och stärka deras funktion. Det handlar om att nu rikta restaurerande åtgärder och jobba med rewilding för en mer levande och vild värld, för att återskapa natur och stärka arters populationer. Rewilding handlar om att återge naturen sin egen dynamik och självförnyande kapacitet. Genom att återskapa grundläggande ekologiska processer kan ekosystem återhämta sig, stärka biodiversiteten och bidra till klimatanpassning.

Glädjande nog finns numera en EU-lag som handlar om att restaurera naturen. Målet är att alla medlemsstater ska genomföra effektiva och områdesbaserade restaureringsåtgärder som ska täcka minst 20 procent av landområden och minst 20 procent av havsområden senast 2030, samt alla ekosystem som är i behov av restaurering senast 2050. Förordningen innehåller också ett antal bindande och tidssatta etappmål.

Tyvärr har Sveriges regering valt att motsätta sig lagen, först inom EU och nu i genomförandefasen. Det görs genom att ge i uppdrag till berörda myndigheter att ”utnyttja flexibiliteter till fullo” för att det inte ska medföra kostnader, och ”inte gå utöver miniminivån” i förordningen. För att slippa vidta åtgärder har regeringen också gett myndigheter i uppdrag att när det gäller ”livsmiljötyper där nuvarande areal inte bedöms motsvara gynnsam referensareal” såsom gräsmarker, rapportera ”okänt” till EU kommissionen, samt att ange 1995 som referensår för Sveriges skogar. Detta är ett sätt för

regeringen att säkerställa att lagen inte får effekt, och nödvändig restaurering uteblir. Det är också ett sätt att styra bort lagstiftningen, från att vila på fakta och vetenskap, till att uppnå andra politiska löften.

Naturvårdsverket och Jordbruksverket har gemensamt landat i att referensarealerna bör ligga i ett spann som innebär att det behöver återetableras mellan 100 000 till 370 000 hektar. Det första som måste till är att en ordentlig restaureringsplan tas fram, utan restriktioner eller fiffel, med vetenskap som grund.

För att underlätta genomförandet av restaureringslagen bör också all relevant lagstiftning uppdateras. Det gäller bl.a. miljöbalken, plan- och byggnadslagen, artskyddsförordningen och skogsvårdslagen. Miljölagarna i Sverige är skrivna för en tid när artkrisen inte var lika påtaglig och akut, och restaureringslagen inte fanns till. Med andra ord är dagens miljölagstiftning långtifrån tillräcklig utan mer fokuserad på att skydda det mest naturvärdefulla. För att restaureringen av Sveriges natur ska få verklig effekt, behöver relevant lagstiftning uppdateras.

Jag och mitt parti anser också att Naturvårdsverket tillsammans med andra berörda myndigheter ska peka ut åtgärder som är speciellt viktiga för klimatanpassning och förebyggande av katastrofer i förslaget till en ny nationell naturrestaureringsplan.

8. Nya etappmål för biologisk mångfald samt skydd och restaurering av natur, punkt 7 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 5–7, 9–11 och 19.

Ställningstagande

I enlighet med det globala ramverket för biologisk mångfald ska 30 procent av jordens yta på land och till havs skyddas till 2030. För att Sverige, som ratificerat avtalet, ska nå upp till detta åtagande krävs en intensifiering av arbetet för att skydda natur. Vänsterpartiet anser att åtagandet bör införas som ett etappmål inom vårt miljömålssystem och definieras som att dessa områden ska utgöra ett representativt nätverk av ekologiskt sammanhängande, långsiktigt skyddade områden som är förvaldade med skötsel i nödvändig utsträckning. Regeringen bör införa ett nytt etappmål om minst 30 procent representativt skydd av svensk natur till 2030. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Miljömålsberedningen föreslår i betänkandet SOU 2025:21 att två nya etappmål införs i miljömålssystemet för att stärka förvaltningen och skötseln av våra skyddade områden. Vänsterpartiet ställer sig bakom dessa förslag och anser att de skyndsamt bör införas. Ett etappmål bör införas med målsättningen att alla formellt skyddade områden senast 2030 ska förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de naturvärden de syftar till att bevara. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna. Ett etappmål bör införas med målsättningen att all mark inom statligt skyddade områden som är möjlig att restaurera till naturtyp enligt art- och habitatdirektivet ska vara restaurerad till naturtypen, eller att sådan restaurering ska vara påbörjad, senast 2030. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Miljömålsberedningen föreslår i betänkandet också att två nya etappmål införs i miljömålssystemet för att stärka arbetet för att restaurera natur. Vänsterpartiet ställer sig bakom dessa förslag och anser att de skyndsamt bör införas. Ett etappmål bör införas med målsättning om att senast 2030 ska restaureringsåtgärder genomföras för minst 30 procent av de i Sverige förekommande naturtyper enligt EU:s restaureringsförordning som inte är i gott tillstånd. Senast år 2040 ska restaureringsåtgärder genomföras för minst 60 procent och senast år 2050 ska restaureringsåtgärder genomföras för minst 90 procent av respektive grupp av dessa naturtyper. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna. Ett etappmål bör införas med målsättning att senast 2030 ska mångfalden av vilda pollinatörer förbättras och populationer av vilda pollinatörer ska påvisa en ökande trend. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För att enskilda arter ska kunna fortleva krävs att det finns tillräckligt med livsmiljöer i ett nätverk av naturmiljöer, s.k. grön infrastruktur, så att de kan sprida sig och ha genetiskt utbyte med andra individer och populationer. Grön infrastruktur skiljer sig åt beroende på arter men kan bestå av t.ex. skogar, parker, vattendrag, dammar eller kolonilotter. En fungerande grön infrastruktur är helt nödvändig för att arter inte ska bli fragmenterade. För att öka takten i arbetet med att upprätta en grön infrastruktur behövs en tydlig målsättning och fortsatt stöd till länsstyrelsernas arbete. Vi anser att en sådan tydlig målsättning bör ingå som etappmål i miljömålssystemet. Ett etappmål bör införas med målsättning om att senast 2030 har förutsättningarna för biologisk mångfald påtagligt förbättrats genom bevarad, restaurerad eller återskapad grön infrastruktur i den omfattning som anges i länsstyrelsernas handlingsplaner och andra beslutade planer och strategiska dokument om grön infrastruktur. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tillgång till tätortsnära natur har också påverkan på folkhälsan. Studier i Sverige och utomlands visar att skillnaden i folkhälsa till följd av socioekonomisk status minskar i områden med god tillgång på gröna miljöer. Det finns i dag även vetenskapligt stöd för skogens roll i rehabilitering och resiliens när det gäller stress, utmattningssyndrom och hjärt-kärlsjukdomar.

Regeringen bör anta etappmål för skydd av tätortsnära natur. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9. Nationalparker och naturreservat, punkt 8 (S)

av Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80 och avslår motionerna

2025/26:200 av Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S),

2025/26:553 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2025/26:775 av Lena Bäckelin och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2025/26:881 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Vi är mycket bekymrade över de konsekvenser som regeringens drastiska nedskärningar i miljöbudgeten leder till för vår naturvård. Naturvården är avgörande för att skydda våra naturområden, arter och ekosystem som står inför allt större hot. Välmående ekosystem kan också bättre stå emot klimatförändringarna och absorbera mer koldioxid. Dessutom är naturvårdande skötsel viktig för att främja friluftsliv och skapa nya jobbtilfällen. Men med regeringens nedskärningar riskerar vårt rika friluftsliv att kraftigt försämrast.

Under 2024 larmade Riksrevisionen om att skötseln av Sveriges mest värdefulla naturområden är eftersatt, vilket ytterligare visar på allvaret i situationen. Vi kan inte nog betona vikten av att säkerställa skötsel och skydd av värdefull natur.

10. Nationalparker och naturreservat, punkt 8 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 16 och
avslår motionerna

2025/26:200 av Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S),

2025/26:553 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2025/26:775 av Lena Bäckelin och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2025/26:881 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80.

Ställningstagande

De skyddade områdena behöver förvaltas och göras tillgängliga för friluftslivet. Tyvärr visade Riksrevisionens granskning (RiR 2024:11)² att den statliga förvaltningen av skyddad natur inte är effektiv. Det finns stora risker att natur-, kulturmiljö- och friluftslivsvärden inte upprätthålls och till och med går förlorade.

Sedan den nu sittande regeringen tillträdde har budgetposterna för skydd och skötsel av natur minskat med 1,2 miljarder – motsvarande en tredjedel av pengarna vid mandatperiodens början. Det är pengar som bl.a. ska gå till att skydda värdefulla skogar och sköta om våra nationalparker och naturreservat. I Naturskyddsföreningen rapport Politik i strid med naturen (aug 2025) får regeringen med råde underkänt; i 13 av 19 fall riskerar regeringens politik att förvärra naturkrisen. Inte i ett enda fall får regeringen betyget utmärkt. Den här utvecklingen behöver skyndsamt vända, men för att uppnå detta krävs politisk krisinsikt och beslutsamhet.

Forskning visar att människor söker sig till varierad och levande natur med vatten, gamla träd, utsikter och stillhet. Kalhyggen, buller och exploaterade miljöer minskar däremot viljan att vistas ute. Klimatförändringar förvärrar dessutom utvecklingen, med kortare vintrar, ökade stormskador och större påfrestningar på skog och mark. Att i detta läge fortsätta skära ned på skötseln av skyddad natur är kortsiktigt och oansvarigt – och innebär att både friluftsmålen och miljömålen riskerar att undermineras.

11. Rapportering enligt art- och habitatdirektivet, punkt 9 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Tidigare rapporterade Sverige till EU hur tillståndet för arter och naturtyper var utifrån ett ekologiskt perspektiv (dvs. vad som krävs för att bevara arter och friska ekosystem). Regeringen har nu i stället valt att utgå från att läget 1995 (året innan Sveriges inträde i EU) för skogliga naturtyper i Sverige ska utgöra referensarealen för rapporteringen. Detta görs trots att läget för olika skogstyper var dåligt redan då. För att begränsa åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden enligt naturresteringslagen väljer regeringen sålunda att politiskt styra rapporteringen (som går genom Naturvårdsverket) så att den inte ska utgå från vad vetenskapen bedömer krävs för arters fortlevnad och friska ekosystem. Regeringen bör ges i uppdrag att tillse att Sveriges rapportering till EU enligt art- och habitatdirektivet ska utgå från referensarealer som baseras på vetenskaplig grund om vad som ekologiskt krävs. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12. Allemansrätten, punkt 10 (S)

av Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronstahl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85 och
avslår motionerna

2025/26:1529 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2.2 och
2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Allemansrätten är bland det svenskaste vi har och säkerställer att alla människor har möjlighet att vistas ute i naturen. Det stärker såväl demokrati som hälsa och väl befinnande. Skog, vatten, öppna landskap och fjäll är också viktiga delar av vårt kulturarv. Men med ökad privatisering och inhägnande av naturen riskerar allemansrätten att urholkas. Bristande kunskap är ett annat hot som kan leda till oavsiktliga överträdelser som skadar miljön eller till konflikter mellan markägare och allmänheten. För att värna allemansrätten vill vi öka kunskapen om allemansrätten genom information och kommunikation.

13. Allemansrätten, punkt 10 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5 och
avslår motionerna

2025/26:1529 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2.2 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85.

Ställningstagande

Med rötter i allemansrättens sedvanerätt har Sverige utvecklats till ett land där friluftslivet är utbrett och viktigt för människor. Allemansrätten är en del av våra fri- och rättigheter och utgör en grundförutsättning för ett fritt, levande och demokratiskt friluftsliv där alla människor har rätt att ta del av och vistas i vår natur. Enligt Naturvårdsverkets undersökning anser 96 procent av svenskarna att allemansrätten ska värnas. Trots det hotas idag allemansrätten; genom politiska beslut har skyddet för våra skogar, stränder och vattendrag minskat kraftigt. Värdefull naturmark utsätts för privat exploatering som slår ut den allmänna rätten att vistas i området och stängslar ut besökare. Det är en mycket oroande utveckling när äganderätten trumfar ut allemansrätten som långsamt eroderar.

Missbruk sker i båda riktningar – dels genom att vissa använder allemansrätten utan att ta ansvar för naturen, dels genom att markägare utan laglig grund begränsar tillträde. Exempel på detta är blockerade stigar och vägar, olovliga skyltar om privat väg eller privat strand, samt stängsel och bryggor som förhindrar tillgång till allemansrättsliga områden.

För att värna allemansrätten krävs därför både ökad kunskap och stärkt tillsyn. Friluftorganisationerna spelar en nyckelroll i att sprida kunskap om allemansrätten – särskilt till barn, unga och nya naturbesökare – men behöver långsiktig och trygg finansiering för att klara det uppdraget. Samtidigt behöver myndigheter som Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett tydligare ansvar för att följa upp och förhindra olagliga inskränkningar i tillgången till naturen, särskilt i skyddade områden med högt besöksstryck.

14. Värnandet av friluftslivet, punkt 11 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2820 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motion

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9.

Ställningstagande

Friluftslivets möjligheter att bidra till människors välmående är väldokumenterat. I en utvärdering av målen för friluftslivspolitikerna som Naturvårdsverket gjorde 2023 föreslår myndigheten att länsstyrelserna får ett regeringsuppdrag och finansiella resurser för att ta fram regionala planeringsunderlag med områden som är värdefulla för friluftslivet. Jag och mitt parti ser att ett sådant uppdrag skulle stärka friluftslivets position och det systematiska arbetet med målen. Därför bör regeringen bör uppdra åt länsstyrelserna att fram regionala planeringsunderlag med områden som är värdefulla för friluftslivet.

15. Värnandet av friluftslivet, punkt 11 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9 samt
avslår motion

2025/26:2820 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

En god tillgång till naturen med mångfald och hög kvalitet över hela landet är en förutsättning för ett starkt och varierat friluftsliv. Samhällsplanering och markanvändning behöver därför ta hänsyn till friluftslivets behov och tillgång

till attraktiva natur- och kulturlandskap. För det behövs ett juridiskt ramverk som skyddar ömtålig mark från missbruk och alltför hård exploatering och åverkan.

För att de tätortsnära skogarnas värden för friluftsliv och rekreation ska kunna tas tillvara i fysisk planering, behöver Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket få i uppdrag att komplettera sina geografiska kunskapsunderlag. Friluftsinfrastruktur – som stigar, leder, grillplatser och tillgänglighetsanpassade områden – måste integreras med data om natur- och kulturmiljövärden. Det stärker beslutsunderlaget och gör det enklare att planera för ett friluftsliv nära platserna där människor bor.

16. Sanering av förorenade områden, punkt 12 (S)

av Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 47 och 48 samt avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 8 och

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 19.

Ställningstagande

PFAS-förorenade områden är ett växande problem i vårt samhälle. Idag finns närmare 90 000 identifierade områden där marken är förorenad av miljögifter, varav en stor del kan vara förorenade av PFAS. Naturvårdsverket varnar för att dessa områden är en av de största källorna till fortsatt spridning till vårt dricksvatten. Det är av största vikt att dessa områden tas om hand. För en effektiv och rättvis ansvarsfördelning är det viktigt att säkerställa att principen om att förorenaren betalar följs. Vi vill därför tillsätta en utredning som ser över hur vi på bästa och snabbast möjliga sätt säkerställer detta. För att påskynda sanering och bättre ta vara på de medel som avsätts behöver innovation och utveckling av nya saneringsmetoder stimuleras. Regeringen bör därför ta initiativ till sådana åtgärder.

17. Sanering av förorenade områden, punkt 12 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 19 och
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 47 och 48.

Ställningstagande

PFAS-förorenade områden är ett växande problem i vårt samhälle. Idag finns närmare 90 000 identifierade områden där marken är förorenad av miljögifter, varav en stor del kan vara förorenade av PFAS. Naturvårdsverket varnar för att dessa områden är en av de största källorna till fortsatt spridning till vårt dricksvatten. Det är av största vikt att dessa områden tas om hand.

För en effektiv och rättvis ansvarsfördelning är det viktigt att säkerställa att principen om att förorenaren betalar följs. Vi vill därför tillsätta en utredning som ser över hur vi på bästa och snabbast möjliga sätt säkerställer detta.

För att påskynda sanering och bättre ta vara på de medel som avsätts behöver innovation och utveckling av nya saneringsmetoder stimuleras. Regeringen bör därför ta initiativ till sådana åtgärder.

18. Sanering av förorenade områden, punkt 12 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 19 och
avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 8 och
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 47 och 48.

Ställningstagande

Jag och mitt parti vill se ett förbud mot att släppa ut PFAS till våra vattendrag, exempelvis genom att dränera annan förorenad mark och därmed leda föroreningarna till närmaste vattendrag. När PFAS hamnar i våra sjöar, vattendrag och hav kommer vidare sanering i stort sett att omöjliggöras, något som självklart är oacceptabelt med ämnen som inte kan brytas ned. Skyddet av våra dricksvattentäkter behöver skärpas. Detta gäller förutom ytvattentäkter och grundvattentäkter även åsar och naturgrusavlagringar där grundvatten och ytvatten kan blandas och filtreras.

19. Handlingsplan för sanering av PFAS, punkt 13 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 7.3 och

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29.

Ställningstagande

Det behövs en nationell kraftsamling i arbetet mot PFAS-föroreningar. Regeringen behöver arbeta internationellt med att breda förbud mot PFAS-molekyler ska införas och denna process behöver gå snabbare än vad den gör idag. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på en handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda utfasning av PFAS samt sanering av PFAS i mark och vatten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen tillkänna.

20. Miljöövervakning, punkt 15 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 49 i denna del och

avslår motion

2025/26:543 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S).

Ställningstagande

Fiskar och marina däggdjur är beroende av ljud för kommunikation, orientering och reproduktion, men den bullermatta som skapats av mänskliga aktiviteter stör deras livsmönster. I värsta fall kan djur inte hitta föda eller partner. Fartygstrafiken i särskilt känsliga delar av Östersjön behöver därför styras om till mindre känsliga områden.

Förutom fartygstrafik skapas kraftiga bullernivåer av byggnation, pålning och sprängning till havs. Flera länder har redan infört normer, men Sverige ligger efter. Miljöpartiet vill därför, i likhet med Miljömålsberedningen, att Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att fastställa miljö kvalitetsnormer för både kontinuerligt undervattensbuller och impulsiva bullerkällor senast 2026. Sverige bör också omgående implementera de tröskelvärden för undervattensbuller som tagits fram på EU-nivå.

Undervattensbuller måste även beaktas i havsplaneringen och i tillståndsprövningen av verksamhet till havs. Sverige behöver dessutom intensifiera det internationella samarbetet för att utveckla kunskapen och regelverken kring bullrets effekter på marina ekosystem.

21. Lagstiftningsfrågor, punkt 16 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 47 och

avslår motion

2025/26:657 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Artskyddsutredningen presenterade 2021 sitt betänkande Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51). Utredningen hade i uppdrag att se över artskyddsförordningen och föreslå åtgärder för att nå ett regelverk som rättssäkert och effektivt skyddar arter. Många av förslagen skulle stärka naturvårdsarbetet och möjligheterna att uppnå våra miljömål. Jag och mitt parti anser att förslagen till största delen skulle bidra till ett bättre och mer

rättssäkert artskydd och att de bör genomföras. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en proposition som innehåller huvuddelen av förslagen i SOU 2021: 51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar som stärker skyddet av arter.

22. Rovdjursfrågor, punkt 17 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 53 och
avslår motion
2025/26:2895 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Regeringen har, trots forskarnas rekommendationer, beslutat att sänka referensvärdet (dvs. det antal individer som vargstammen behöver bestå av för att överleva långsiktigt) från 300 till 170. Världsnaturfonden har konstaterat att som jämförelse har många europeiska länder betydligt fler vargar. I Tyskland finns ca 1 300, i Polen ca 1 000 och i Spanien runt 2 000 vargar. För att en vargstam på 170 individer långsiktigt ska klara sig krävs att en mängd faktorer ska vara lyckosamma trots att vi har en vargstam som starkt lider av inavel, vilket begränsar reproduktionen och ökar risken för sjukdomar och defekter. Det förutsätter därutöver kostsammare åtgärder för att bevaka, flytta och skydda enskilda individer och riskerar att försvåra skyddsjakten. Ett kraftigt sänkt referensvärde kan även leda till rättsprocesser då ett sådant beslut riskerar att inte vara förenligt med EU:s art- och habitatdirektiv som ska säkra att alla arter har en gynnsam bevarandestatus i medlemsländerna.

Tidigare forskning har visat att det krävs minst 300 vargar, plus att minst en varg vandrar in från öst (Finland eller Ryssland) vart femte år och reproducerar sig. Jag och mitt parti anser att det enda rimliga förhållningssättet när vi förvaltar våra rovdjur är att vetenskapen och forskarna, inte politiker, bedömer hur stora stammarna av våra rovdjur behöver vara för att de långsiktigt ska ha en gynnsam bevarandestatus. Våra stora rovdjurs referensvärde, inklusive vargens, ska baseras på forskarnas rekommendationer och vara förenliga med EU:s art- och habitatdirektiv. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

23. Skydd av fåglar, punkt 18 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Hur den svenska artskyddslagstiftningen ska förenas med ett levande svenskt skogsbruk har länge debatterats. En anledning till att artskyddsbestämmelserna varit så omdebatterade på senare år är att förekomsten av arter som regleras av lagstiftningen är så hög. När det gäller vilken påverkan dagens skydd av fåglar har på skogsbruket är den frågeställningen mer komplex eftersom den är beroende av EU-direktiv, men här har ändå skogsutredningen (SOU 2025:93) lämnat förslag som förefaller gå i rätt riktning. Konkret föreslås att det ska upprättas en nationell förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredställande nivå och att där också ska framgå vilken hänsyn eller vilka åtgärder som behövs för att bevara eller återupprätta berörda populationer. Förteckningen ska användas som en gemensam vägledning för de myndigheter som tillämpar regler till skydd för fåglar och utredarens förhoppning är att det ska leda till att regelverket blir mer ändamålsenligt, förutsägbart och proportionerligt.

24. Strandskydd, punkt 20 (S)

av Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 86 och
avslår motionerna

2025/26:1736 av Marie Nicholson (M),

2025/26:3184 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 7 och 8,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23,

2025/26:3329 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 2 och 4,
2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39 samt
2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

För att värna både strandskyddet och landsbygdens utvecklingsmöjligheter bör reglerna om strandskydd differentieras utifrån landets varierande tillgång till sjöar och stränder, liksom efter befolkningstäthet och exploateringsstryck. I tätbefolkade områden måste strandskyddet vara starkare än i dag. I glesbefolkade områden måste möjligheterna att bygga strandnära utökas. Hänsyn måste tas till de risker som finns med strandnära bygge, inte minst i klimatförändringarnas spår.

Mot denna bakgrund ser vi stora farhågor med den strandskyddsutredning (dir. 2025:59) som regeringen tillsatte i juni 2025. Utredningsuppdraget ser ut att bana väg för att privatisera våra stränder. Det utgör ett direkt hot mot allemansrätten och ökar utsattheten för översvämningar.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen presenterade ett förslag som både värnade allemansrätten och gav landsbygden möjlighet att utvecklas. Förslaget möjliggjorde strandnära bostäder och företagande på landsbygden, samtidigt som skyddet där trycket är högt, exempelvis i storstäder och områden med höga naturvärden, stärktes.

25. Strandskydd, punkt 20 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39 samt

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6 och
avslår motionerna

2025/26:1736 av Marie Nicholson (M),

2025/26:3184 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 7 och 8,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23,

2025/26:3329 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 2 och 4 samt

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 86.

Ställningstagande

Strandskyddet är avgörande för friska ekosystem och för att bevara allemansrätten. Det är ofta beskrivet som ett hinder för byggande eller som ett skydd för friluftslivet, men det är också en av Sveriges viktigaste miljölagar. Stränder är artrika miljöer som används av både land- och vattenlevande arter. Insekter behöver grunda vatten för äggläggning och yngelutveckling, och kommersiellt viktiga arter som torsk och rödspotta är beroende av grunda bottnar som barnkammare och skafferier. Vegetationen binder kol och skapar livsmiljöer. Vi anser därför att strandskyddet måste stärkas, inte försvagas – för ekosystemens överlevnad, klimatanpassning, allemansrätten och människors tillgång till stränder.

Regeringen har under mandatperioden försvagat strandskyddet och flera försämringar är annonserade. Efter den senaste lagändringen står små sjöar och vattendrag helt utan strandskydd. Det motsvarar 11 procent av Sveriges yta som nu saknar ett av våra mest effektiva miljöskydd. Att avskaffa det generella strandskyddet är ett enormt risktagande i fråga om framtida generationers tillgång till stränder och för växt- och djurlivet. Strandskyddet är en grundläggande del av Sveriges allmänna naturskydd, och att avveckla enorma ytor skyddade områden vore ett steg i helt fel riktning i ett läge när ett starkt naturskydd behövs mer än någonsin.

Den biologiska mångfalden är på brant nedgång över hela världen, och trenden är mycket påtaglig även i Sverige. Möjligheterna att uppfylla de åtaganden vi har gentemot EU:s ramdirektiv för vatten, som anger vad EU-länderna minst ska klara när det gäller vattenkvalitet och tillgång på vatten, har kraftigt försvårats. Slutsatsen måste vara att strandskyddet behöver vara generellt för att få önskad effekt. Vi vill att regeringen återställer strandskyddet och återinför strandskydd vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag och vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975. Vi gör det möjligt att utöka och förtydliga dispensregler för exempelvis anlagda vatten samt underlättar för vattenbruket utan att försvaga miljöskyddet.

26. Strandskydd, punkt 20 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3184 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 7 och 8 samt

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 23 och avslår motionerna

2025/26:1736 av Marie Nicholson (M),
2025/26:3329 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 2 och 4,
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 86,
2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39 samt
2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

För Centerpartiet är det en självklarhet att hela Sverige ska kunna växa och utvecklas. I dag hindras utvecklingen på många håll av ett stelbent strandskydd. Det drabbar människor som vill bygga sitt hus nära ett vattendrag. Det försvårar för landsbygdsföretag att utveckla sin verksamhet. Det sätter käppar i hjulet för kommuner som vill stärka sin attraktivitet. När det gäller strandskyddet har flera utredningar, bl.a. den som Centerpartiet var med och tillsatte under förra mandatperioden, pekat på möjliga lösningar för en mer flexibel lagstiftning.

Regeringen bör genomföra strandskyddsreformen så att det lokala inflytandet stärks och det generella strandskyddet vid anlagda vatten, små insjöar och mindre vattendrag upphävs. Ett nytt begrepp bör införas, strandnära utvecklingsområden, som automatiskt ersätter tidigare LIS-områden (områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen). Kommuner ska ha möjligheten att införa strandnära utvecklingsområden genom en översiktsplan. De särskilda skälen för dispens i strandnära utvecklingsområden behöver också utökas. Undantagen för de areella näringarna ska utvecklas.

I takt med klimatförändringarna kommer behovet av klimatanpassningsåtgärder också att öka för att skydda befintlig bebyggelse. Många av dessa åtgärder kommer att behöva vidtas i strand- och kustnära lägen, för att exempelvis förebygga konsekvenserna av stigande havsnivåer. Därför anser jag och mitt parti att det ska bli enklare att vidta klimatanpassningsåtgärder längs stränderna och menar att det finns behov av att tydliggöra när dispens för detta kan ges.

27. Åtgärder för att minska påverkan på havet, punkt 21 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 34 och
avslår motionerna

2025/26:1906 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:2653 av Louise Eklund (L).

Ställningstagande

Vänsterpartiet konstaterar att nuvarande åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen och havsmiljöförvaltningen samt jordbruksstöden är otillräckliga när det gäller åtgärder för att minska näringstillförseln till våra vattenmiljöer. I regeringens Livsmedelsstrategin 2.0, som presenterades 2025, saknas därutöver helt sikte på hur vi uppnår en hållbar livsmedelskedja i enlighet med riksdagens antagna miljömål.

När åtgärdsprogrammet för havsmiljön togs fram utgick man från att åtgärderna i vattenförvaltningens åtgärdsprogram skulle minska tillförseln av näringsämnen från land tillräckligt. Så är inte fallet. Bristen på fysiska landåtgärder är påtaglig och åtgärder i havet är utredande och kunskapsuppbyggande men inte fysiska. Det saknas därmed fysiska åtgärder som förbättrar tillståndet. Regeringen bör se till att åtgärdsprogram inom vatten- och havsmiljöförvaltning samt den strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik samordnas så att de innehåller de åtgärder som krävs för att minska näringsämnestillförseln till nivåer som möjliggör en vattenmiljö fri från övergödning.

28. Skydd av ekosystem, punkt 22 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 25 och
avslår motion

2025/26:1046 av Jamal El-Haj (-) yrkande 6.

Ställningstagande

Ett stärkt arbete med att restaurera våtmarker kan ge många positiva effekter även när det gäller klimatanpassningsarbetet, inte minst för att reglera grundvattennivåer och stärka befintliga dricksvattenresurser men också för att reglera vattenflöden för att minska risken för både översvämningar under blöta perioder och torka under torra perioder. Jag och mitt parti anser därför att arbetet med att anlägga och restaurerar våtmarker i klimatanpassningssyfte behöver stärkas.

29. Kalkning, punkt 23 (S)

av Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 74 och

avslår motion

2025/26:778 av Lena Bäckelin (S).

Ställningstagande

En stor del andel av våra sjöar och vattendrag är drabbade av försurning. Den kontinuerliga kalkningen av försurade sjöar och vattendrag har därför varit avgörande för att fungerande ekosystem har kunnat återskapas och fiskbestånden kunnat återhämta sig. Regeringens nedskärningar i anslaget till kalkning har lett till att budgeten inte räckt till för att täcka behoven. Flera årtionden av naturvårdsarbete riskerar nu att kastas bort. Vi socialdemokrater kräver därför att regeringen säkerställer att den nödvändiga kalkningen av försurade sjöar och vattendrag kan fortsätta.

30. Utfasning av skadliga subventioner, punkt 24 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Många subventioner inom exempelvis jordbruk, skogsbruk och fiske bidrar till ökad exploatering av resurser som skadar livsmiljöer för många arter. Enligt Kunming–Montrealramverket ska dessa skadliga subventioner identifieras och hållbara alternativ istället stödjas. Regeringen bör återkomma med ett

förslag på en handlingsplan för hur subventioner som är skadliga för biologisk mångfald kan fasas ut och hur hållbara alternativ i stället kan stödjas.

Särskilt yttrande

Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter, punkt 1 (S)

Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S) anför:

Vi socialdemokrater välkomnar förslaget om att regelverket för invasiva främmande arter skärps. Vi står därmed bakom utskottets ställningstagande att riksdagen bör godkänna förslaget om skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter. Flera remissinstanser har dock framhållit att det straffbara området bör utökas till oaktssamhetsbrott av normalgraden. Vi delar denna bedömning och anser att både aktsamhetskravet och straffskalan bör ses över för att säkerställa att lagstiftningen på ett effektivt sätt bidrar till att förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Avgörande för om regelverket ska få avsedd effekt är dock att tillräckliga budgetmedel avsätts och att spridningen inte tillåts gå för långt. Vi konstaterar att anslaget för bekämpning av invasiva främmande arter på land helt togs bort 2023 när budgeten minskades från 55 miljoner kronor 2022 till 0 kronor. Även anslagen för bekämpning av invasiva främmande arter till havs har reducerats kraftigt. I budgeten för 2025 minskade regeringen anslaget med 80 procent, från 50 till 10 miljoner kronor. Till skillnad mot regeringen har vi därför tidigare under riksmötet lämnat förslag om en högre nivå för detta arbete än vad regeringen gick fram med i årets budgetproposition. Vi redogör närmare för vårt förslag i denna del i kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. och i vårt särskilda yttrande i betänkande 2025/26: MJU1 Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

Vi vill också understryka att vi i vår kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. yrkande 83 har föreslagit att arbetet med att bekämpa invasiva främmande arter ska stärkas, både på land och i vatten. Där lyfter vi även fram behovet av att snabbt kunna beteckna och hantera nya invasiva främmande arter för att förhindra spridning i ett tidigt skede.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:41 Skärpningar av regelverket för invasiva främmande arter:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inregränslagen (1996:701).

Följdmotionen

2025/26:3845 av Stina Larsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av det skärpta regelverket och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur andra myndigheter kan bistå Tullverket vid kontroller och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur regelverk kan utvecklas för att bättre skydda mot spridning av invasiva främmande arter i havsmiljö och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:69 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna att ta ett långsiktigt ansvar för skötsel och underhåll av vandringsleder på statlig mark och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:149 av Eric Palmqvist (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska ståndpunkten bör vara att utverka ett nationellt undantag från EU:s fridlysning av den vitkindade gåsen då den inte längre kan anses vara skyddsvärd i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:200 av Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över de skånska nationalparkerna och naturreservatens bevarande samt utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V):

- 7.3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda utfasning av PFAS samt sanering av PFAS i mark och vatten och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda sanering av PFAS i mark och vatten.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att statliga bolag och myndigheter ges i uppdrag att intensifiera arbetet med att sanera områden förorenade av PFAS och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:340 av Bo Broman och Eric Westroth (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra cykelförbud på privat mark med vandringsleder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:390 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att tillsammans med andra berörda myndigheter såsom Trafikverket, Naturvårdsverket och länsstyrelserna samordna och vidta åtgärder mot spridning av växtarter som inte klassas som invasiva främmande arter men som har en kraftig spridning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:391 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en revidering av EU:s fågeldirektiv i syfte att möjliggöra en reglerad och mer effektiv förvaltning av skarv, inklusive införande av allmän jakt i Sverige, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:541 av Inga-Lill Sjöblom (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att starta ett svenskt nationellt pilotprojekt för kartläggning av deponier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:543 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Hjälmaren bör ingå i det nationella miljöövervakningsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:553 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av långsiktig och effektiv förvaltning av skyddad natur, samt om att svensk natur är en central folkhälsoresurs, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:559 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att vidta lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemen med gifttunnorna i Bottenhavet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:611 av Lars Isacson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet bör differentieras för att möjliggöra mer byggnation i attraktiva lägen på landsbygd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:652 av Peder Björk m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en nationellt ledd saneringsinsats av gifttunnorna i Sundsvallsbukten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:657 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för att inom ramen för europeisk lagstiftning tillämpa en mer flexibel artskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:762 av Peter Hedberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en ökad kunskap hos fastighetsägare och allmänhet om de invasiva främmande arterna och att åtgärderna för att stoppa deras spridning måste vara effektiva och ändamålsenliga och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:775 av Lena Bäckelin och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör se över behovet av att åtgärda eftersatt förvaltning samt långsiktigt sköta och

skydda våra nationalparker, naturreservat och annan värdefull natur, i ljuset av de nedskärningar som gjorts, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:778 av Lena Bäckelin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en samordnad kalkningsstrategi för hela landets vattendrag och om att se över adekvata resurser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:802 av Mikael Larsson och Stina Larsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bekämpning av ogräsen stånds, renkavle och hönshirs och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:807 av Mikael Larsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bildande av naturreservat och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att noga analysera och utreda vilka siffror man har över skyddet av natur i Sverige så att de stämmer överens med verkligheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:835 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att sanera Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:836 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör göra en översyn av reglerna för Natura 2000-områden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:841 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Öresund till marint skyddsområde och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Öresund till biosfärområde och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:881 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta Blekinges första nationalpark, benämnd Tromtö-Blekinge skärgårdsnationalpark, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:922 av Linus Sköld m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera strandskyddet så att regionala behov kan beaktas och så att det blir möjligt att bygga strandnära på attraktiva platser där exploateringsgraden är låg eller där förtätning är möjlig utan att allemansrätten äventyras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1046 av Jamal El-Haj (-):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydd och återställning av ekosystem – skogar, hav, våtmarker och biologisk mångfald – ska ses som en grundpelare i klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1121 av Anne-Li Sjölund (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa mördarsnigeln som en nationellt invasiv art och ta fram en nationell strategi för bekämpning och förebyggande av dess spridning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1124 av Ulrika Heie (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skötselavtal ska finnas när naturreservat inrättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommersiellt missbruk av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1185 av Caroline Högström och Mikael Damsgaard (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka förutsättningarna för kommuner att snabbare få tillgång till myggbekämpning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utöka och i större utsträckning ge flexibla tillstånd för myggbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1186 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över det generella strandskyddet och att regelverket bör vara olika strikt i olika delar av landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1275 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att reformera strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1329 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och lämpligheten när det gäller utsättning av myskoxe i den svenska fjällvärlden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1389 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att till fullo utnyttja de möjligheter som finns enligt EU-rätten att klassa vatten som kraftigt modifierat vatten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1440 av Patrik Lundqvist m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av ett långsiktigt samarbete mellan olika aktörer för att ta fram en gemensam strategi för bekämpning av översvämningsmyggor på särskilt utsatta platser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att ge långsiktiga och flexibla tillstånd för bekämpning av översvämningsmyggor som inte begränsar sig till tidigare förekomst av larver utan tar hänsyn till framtida risk för förekomst, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1453 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta i regelverket för strandskyddet för att möjliggöra att ersätta befintlig bebyggelse inom strandskydd utan att fastna i byråkrati och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1458 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utvärdera Sveriges naturreservat i syfte att se över om skogsmark inom reservaten som inte uppfyller bevarandekriterierna för skyddsvärd mark i stället bör lyftas bort från reservaten och återgå till skogsproducerande mark och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1495 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett generellt, men tidsbegränsat, undantag från

strandskyddet i kommuner som upplever en stadig befolkningsminskning, i syfte att öka kommunernas attraktivitet och motverka ytterligare utflyttning, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1521 av Emma Ahlström Köster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta fram en nationell strategi för att långsiktigt stärka och säkra binas och andra pollinatörers överlevnad, med särskilt fokus på både vilda och odlade arter, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge kommunerna incitament att minska artfattiga gräsytor och i stället skapa blommande miljöer, såsom ängsmarker, blommande kantzoner, buskage och bibatterier i stads- och tätortsmiljöer, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1529 av Emma Ahlström Köster (M):

- 2.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förstärka bötesnivåer för nedskräpning, eldning på fel plats och annan överträdelse av allemansrättens grundprincip: inte störa, inte förstöra, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att överväga att förstärka bötesnivåer för eldning på fel plats och annan överträdelse av allemansrättens grundprincip: inte störa, inte förstöra.

2025/26:1625 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett nationellt stöd till vattenverk för rening av PFAS från dricksvatten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1652 av Ludvig Ceimertz (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge kommunerna stort inflytande över strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att möjliggöra ett flexibla strandskydd med möjlighet för kommuner att besluta om tidsbestämda dispenser vid olika former av arrangemang och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1725 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning i syfte att upphäva det generella strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1736 av Marie Nicholson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett särskilt undantag i strandskyddslagstiftningen för bastubad och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1856 av Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra ansvarsfördelningen mellan stat, regioner, kommuner och privata markägare för bekämpning och förebyggande åtgärder mot invasiva arter som parkslide i enlighet med EU-förordningen 1143/2014 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en nationell handlingsplan eller stärkt nationell riktlinje som beskriver kontroll, tidig upptäckt, riskbedömning och åtgärdsprioritering för parkslide och liknande invasiva växter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att det finns lättillgänglig vägledning och stöd till kommuner, fastighetsägare och markförvaltare om bästa metoder för att hindra spridning, hantera jord och avfall med plantskräp och rotmaterial samt förebygga att parkslide sprids via bygg- eller markarbeten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1906 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att vidta fler åtgärder för att minska övergödningen i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1914 av Magnus Manhammar (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige till 2030 ska skydda 30 procent av sina marina områden och av de skyddade områdena ska en tredjedel vara strikt skyddade, motsvarande 10 procent, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att vidta åtgärder för att stärka tillsynen och efterlevnaden av skyddade marina områden, med särskilt fokus på att motverka olagligt fiske och annan miljöskadlig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att säkerställa att marina skyddade områden förvaltas på ett sätt som gynnar både biologisk mångfald och hållbart nyttjande av marina resurser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2075 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetet med att se över möjligheten att få bort den invasiva arten stenmården, genom bättre samordning och intensifiering av arbetet snarast, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2096 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över reglerna för ersättning för Natura 2000-områdena och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2097 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att genomföra en kunskapshöjande insats för att alla i Sverige ska veta vad allemansrätten verkligen innebär så att missbruket av allemansrätten kan upphöra och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2161 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till en rimlig balans mellan allemansrätten och markägarnas intressen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn avseende möjlighet till eventuell ersättning vid uppkomna skador i naturen för markägaren i sammanhanget allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att i sammanhanget allemansrätten införa begränsning av kommersiell verksamhet utan avtal med markägaren och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2249 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att minska strandskyddet vid bostadsbyggnation och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2260 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över biotopskyddet i syfte att underlätta för landets privata markägare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2262 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över om länsstyrelsen inom ramen för sitt tillsynsarbete har rätt att föra register över anonyma tips om ”misstänkta tjuvjägare” och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2286 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för förändrad skyddsstatus för skarv i EU och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2338 av Olle Thorell m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att förebygga och bekämpa massförekomst av översvänningsmygg även i nya riskområden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2341 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att anpassa och skyndsamt minska vargstammen till 170 vargar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2348 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta regelverket för att snabbare och lättare kunna upphäva naturreservat och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2350 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bättra samordna och intensifiera arbetet med att få bort den invasiva arten stenmård och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2469 av Ludvig Ceimertz (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge kommunerna stort inflytande över strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att möjliggöra ett flexiblere strandskydd med möjlighet för kommuner att besluta om tidsbestämda dispenser vid olika former av arrangemang och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2494 av Anna af Sillén och Ann-Sofie Lifvenhage (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att besluta om minsta antal för att säkra gynnsam bevarandestatus för djur som riskerar att skada lantbruk och fiskerinäring och för att tillåta jakt på överskjutande antal djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2504 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att reformera strandskyddet och stärka äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2564 av Oliver Rosengren m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att reformera det generella strandskyddet samt att överväga att ge kommunerna möjlighet att belägga specifika områden med strandskydd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2638 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram ett beslutsunderlag inför ett ställningstagande rörande myskoxens framtid i den svenska fjällvärlden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2643 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myskoxen ska ges ett formellt stöd i form av klassificering som statligt vilt enligt 33 § i jaktförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2653 av Louise Eklund (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett fördjupat samarbete kring miljö- och fiskefrågorna inom Östersjöstaternas råd (CBSS) och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2764 av Christofer Bergenblock och Anders Karlsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en genomgripande reformering av strandskyddslagstiftningen i syfte att möjliggöra byggnation i strandnära lägen på Sveriges landsbygder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige globalt och inom EU ska verka för tydliga målsättningar för att uppnå hållbara produktions- och konsumtionsmönster som stärker den biologiska mångfalden, minskar det globala ekologiska fotavtrycket samt fördelar miljöutrymmet rättvist, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige globalt och inom EU ska verka för att säkerställa att offentliga och privata finansiella medel bidrar till att bevara och stärka den biologiska mångfalden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige globalt och inom EU ska verka för att grundläggande principer för deltagande, miljömässig och social rättvisa samt mänskliga rättigheter ska tillämpas vid såväl exploatering som skydd och restaurering av naturområden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta ett naturpolitiskt ramverk motsvarande det nuvarande klimatpolitiska ramverket och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa ett nytt etappmål om minst 30 procent representativt skydd av svensk natur till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett etappmål bör införas med målsättning om att alla formellt skyddade områden senast 2030 ska förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de naturvärden de syftar till att bevara, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett etappmål bör införas med målsättning om att all mark inom statligt skyddade områden som är möjlig att restaurera till naturtyp enligt art- och habitatdirektivet ska vara restaurerad till naturtyp, eller att sådan restaurering ska vara påbörjad, senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att tillse att Sveriges rapportering till EU enligt art- och habitatdirektivet ska utgå från referensarealer som baseras på vetenskaplig grund om vad som ekologiskt krävs och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett etappmål bör införas med målsättningen att restaureringsåtgärder ska genomföras senast 2030 för minst 30 procent av de i Sverige förekommande naturtyper enligt EU:s restaureringsförordning som inte är i gott tillstånd, restaureringsåtgärder ska genomföras senast år 2040 för minst 60 procent och restaureringsåtgärder ska genomföras

- senast år 2050 för minst 90 procent av respektive grupp av dessa naturtyper och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett etappmål bör införas med målsättning att mångfalden av vilda pollinatörer ska förbättras och populationer av vilda pollinatörer ska påvisa en ökande trend senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett etappmål bör införas med målsättning om att förutsättningarna för biologisk mångfald senast 2030 har förbättrats påtagligt genom bevarad, restaurerad eller återskapad grön infrastruktur i den omfattning som anges i länsstyrelsernas handlingsplaner och andra beslutade planer och strategiska dokument om grön infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på handlingsplan för hur subventioner som är skadliga för biologisk mångfald kan fasas ut och hur hållbara alternativ i stället kan stödjas och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i bildandet av nya och utvidgade nationalparker och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör anta etappmål för skydd av tätortsnära natur och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att tillse att inventering och kartering genomförs för att kartlägga kvarvarande natur- och urskogar samt övriga skogar med höga naturvärden i Sverige i syfte att dessa skyddas, restaureras eller förvaltas för att gynna den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
 34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att åtgärdsprogram inom vatten- och havsmiljöförvaltning samt strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik samordnas så att de innehåller de åtgärder som krävs för att minska näringsämnestillförseln till nivåer som möjliggör en vattenmiljö fri från övergödning och tillkännager detta för regeringen.
 47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en proposition innehållande huvuddelen av förslagen i SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar, som stärker skyddet av arter, och tillkännager detta för regeringen.
 53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att våra stora rovdjurs referensvärde, inklusive vargens, ska baseras på

forskarnas rekommendationer och vara förenliga med EU:s art- och habitatdirektiv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2820 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt länsstyrelserna att ta fram regionala planeringsunderlag med områden värdefulla för friluftslivet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges engagemang i internationellt samarbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett långsiktigt arbete för att bevara en god status på redan skyddad natur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett nytt stöd för skydd av hotade arter på enskilt ägd mark och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd av marina ekosystem och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för ålgräsängar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig pollinatörsövervakning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av en kunskapsbaserad strategi för att bekämpa invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklande av fler angreppssätt och nytänkande kring bekämpning av invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer samordnat arbete mot främmande invasiva arter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur de mest kontaminerade vattentäkterna kan saneras från sitt förhöjda PFAS-innehåll och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer ändamålsenligt, förutsägbart och proportionerligt skydd av fåglar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om implementeringen av EU:s naturrestaureringslag och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över EU:s fågeldirektiv så att det anpassas efter arternas utveckling och underlättar jakten på vanliga fåglar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2849 av Markus Wiechel (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för att öka möjligheten för kommuner att godkänna strandnära byggnation och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2895 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att genomföra en översyn av relevanta nivåer på Sveriges rovdjursstam och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3088 av Markus Wiechel och Göran Hargestam (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag för att uppmuntra bottentvätt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3184 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli enklare att vidta klimatanpassningsåtgärder längs stränderna och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare reformer av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla lättnader i strandskyddet bör genomföras för att ge möjlighet till utveckling av boende och näringsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3314 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottsrubriceringen Citesbrott för de brott som relaterar till överträdelse av de straffsanktionerade förbuden i Citesförordningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på kunskapsuppbyggnad om de regler som gäller för handel med vilda djur och växter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artbestämning av vilda arter av djur och växter som omfattas av artskyddsförordningen samt delar och produkter av dessa fortsatt ska ske vid varje importtillfälle och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3329 av Camilla Brunsberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ytterligare stärka kommunernas beslutanderätt och självbestämmande i strandskyddsärenden, särskilt i redan bebyggda och planlagda områden, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att säkerställa en mer förutsägbar och mindre restriktiv tillämpning av strandskyddsreglerna vid dispensprövning och detaljplanering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att begränsa länsstyrelsens möjligheter att utöka strandskyddet till 300 meter till väl motiverade undantagsfall och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att genomföra en samlad översyn av strandskyddet i syfte att förenkla regelverket, öka rättssäkerheten och påskynda bostadsbyggandet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3370 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunernas ansvar för att öka andelen skyddad natur och antalet skyddade biotoper och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödet för gröna städer ska utvecklas så att det bidrar till att bibehålla och stärka urbana ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa invasiva arter och stärka den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöövervakningen med avseende på vattenförvaltningen behöver stärkas, exempelvis genom att skärpa tillsynen av dricksvattentäkter och provtagning av mark nära vatten och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppströmsarbetet för att förhindra förorening av grund- och ytvatten behöver öka och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot att släppa ut PFAS i vatten och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regler för vilka kemiska ämnen som inte ska få hanteras nära dricksvattentäkter och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska utreda ett särskilt stöd till de va-bolag som behöver införa ytterligare rening av dricksvattnet för att nå Livsmedelsverkets gränsvärde för PFAS i dricksvattnet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs ökad kunskap om och kartläggning av var utsläppen till vattenmiljön av PFAS sker och att systematiserad information om dessa utsläpp bör upprättas och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta ett större ansvar för att skyndsamt se till att PFAS-kontaminerad mark åtgärdas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en finansierad nationell handlingsplan mot föroreningar i mark och vatten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet med våtmarker i syfte att reglera grundvattennivåer för att stärka befintliga dricksvattenresurser och att reglera vattenflöden för att minska risken för både översvämningar under blöta perioder och torka under torra perioder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket tillsammans med andra berörda myndigheter ska

peka ut åtgärder som är speciellt viktiga för klimatanpassning och förebyggande av katastrofer i förslaget till en ny nationell naturrestaureringsplan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

194. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre utsträckning och takt återställa våtmarker, både i jordbrukslandskapet och i skogsmark, samt analysera den tekniska och hållbara potentialen för ökad kolinlagring vid återvätning av dikade torvmarker och andra naturbaserade klimatlösningar och tillkännager detta för regeringen.
195. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den lokala kapaciteten att implementera åtgärder för ökad kolinbindning genom återvätning av mark och tillkännager detta för regeringen.
196. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en omfattande satsning på att återskapa kusternas och utsjöns skadade ekosystem för ekologisk funktionalitet och därigenom öka kolinlagring och tillkännager detta för regeringen.
197. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kolinbindningen genom att anta ett nationellt riksdagsbundet mål om att skydda 30 procent av våra landområden, hav och sötvatten med utgångspunkt i ett representativt urval av naturtyper och ekologisk funktion och tillkännager detta för regeringen.
199. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka och utveckla ersättningsarna till naturvårdande insatser för att uppnå en ökad kolinbindning och tillkännager detta för regeringen.
200. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en kontinuerlig utbetalningsmodell för markägare som ingått någon typ av skogsskyddsavtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utforma och ansvara för nationell samordning av bekämpning av invasiva växter respektive vattenlevande organismer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3430 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma och anta ett naturpolitiskt ramverk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3509 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ratificera det globala avtalet BBNJ om skydd av biologisk mångfald bortom nationell jurisdiktion och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3561 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa biotopskyddet på temporära stenhögar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga bestämmelser som gör det möjligt att finansiera och planera för framtida restaurering av de områden som blivit påverkade av gruvverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att återställandet och anläggandet av våtmarker intensifieras och att miljöhänsyn tas vid eventuell exploatering och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att säkerställa ett effektivt återställande av förorenade områden där förorenaren har betalningsansvaret, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera innovation och utveckling av nya saneringsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kalkning så att våra sjöar och vattendrag förblir livskraftiga ekosystem och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige snabbt bör implementera EU:s nya avloppsdirektiv för att förbättra avloppsvattenreningen och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för skötsel av naturreservat, nationalparker, vandringsleder m.m. och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara förekomsten av sammanlänkade skyddade naturområden och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet med att bekämpa invasiva främmande arter på både land och vatten samt beteckna nya sådana arter och tillkännager detta för regeringen.

84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en långsiktig miljöövervakning genom exempelvis nya metoder för övervakning och mätning av biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S):

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet vargar i Sverige ska ned till 170–270 individer samtidigt som gynnsam bevarandestatus bibehålls, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en havsmiljölag i enlighet med Miljömålsberedningens förslag i betänkande SOU 2020:83 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta ett havspolitiskt råd för att belysa effekter av beslutade och föreslagna styrmedel från ett brett samhällsperspektiv och identifiera politikområden där fler åtgärder behövs för att miljö kvalitetsmålen Hav i balans samt Levande kust och skärgård ska kunna nås, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det havspolitiska rådet ska utvärdera om inriktningen inom olika relevanta politikområden bidrar till eller motverkar möjligheten att nå Hav i balans samt Levande kust och skärgård, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett riksdagsbundet övergripande mål om att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030, i enlighet med det övergripande målet i Kunming-Montreal-ramverket inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besluta om ett etappmål för skydd av marina områden om att minst 30 procent av Sveriges territorialvatten och ekonomiska zon ska vara skyddat genom formellt områdesskydd eller andra effektiva bevarandeåtgärder till 2030 och att minst 10 procent ska ha strikt skydd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anslå tillräcklig finansiering för att takten i genomförandet av

- åtgärdsprogrammen ska öka för att dessa ska kunna genomföras i utsatt tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör få till uppgift att samverka med vattenmyndigheterna, Havs- och vattenmyndigheten och övriga berörda myndigheter i arbetet med genomförande av åtgärdsprogrammen enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och havsmiljöförordningen (2010:1341), i frågor och åtgärder som rör miljökvalitetsmålet Ingen övergödning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare ett kvantifierat etappmål om att våtmarker bör anläggas i en takt som motsvarar det behov som räknats fram av vattenmyndigheterna för att nå de utsläppsminskningar som krävs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska genomföras en långsiktig satsning på lokala åtgärdssamordnare och att länsstyrelserna därför bör få en instruktionsenlig uppgift att stödja den regionala åtgärdssamordningen för lokala havs- och vattenåtgärder, inklusive restaureringsåtgärder, och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ekosystembaserad havsförvaltning och en havsmiljölag och tillkännager detta för regeringen.
 37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten bör få ett nationellt samordningsuppdrag för invasiva växter och vattenlevande organismer likt det som finns för landlevande ryggradsdjur och tillkännager detta för regeringen.
 38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett starkt strandskydd är nödvändigt för människors tillgång till stränder och en bevarad och stärkt allemansrätt samt för att skydda strandzonens känsliga djur- och växtliv och tillkännager detta för regeringen.
 39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra strandskydd vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag och vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975 samt möjliggöra utökade och förtydligade dispensregler för exempelvis anlagda vatten samt att underlätta för vattenbruket utan att försvaga miljöskyddet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten bör tilldelas nationellt ansvar för att se till att miljöövervakningsdata om undervattensbuller lagras och görs tillgängliga, samt att gränsvärden för undervattensbuller tas fram, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket och länsstyrelserna ska ges i uppdrag att långsiktigt säkerställa att allemansrätten värnas, tillämpas och efterlevs, särskilt i områden med högt besöksstryck, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet ska bevaras och stärkas som ett skydd för både biologisk mångfald och friluftsliv och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddet för den biologiska mångfalden i våra skogar behöver stärkas för att inte riskera att minska tillgången till upplevelserika och artrika skogsområden för friluftslivet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statens medel via Naturvårdsverket för LONA-bidragen och dess fokus på satsningar som främjar attraktiv tätortsnära natur, friluftsliv och folkhälsa och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att prioritera stöd till kommuner för utveckling av friluftsinfrastruktur och naturvård i tätortsnära områden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga länsstyrelser ska ges i uppdrag att i samverkan med kommunerna ta fram handlingsplaner och program för skydd och utveckling av tätortsnära natur och friluftsinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild nationell satsning ska genomföras för att stärka skyddet av tätortsnära natur med fokus på ekosystemtjänster och folkhälsa och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tätortsnära skogar ska prioriteras i naturrestaureringsplanen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda mer natur och inrätta fler nationalparker och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vikten av att skötsel av naturreservat och nationalparker säkerställer en långsiktigt hållbar förvaltning och tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att integrera friluftsinfrastruktur i sina geografiska kunskapsunderlag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3780 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att basera Sveriges nationella plan för restaurering på vetenskap och fakta, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra ansvaret mellan olika relevanta aktörer inom rewilding och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ekonomiska incitament för rewilding och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera relevant lagstiftning i linje med restaureringslagens intention för att underlätta en effektiv implementering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att involvera svenska djurparker i arbetet med att stärka svenska hotade populationer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur arter såsom visent, skogsvildren och svart stork kan återintroduceras till Sveriges natur och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Häri genom föreskrivs att 29 kap. 2 c § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.2 c §¹

För otillåten hantering av en invasiv främmande art döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet *hanterar en invasiv främmande art på något sätt som beskrivs i artikel 7.1 a–h i förordning (EU) nr 1143/2014, och därigenom bryter mot förordningen eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 8 kap. 4 § första stycket 3 och andra stycket. Vid grov oaktsamhet ska det dömas till ansvar endast om gärningen har medfört skada på eller olägenhet för människors hälsa eller miljön eller risk för sådan skada eller olägenhet.*

För otillåten hantering av en invasiv främmande art döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet *bryter mot artikel 7.1 i förordning (EU) nr 1143/2014 genom att*

- 1. föra in en invasiv främmande art på Europeiska unionens territorium,*
- 2. hålla, föda upp eller transportera en invasiv främmande art,*
- 3. släppa ut en invasiv främmande art på marknaden,*
- 4. använda en invasiv främmande art eller utbyta sådana arter,*
- 5. tillåta att en invasiv främmande art reproducerar sig, växer eller odlas, eller*
- 6. släppa ut en invasiv främmande art i miljön.*

¹ Senaste lydelse 2018:1427.

Till ansvar enligt första stycket döms det inte om hanteringen är tillåten enligt barlastvattenlagen (2009:1165) eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 8 kap. 4 § första stycket 3 om att en invasiv främmande art inte får föras in i Sverige eller hanteras på ett sådant sätt som anges i första stycket 2–6.

Vid grov oaktsamhet ska det dömas till ansvar endast om gärningen har medfört skada på eller olägenhet för människors hälsa eller miljön eller risk för sådan skada eller olägenhet.

Till ansvar döms det inte om hanteringen är tillåten enligt barlastvattenlagen (2009:1165) eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2026.

2 Förslag till lag om ändring i inregränslagen (1996:701)

Häri genom föreskrivs att 2 § inregränslagen (1996:701)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Lagen är tillämplig endast på följande varor:

1. krigsmateriel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och produkter som avses i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,
2. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64),
3. skjutvapen, ammunition och ljuddämpare som avses i vapenlagen (1996:67) samt sådana vapen och andra föremål som anges i 1 kap. 3 § samma lag,
4. injektionssprutor och kanyler,
5. dopningsmedel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
6. springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nit-handskar, batonger, karatepinar, blydagg, spikkclubbor och liknande,
7. kulturföremål som avses i 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950),
8. hundar och katter för annat ändamål än handel,
9. spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker, teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat enligt alkohollagen (2010:1622), tobaksvaror och elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare vid kontroll av åldersgränsen i 5 kap. 19 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter vid kontroll av åldersgränsen i 21 § lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter samt lustgas vid kontroll av mängdbegränsningen och åldersgränsen i 7 § lagen (2025:621) om lustgas,
10. nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfä, fisk och reptiler,
11. andra djur än sådana som anges ovan och produkter av djur, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda,
12. barnpornografi enligt lagen (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi,
13. varor som avses i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,
14. sprängämnesprekursorer enligt artikel 5.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1148 av den 20 juni 2019 om saluföring och användning av
14. sprängämnesprekursorer enligt artikel 5.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1148 av den 20 juni 2019 om saluföring och använd-

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2024:733.

² Senaste lydelse 2025:622.

sprängämnesprekursorer, om ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 och om upphävande av förordning (EU) nr 98/2013, i den ursprungliga lydelsen, och 3 § lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer, *och*

15. explosiva varor som avses i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

ning av sprängämnesprekursorer, om ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 och om upphävande av förordning (EU) nr 98/2013, i den ursprungliga lydelsen, och 3 § lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer,

15. explosiva varor som avses i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, *och*

16. *invasiva främmande arter.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2026.

BILAGA 3**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
25. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:69	Josef Fransson (SD)	1
2025/26:149	Eric Palmqvist (SD)	3
2025/26:340	Bo Broman och Eric Westroth (båda SD)	
2025/26:390	Magnus Oscarsson (KD)	
2025/26:391	Roland Utbult (KD)	
2025/26:559	Jörgen Berglund (M)	
2025/26:611	Lars Isacson m.fl. (S)	
2025/26:652	Peder Björk m.fl. (S)	
2025/26:762	Peter Hedberg m.fl. (S)	
2025/26:802	Mikael Larsson och Stina Larsson (båda C)	
2025/26:807	Mikael Larsson (C)	1 och 2
2025/26:835	Niels Paarup-Petersen (C)	
2025/26:836	Mikael Larsson (C)	
2025/26:841	Niels Paarup-Petersen (C)	1 och 2
2025/26:922	Linus Sköld m.fl. (S)	1
2025/26:1121	Anne-Li Sjölund (C)	
2025/26:1124	Ulrika Heie (C)	3 och 4
2025/26:1185	Caroline Högström och Mikael Damsgaard (båda M)	2
2025/26:1186	Viktor Wärnick (M)	
2025/26:1275	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	
2025/26:1329	Runar Filper (SD)	
2025/26:1389	Sten Bergheden (M)	2
2025/26:1440	Patrik Lundqvist m.fl. (S)	1 och 2
2025/26:1453	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:1458	Sten Bergheden (M)	
2025/26:1495	Eric Westroth (SD)	
2025/26:1625	Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S)	
2025/26:1652	Ludvig Ceimertz (M)	1 och 2
2025/26:1725	Larry Söder (KD)	

2025/26:1856	Johan Büser och Dzenan Cisija (båda S)	1 och 2
2025/26:1914	Magnus Manhammar (S)	1–3
2025/26:2096	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2097	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2161	Sten Bergheden (M)	1–3
2025/26:2249	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2260	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2262	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2286	Linnéa Wickman m.fl. (S)	2
2025/26:2338	Olle Thorell m.fl. (S)	
2025/26:2341	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2348	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2469	Ludvig Ceimertz (M)	1 och 2
2025/26:2494	Anna af Sillén och Ann-Sofie Lifvenhage (båda M)	1
2025/26:2504	Kjell Jansson (M)	
2025/26:2564	Oliver Rosengren m.fl. (M)	
2025/26:2638	Anders W Jonsson (C)	
2025/26:2764	Christofer Bergenblock och Anders Karlsson (båda C)	
2025/26:2784	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	17
2025/26:2824	Stina Larsson m.fl. (C)	1–3, 5, 6 och 11–13
2025/26:2825	Stina Larsson m.fl. (C)	6
2025/26:2833	Helena Lindahl m.fl. (C)	7 och 38
2025/26:2849	Markus Wiechel (SD)	7
2025/26:3088	Markus Wiechel och Göran Hargestam (båda SD)	1
2025/26:3314	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	1, 3 och 4
2025/26:3329	Camilla Brunsberg (M)	1 och 3
2025/26:3370	Amanda Palmstierna m.fl. (MP)	2 och 8
2025/26:3405	Emma Berginger m.fl. (MP)	7
2025/26:3419	Katarina Luhr m.fl. (MP)	17, 18, 20, 23, 24 och 26
2025/26:3422	Katarina Luhr m.fl. (MP)	194–197, 199 och 200

2025/26:3561	Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C)	1
2025/26:3732	Åsa Westlund m.fl. (S)	29, 32, 79, 81, 83 och 84
2025/26:3733	Åsa Westlund m.fl. (S)	68
2025/26:3774	Emma Nohrén m.fl. (MP)	1–3, 5, 6, 10, 13, 17, 19 och 49 i denna del
2025/26:3776	Mats Berglund m.fl. (MP)	8, 10–12, 15 och 27
2025/26:3780	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	5 och 6
